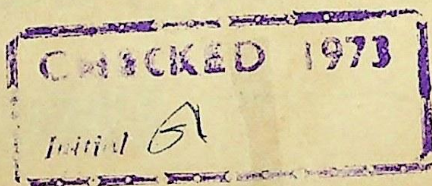
(سررشتۂ تعلیم پنجاب کی جدید سکیم کے مطابق)

دیہاتی سلسلۂ حساب

دفعہ ۱

502

(سررشتۂ تعلیم پنجاب کی جدید سکیم کے مطابق)

دیہاتی سلسلۂ حساب

حصّۂ دوم

پرائمری سکولوں کی دوسری جماعت کے لئے

لاہور

رائے صاحب منشی گلاب سنگھ اینڈ سنز

ایجوکیشنل پبلشرز

۱۹۳۱ء

دفعہ ۱

قیمت ۹/

دیباچہ

دیہاتی سلسلۂ حساب کے تیار کرنے میں مندرجہ ذیل امورات کا خیال رکھا گیا ہے :-

۱ حتی الوسع دیہاتی لین دین اور روزانہ ضروریات زندگی سے وابستہ سوالات درج کئے گئے ہیں - مگر یہ سوالات شہری طالب علموں کے لئے بھی ازحد مفید ہیں ؛

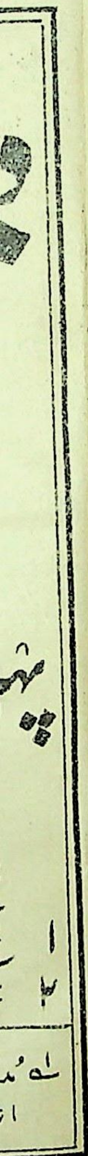
۲ چونکہ عام طور پر تمام کاروبار کا دارومدار زبانی حساب پر ہی موقوف ہے - اس لئے ہر ایک قاعدے میں زبانی عملی اور عقلی سوالات کا کافی ذخیرہ بہم پہنچایا گیا ہے ؛

۳ سوالات کی ترتیب میں تدریج کا خاص طور پر خیال رکھا گیا ہے ؛

۴۔ اُستاد کے لئے موزوں اور مناسب طریقہ تعلیم اِسی کتاب کے ہر ایک قاعدہ کے شروع میں درج کیا گیا ہے۔ لیکن یہ ضروری امر ہے۔ کہ ہر ایک قاعدہ کے شروع میں دی ہوئی مثالیں حل کرا چکنے کے بعد چند سوالات خود بھی اپنی حسب منشا تیار کر کے جماعت سے نکلوائے۔ بلکہ اُستاد کی زیر نگرانی لڑکے خود بھی سوال تیار کر کے باری باری سے جماعت کو لکھائیں۔ فقط ٭

مُصنّف

فہرست مضامین

دیہاتی سلسلۂ حساب

حصّۂ دوم

پہلا باب

پہلی جماعت کے کام کی پڑتال

سو تک اعداد کا زبانی سُنناؔ

زبانی بتاؤ:-

۱ کتنے کتنے اٹھارہ - بارہ - پندرہ - تیرہ ؟

۲ کتنے کتنے اکیس - تیئیس - بتیس - پچیس ؟

ؔ مدرّس اس طرح ہر ایک دہائی کے وزن پر اور اعداد بھی پوچھے +

۳ کتنے کتنے چونتیس - چھتیس - بتیس - اڑتیس؟
۴ کتنے کتنے چوالیس - اٹھتالیس - بیالیس - اڑتالیس ؟
۵ کتنے کتنے باسٹھ - چونسٹھ - سڑسٹھ - چھیاسٹھ ؟
۶ کتنے کتنے اکیاون - ترپن - پچپن - ستاون ؟
۷ کتنے کتنے تراسی - پچاسی - ستاسی - نواسی ؟
۸ کتنے کتنے باون - چورانوے - چھیانوے - ستانوے ؟
۹ کتنے کتنے تہتر - اٹھتر - چھہتر ؟

سو تک اعداد کا پڑھنا

پڑھ کر بتاؤ :-

۱ ۳۶ - ۵۸ - ۱۴ - ۸۷ - ۶۸ +
۲ ۴۸ - ۸۴ - ۵۷ - ۷۵ - ۴۹ - ۹۴ +
۳ ۵۱ - ۴۹ - ۷۲ - ۶۹ - ۸۴ - ۷۹ +
۴ ۳۰ - ۴۵ - ۵۴ - ۸۶ - ۷۸ - ۱۴ +
۵ ۶۱ - ۵۱ - ۴۱ - ۳۱ - ۲۱ - ۱۱ +

بہتر ہوگا - کہ یہ اعداد اور اس طرح کے اور اعداد مدرس صاحب بورڈ پر لکھ کر لڑکوں سے پڑھائیں +

۶ ۲ - ۱۲ - ۲۲ - ۴۲ - ۷۲ - ۹۲ (ے۱) +

۷ ۹ - ۱۹ - ۲۹ - ۴۹ - ۵۹ - ۶۹ (ے۲) +

۸ ۱۳ - ۲۳ - ۴۳ - ۹۳ - ۵۳ - ۶۳ +

۹ ۴۲ - ۳۹ - ۵۲ - ۴۹ - ۶۲ - ۵۹ +

سو تک اعداد کا لکھنا

سلیٹوں پر لکھو :-

۱ ایک - گیارہ - سو - پانچ - پندرہ - پچانوے +

۲ اڑتالیس - چوراسی - ستّاون - پچھتّر - اُنچاس - چورانوے +

۳ تیرہ - تئیس - تینتیس - تنتالیس - تریسٹھ - تراسی +

۴ دس - اسّی - نوّے - تیس - پچاس - ساٹھ +

ے۱ یہاں دو کی دکا ب سے بدلنا ذہن نشین کرایا جائے +

ے۲ یہاں نَو کے نون کا (اُن) سے بدلنا واضح کیا جائے - اُن کے معنی ایک کم بتایا جائے - مثلاً اُنیس = ایک کم بیس +

۵ اکیاون - اُنسٹھ - اڑسٹھ - اُنہتّر - اُناسی - نواسی +

۶ پچاسی - ننّانوے - چالیس - پچپن - بیس - باون +

۷ سترہ - ستائیس - سینتیس - ستّاون - ستتر - ستانوے +

۸ بیاسی - اُناسی - بیالیس - انتالیس - باسٹھ - اُنسٹھ +

۹ نواسی - اُنچاس - اُنہتّر - ننانوے - اُناسی - اُنّیس +

دوسرا باب

جمع

جمع کی نشانی +

برابر کا نشان =

جمع کے پہاڑے

۱ + ۱ = ۲	۱ + ۲ = ۳	۱ + ۳ = ۴
۲ + ۱ = ۳	۲ + ۲ = ۴	۲ + ۳ = ۵
۳ + ۱ = ۴	۳ + ۲ = ۵	۳ + ۳ = ۶
۴ + ۱ = ۵	۴ + ۲ = ۶	۴ + ۳ = ۷
۵ + ۱ = ۶	۵ + ۲ = ۷	۵ + ۳ = ۸
۶ + ۱ = ۷	۶ + ۲ = ۸	۶ + ۳ = ۹
۷ + ۱ = ۸	۷ + ۲ = ۹	۷ + ۳ = ۱۰
۸ + ۱ = ۹	۸ + ۲ = ۱۰	۸ + ۳ = ۱۱
۹ + ۱ = ۱۰	۹ + ۲ = ۱۱	۹ + ۳ = ۱۲
۱۰ + ۱ = ۱۱	۱۰ + ۲ = ۱۲	۱۰ + ۳ = ۱۳

۷ = ۶ + ۱	۶ = ۵ + ۱	۵ = ۴ + ۱
۸ = ۶ + ۲	۷ = ۵ + ۲	۶ = ۴ + ۲
۹ = ۶ + ۳	۸ = ۵ + ۳	۷ = ۴ + ۳
۱۰ = ۶ + ۴	۹ = ۵ + ۴	۸ = ۴ + ۴
۱۱ = ۶ + ۵	۱۰ = ۵ + ۵	۹ = ۴ + ۵
۱۲ = ۶ + ۶	۱۱ = ۵ + ۶	۱۰ = ۴ + ۶
۱۳ = ۶ + ۷	۱۲ = ۵ + ۷	۱۱ = ۴ + ۷
۱۴ = ۶ + ۸	۱۳ = ۵ + ۸	۱۲ = ۴ + ۸
۱۵ = ۶ + ۹	۱۴ = ۵ + ۹	۱۳ = ۴ + ۹
۱۶ = ۶ + ۱۰	۱۵ = ۵ + ۱۰	۱۴ = ۴ + ۱۰

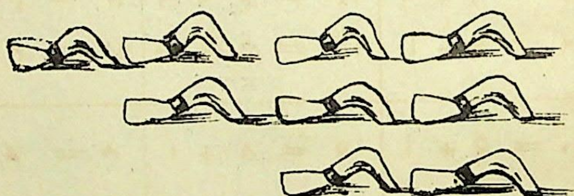
۱۰ = ۹ + ۱	۹ = ۸ + ۱	۸ = ۷ + ۱
۱۱ = ۹ + ۲	۱۰ = ۸ + ۲	۹ = ۷ + ۲
۱۲ = ۹ + ۳	۱۱ = ۸ + ۳	۱۰ = ۷ + ۳
۱۳ = ۹ + ۴	۱۲ = ۸ + ۴	۱۱ = ۷ + ۴
۱۴ = ۹ + ۵	۱۳ = ۸ + ۵	۱۲ = ۷ + ۵
۱۵ = ۹ + ۶	۱۴ = ۸ + ۶	۱۳ = ۷ + ۶
۱۶ = ۹ + ۷	۱۵ = ۸ + ۷	۱۴ = ۷ + ۷
۱۷ = ۹ + ۸	۱۶ = ۸ + ۸	۱۵ = ۷ + ۸
۱۸ = ۹ + ۹	۱۷ = ۸ ۹	۱۶ = ۷ + ۹
۱۹ = ۹ + ۱۰	۱۸ = ۸ ۱۰	۱۷ = ۷ + ۱۰

جمع کے پہاڑوں کا اِستعمال

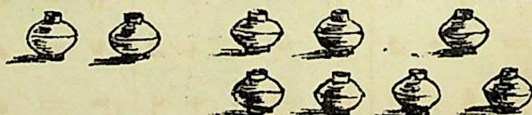
سوالاتِ نمبر ا

جمع کرو :-

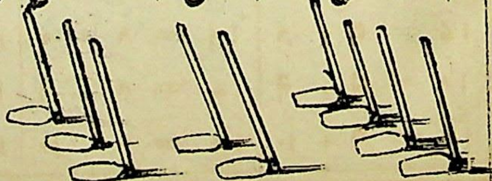
ا ۲ کھُرپا + ۳ کھُرپا + ۴ کھُرپا +

۲ ۳ دوات + ۴ دوات + ۲ دوات +

۳ ۴ کستی + ۲ کستی + ۳ کستی +

۴ ۲ بیل + ۴ بیل + ۵ بیل +

۵ ۹ پنسل + ۸ پنسل + ۷ پنسل +

۶ ۸ لڑکے + ۳ لڑکے + ۶ لڑکے +

۷ ۵ آدمی + ۴ آدمی + ۳ آدمی + ۸ آدمی +

۸ ۶ قلم + ۵ قلم + ۹ قلم + ۵ قلم +

۹ ۸ بکریاں + ۷ بکریاں + ۳ بکریاں +

۱۰ ۳ کبوتر + ۲ کبوتر + ۴ کبوتر +

۱۱ ایک لڑکے کے کتنے ہاتھ ؟

۱۲ ۲ لڑکوں کے کتنے ہاتھ ؟

۱۳ ۳ لڑکوں کے کتنے ہاتھ ؟

۱۴ ایک ہاتھ میں کتنی انگلیاں ؟

۱۵ ۲ ہاتھوں میں کتنی انگلیاں ؟

۱۶ ۶ ہاتھوں میں کتنی انگلیاں ؟

۱۷ ایک آدمی پہلے دن چار کوس۔ دوسرے

دن ۶ کوس - تیسرے دن ۹ کوس چلا -
بتاؤ - اُس نے کُل کتنا سفر کیا ؟

۱۸ ایک لڑکے نے ۴ آنہ کی سلیٹ - ۵ آنہ
سے حساب کی کتاب اور ۶ آنہ سے
اُردو کی کتاب لی - بتاؤ - اُس نے کتنی
رقم خرچ کی ؟

۱۹ ایک زمیندار نے ۷ روپے سے بکری -
۶ روپے سے بھیڑ اور ۹ روپے سے ایک
گدھی لی - بتاؤ - اُس نے کل کتنے روپے
خرچ کئے ؟

جمع کرو :-

۲۰ ۱ + ۲ + ۳ + ۴ + ۵ + ۶ + ۷ +

۲۱ ۶ + ۹ + ۸ + ۳ + ۴ + ۷ +

۲۲ ۸ + ۴ + ۵ + ۲ + ۱ + ۹ +

۲۳ ۷ + ۶ + ۸ + ۳ + ۱ +

۲۴ ۹ + ۸ + ۷ + ۶ + ۵ + ۴ + ۳ + ۲ + ۱ +

دس ہزار تک عددوں کا
لکھنا اور پڑھنا

تم ۱۰۰ تک عددوں کا گننا ۔ لکھنا ۔ پڑھنا پہلے پڑھ چکے ہو ۔ یہ بھی تم نے پڑھا ہُوا ہے کہ دس اکائیوں کی ایک دہائی اور دس دہائیوں کا ایک سینکڑا ہوتا ہے ÷

بتاؤ :-

۱ کتنی اکائی کی ایک دہائی ÷
۲ کتنی دہائی کا ایک سینکڑا ÷

نیچے کے عددوں میں کتنی دہائیاں اور کتنی اکائیاں ہیں ۔ الگ الگ بتاؤ :-

۳ ۴۸ و ۸۴ و ۵۴ و ۶۹ ہیں ÷
۴ ۹۶ و ۳۰ و ۹ و ۳۳ ہیں ÷
۵ ۶۸ و ۳۷ و ۴۴ و ۷۷ ہیں ÷
۶ ۴۳ و ۷۵ و ۷۹ و ۱۴ ہیں ÷
۷ ۲۰ و ۴۱ و ۹۱ و ۹۹ ہیں ÷

نیچے کے عددوں میں سینکڑے ۔ دہائیاں ۔

اِکائیاں الگ پڑھ کر بتاؤ :-

۸ ۳۴۵ و ۶۵۲ و ۹۱۷ و ۸۴۲ ÷

۹ ۶۸۷ و ۱۲۳ و ۴۵۶ و ۴۱۴ ÷

۱۰ ۴۱۱ و ۵۱۰ و ۶۰۱ و ۷۰۵ ÷

۱۱ ۷۳۵ و ۶۴۷ و ۹۶۸ و ۱۸۹ ÷

۱۲ ۵۰۷ و ۶۹۰ و ۸۱۹ و ۹۹۹ ÷

ab اِن تین خانوں میں پہلا خانہ اِکائی کا دُوسرا خانہ دہائی کا اور تیسرا خانہ سینکڑے کا ہے ÷ باری باری سے اِن تینوں خانوں کو پڑھو اِکائی - دہائی - سینکڑا اِن خانوں میں لکھے ہُوئے عدد پڑھ لو-

ع۳ سینکڑا	ع۲ دہائی	ع۱ اِکائی
۵	۳	۶
۴	۶	۸
۶	۴	۵
۲	۱	۸
۹	۰	۱
۷	۶	۰
۹	۹	۹

پانچ سو چھتّیس - چار سو اڑسٹھ - چھ سو پینتالیس - دو سو اٹھارہ - نَو سو ایک - سات سو ساٹھ - نَو سو ننّانوے ÷

اب نو سو ننانوے (۹۹۹) میں ۹ سینکڑے
۹ دہائیاں اور ۹ اکائیاں ہیں - اگر ۹۹۹
میں ایک اکائی اور ڈال دی جائے - تو
کونسا عدد بن جائیگا ؟ دس سینکڑے +
جس طرح دس اکائی کی ایک دہائی -
دس دہائی کا ایک سینکڑا - اس طرح
دس سینکڑے کا ہزار کہتے ہیں +
گویا ان چاروں خانوں میں پہلا خانہ
اکائی کا - دوسرا خانہ دہائی کا - تیسرا
خانہ سینکڑے کا اور چوتھا خانہ ہزار کا
ہے - ان چاروں خانوں کو باری
باری سے پڑھا جاوے - اکائی - دہائی -

اکائی	دہائی	سینکڑا	ہزار
۹	۹	۹	
۰	۰	۰	۱
۵	۳	۷	۴
۸	۴	۶	۸
۹	۹	۹	۹

سینکڑا - ہزار - اِن خانوں میں لکھے ہوئے اعداد کو پڑھا جاوے - نو سو ننانوے - ایک ہزار - چار ہزار سات سو پینتیس - آٹھ ہزار چھ سو اڑتالیس - نو ہزار نو سو ننانوے سلیٹوں پر چار خانے بنا کر لکھو - اور چاروں خانوں کے اوپر اِکائی - دہائی - سینکڑا - ہزار لکھ دو :-

۱ پانچ ہزار چار سو بتیس +
۲ چھ ہزار آٹھ سو نواسی +
۳ چار ہزار دو سو اُنچاس +
۴ نو ہزار اٹھارہ +
۵ سات ہزار چھ سو ایک +
۶ آٹھ ہزار دو +
۷ چار سو سترہ +
۸ پچیس +
۹ سات +
۱۰ نو ہزار نو سو ننانوے +

اب اگر بجائے نو ہزار کے دس ہزار لکھنا ہو تو چوتھے خانہ میں نہیں لکھ سکتے

جس طرح اِن اِکائیوں میں ۹ کے بعد دس اِکائیوں کے لئے دُوسرے خانہ دہائی کی ضرُورت ہوتی ہَے +

اسی طرح نو ہزار کے بعد دس ہزار کے لئے بھی دُوسرے خانہ کی ضرُورت پڑتی ہَے +

پہلا خانہ	دُوسرا خانہ	تیسرا خانہ	چوتھا خانہ	پانچواں خانہ
اِکائی	دہائی	سینکڑا	ہزار	دس ہزار
۷	۱	۸	۶	۲
۹	۸	۷	۲	۸
۵	۲	۳	۰	۴
۸	۱	۰	۱	۷
۶	۲	۰	۵	۶
۷	۰	۰	۲	۱
۸	۱	۷	۶	
۹	۰	۸		
۲	۷			
۴				
۷	۹	۶	۵	۲

اب اِن پانچ خانوں میں پہلا خانہ اِکائی کا - دُوسرا خانہ دہائی کا - تیسرا خانہ سینکڑا کا - چوتھا خانہ ہزار کا اور پانچواں خانہ دس ہزار کا پڑھا جاویگا +

اِن خانوں میں لکھے ہوئے اعداد کو پڑھا جاوے - چھبّیس ہزار آٹھ سو سترہ - بیاسی ہزار سات سو نواسی - چالیس ہزار تین سو پچّیس - اکہتّر ہزار اٹھارہ - پینسٹھ ہزار چھبیس - بارہ ہزار سات - چھ ہزار سات سو اٹھّارہ - آٹھ سو نو - بہتّر - چار - پچّیس ہزار چھ سو ستانوے +

اب خانوں کو ہٹا کر سلیٹوں پر لکھو:-

۱ چھیانوے ہزار سات سو پچّیس +
۲ اڑسٹھ ہزار چار سو نواسی +
۳ نوّے ہزار دو سو تیرہ +
۴ تراسی ہزار چوّن +
۵ بارہ ہزار دو سو چار +

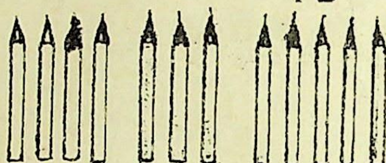
ٖ مُدرّس صاحب دس ہزار تک لکھنے اور پڑھنے کی خوب مشق کرائیں اور اِس نمونہ کے سوالات خُود تیار کریں +

۶ نوّے ہزار +
۷ چھبّیس +
۸ سات سَو چار +
۹ چار ہزار دو سو بارہ +
۱۰ اُنچاس ہزار چار سو اُنسٹھ +
۱۱ پانچ ہزار دو +
۱۲ بیس ہزار ایک سو +
۱۳ چار سو ایک +

سوالاتِ نمبر ۲

جمع کرو:-

۱ کتنے رُول پنسل؟

۴
۳
۵

---

۲ کتنے خربوزے؟

۳

۲

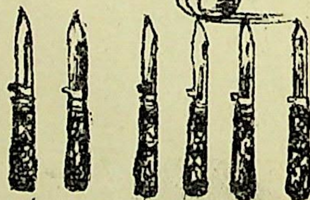
۵

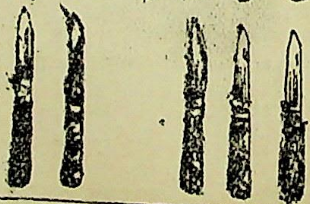
۱

---

۳ کتنے چاقو؟

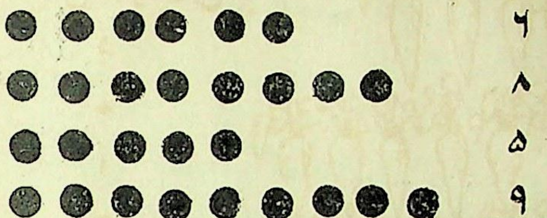
۴
۲

۳
۲

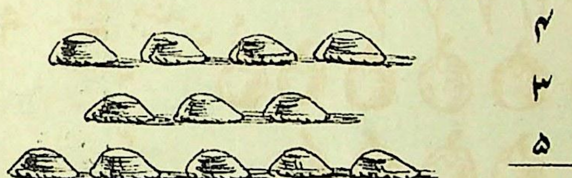
---

۴ کتنی گولیاں ؟

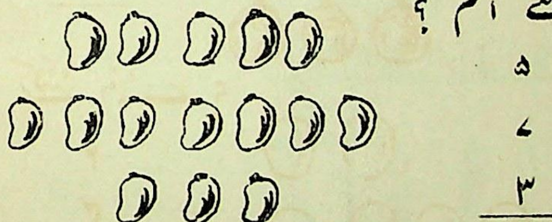
٦
٨
۵
۹

۵ کتنی کوڑیاں ؟

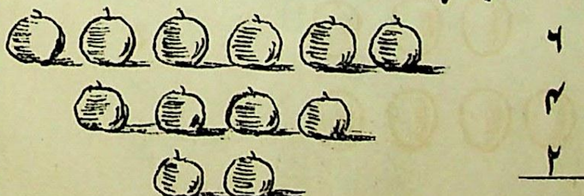
۴
۳
۵

٦ کتنے آم ؟

۵
۷
۳

۷ کتنے سیب ؟

٦
۴
۲

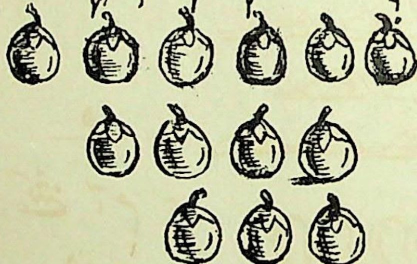
۸ کتنی مولیاں ؟

۵

۷

۱

۴

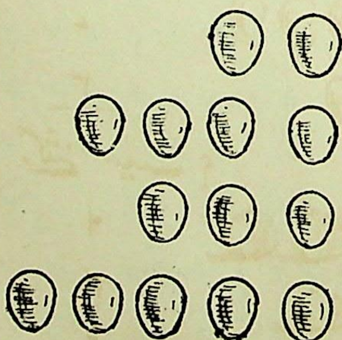

۹ کتنے بینگن ؟

۶

۴

۳

۱۰ کتنے انڈے ؟

۲

۴

۳

۵

سوالاتِ نمبر ۲ (زبانی)

جمع کرو :-

۱۱ ۲ و ۴ و ۶ و ۸ +

۱۲ ۱ و ۳ و ۵ و ۷ و ۹ +

۱۳ ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ +

۱۴ ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ +

۱۵ ۱۳ و ۷ و ۵ +

۱۶ ۹ + ۹ + ۹ +

۱۷ ۳ + ۳ + ۳ + ۳ + ۳ +

۱۸ ۴ و ۴ و ۴ و ۴ و ۴ و ۵ +

۱۹ ۲ و ۴ و ۸ و ۱۰ +

۲۰ ۳ و ۵ و ۷ و ۹ +

۲۱ ۱۰ + ۹ + ۷ +

۲۲ ۸ و ۷ و ۵ +

۲۳ ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ +

۲۴ ۵ و ۳ و ۸ و ۹ و ۲ +

۲۵ ۶ و ۸ و ۷ و ۵ و ۴ +

۲۶ ۷ و ۷ و ۷ و ۷ و ۷ و ۷ +

۲۷ ۱ و ۵ و ۹ و ۳ و ۶ و ۴ +

۲۸ ۲ و ۷ و ۳ و ۱ و ۹ +

۲۹ ۳ و ۶ و ۹ و ۷ و ۵ و ۲ +

۳۰ ۱ و ۴ و ۸ و ۲ و ۵ و ۷ +

۳۱ ۵ و ۵ و ۵ و ۵ و ۵ و ۵ +

۳۲ ۴ و ۹ و ۷ و ۵ و ۵ +

۳۳ ۱۰ و ۹ و ۸ و ۷ و ۶ +

۳۴ ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱ +

۳۵ ۱۰ و ۵ و ۶ و ۱ و ۳ +

۳۶ ۹ و ۴ و ۷ و ۲ و ۸ +

۳۷ ۴ و ۸ و ۱۲ +

۳۸ ۵ و ۱۰ و ۵ +

۳۹ ۶ و ۱۲ و ۶ +

۴۰ ۸ و ۱۶ و ۸ +

۴۱ پانچ لڑکے ایک باغ میں گئے - پہلے نے ایک انار توڑا - دوسرے نے دو - تیسرے نے تین - چوتھے نے چار - پانچویں نے پانچ انار توڑے - بتاؤ -

اُنھوں نے کُل کتنے آنار توڑے +

۴۲ ایک لڑکے نے ۵ آنہ سے قلمدان ۷ آنہ سے ایک کتاب اور ۳ آنہ سے سلیٹ خریدی - بتاؤ - اُس نے کل کتنی رقم خرچ کی +

۴۳ ایک زمیندار نے تین بکریاں خرید کیں پہلی بکری پر ۸ روپے دُوسری پر ۷ روپے اور تیسری پر اُس نے ۹ روپے خرچ کئے - تینوں بکریوں کی قیمت بتاؤ ؟

۴۴ ایک زمیندار نے ایک کُلھاڑی - ایک درانتی اور ایک کھرپا خرید کیا - اگر کُلھاڑی کی قیمت ۶ آنے - درانتی کی قیمت ۵ آنے - اور کھرپا کی قیمت ۳ آنے ہو - تو بتاؤ - اُس نے کُل کتنی رقم خرچ کی ؟

۴۵ رام لال کے پاس ۵ روپے اور چُونی لال کے پاس ۶ روپے - اور جوت سنگھ کے پاس ۹ روپے ہیں -

بتاؤ - تینوں لڑکوں کے پاس کُل کتنی رقم ہے ؟

۴۶ ایک جگہ ۵ درخت پیپل کے - ۶ درخت بڑ کے اور ۷ درخت بیری کے ہیں - کُل درخت بتاؤ ؟

۴۷ ایک باغ میں ۷ پودے گلاب کے - ۶ پودے انار کے - اور ۸ پودے نارنگی کے - اور ۹ پودے لیموں کے ہیں - بتاؤ - اس باغ میں کُل کتنے پودے ہیں ؟

۴۸ منگل سین کے پاس ۸ روپے - اور رگھناتھ کے پاس منگل سین سے ۲ روپے زیادہ ہیں - بتاؤ - دونوں کے پاس کُل کتنے روپے ہیں ؟

۴۹ ایک زمیندار کے پاس ۶ گھوڑیاں - ۷ بھینسیں اور ۵ گائیں ہیں - بتاؤ - اس کے پاس کُل کتنے مویشی ہیں ؟

۵۰ ایک کسان کی پیداوار ۱۵ من گندم اور ۶ من چنے اور ۵ من جو ہوئے -

اُس کی کُل پیداوار بتاؤ +

سوالاتِ نمبر ۳

جمع کرو :-

۱ لیموں	۲ سیب	۳ انار
۴	۷	۴
۵	۸	۵
۶	۹	۶
۷	۳	۷

۴ مُولیاں	۵ لڑکے	۶ گھوڑے
۷	۶	۳
۶	۷	۵
۵	۸	۷
۸	۴	۹

۷ ہولڈر	۸ دواتیں	۹ کبوتر
۸	۲	۵
۷	۷	۹
۴	۳	۷
۳	۵	۳
۹	۶	۱

۱۰ بیل
۲
۴
۶
۸
۷

۱۱ خربوزے
۲ ۳
۳ ۲
۲ ۱

۱۲ کوڑیاں
۲ ۴
۳ ۱
۲ ۳

۱۳ گولیاں
۲ ۵
۵ ۴
۲ ۰

۱۴ کبوتر
۲ ۴
۳ ۲
۱ ۲

۱۵ بٹیر
۴ ۱
۳ ۷
۱ ۱

۱۶ کوّے
۱ ۶
۳ ۰
۴ ۲

۱۷ بیل
۷ ۱ ۲
۱ ۴ ۱
۱ ۲ ۳

۱۸ گھوڑے
۴ ۳ ۱
۲ ۴ ۳
۱ ۱ ۵

نوٹ جواب کے ساتھ خربوزے - بٹیر - گھوڑے - آنے وغیرہ لکھا جاوے +

اونٹ	پیسے	آنے
۱۹	۲۰	۲۱
۴ ۴ ۴	۴ ۵ ۲	۲ ۰ ۴
۳ ۳ ۳	۱ ۱ ۳	۱ ۱ ۲
۲ ۲ ۲	۳ ۲ ۴	۳ ۵ ۲

روپے		
۲۲	۲۳	۲۴
۲ ۱ ۴	۳ ۲ ۵	۴ ۲ ۸
۴ ۱ ۲	۴ ۳ ۷	۲ ۳ ۲
۱ ۴ ۳	۲ ۱ ۴	۱ ۲ ۷
۲۵	۲۶	۲۷
۲ ۱ ۴	۳ ۵ ۸	۲ ۷ ۸
۴ ۴ ۸	۲ ۷ ۹	۳ ۹ ۷
۳ ۳ ۵	۲ ۱ ۴	۱ ۸ ۹
۲۸	۲۹	۳۰
۱ ۳ ۵	۹ ۷ ۹	۵ ۶ ۸
۲ ۴ ۸	۷ ۸ ۶	۸ ۹ ۶
۳ ۷ ۶	۶ ۷ ۲	۶ ۷ ۷
۳۱	۳۲	۳۳
۹ ۳ ۲	۶ ۷ ۰	۷ ۰ ۸
۲ ۳ ۹	۵ ۱ ۰	۵ ۰ ۴
۳ ۹ ۲	۷ ۹ ۰	۱ ۰ ۹

۳۴

۶۸۰
۷۰۵
۲۰۸

۳۵

۴۳۲
۵۱۷
۶۷۸

۳۶

۵۶۸
۷۴۹
۴۱۸

۳۷

۸۲۷
۴۲۶
۱۹۸

۳۸

۵۶۸
۴۷۲
۷۱۶

۳۹

۴۱۹
۷۲۵
۵۷۲

۴۰

۷۴۸
۸۷۴
۹۹۷

۴۱

۳۴۵
۴۵۸
۷۸۵

۴۲

۷۳۴
۳۴۵
۸۵۶

۴۳

۸۷۵
۶۸۷
۹۱۸

۴۴

۷۸۹
۹۷۸
۸۹۷

۴۵

۵۶۷
۷۵۶
۶۷۵

۴۶

۳۴۹
۹۲۴
۴۹۳

۴۷

۸۷۵
۵۱۸
۶۹۹

۴۸

۹۴۹
۸۷۶
۵۸۷

۴۹	۵۰	۵۱
۴۱۸	۸۸۴	۶۸۹
۷۹۵	۷۸۵	۵۹۲
۸۲۷	۹۹۸	۶۸۷
۵۲	۵۳	۵۴
۷۱۸	۷۳۷	۱۱۱
۸۲۵	۶۴۲	۲۲۲
۶۴۹	۹۹۱	۹۹۹
۵۵	۵۶	۵۷
۳۳۳	۶۶۶	۱۴۲
۴۴۴	۷۷۷	۴۹۸
۵۵۵	۸۸۸	۸۹۹
۵۸	۵۹	۶۰
۱۳۲	۷۴۸	۵۹۹
۳۲۳	۶۶۷	۴۸۸
۹۸۷	۸۹۳	۳۷۷
۶۱	۶۲	۶۳
۲۴۹	۷۸۷	۹۸۱
۸۵۲	۶۷۲	۱۹۹
۴۳۶	۸۸۹	۷۳۳

۷۸۹۲	۶۶	۴۵۳۷	۶۵	۶۸۷	۶۴
۶۷۱۴		۸۷۹۲		۸۷۶	
۴۸۵۷		۶۹۷۷		۷۶۷	
۴۶۸۵	۶۹	۷۳۷۲	۶۸	۵۶۷۸	۶۷
۷۹۹۲		۲۷۳۷		۸۷۶۵	
۶۸۷۸		۸۹۶۲		۶۵۸۷	
۷۳۴۹	۷۲	۷۹۴۹	۷۱	۷۴۴۹	۷۰
۶۵۹۳		۶۹۹۹		۶۹۴۵	
۸۹۳۷		۷۸۵۷		۳۸۷۳	
۵۷۸۴	۷۵	۹۸۷۶	۷۴	۶۷۳۷	۷۳
۴۸۵۷		۶۸۹۵		۸۴۷۳	
۹۶۳۴		۴۳۲۱		۹۴۸۹	
۹۴۸۷	۷۸	۳۵۷۹	۷۷	۷۵۶۸	۷۶
۸۷۴۹		۹۷۵۳		۴۸۵۷	
۴۸۹۵		۵۳۹۷		۹۶۳۴	

۵۶۷۸ ۸۱	۶۷۵۲ ۸۰	۵۵۵۵ ۷۹
۸۶۱۲	۵۸۹۹	۱۱۱۱
۷۲۲۷	۶۹۷۲	۹۹۹۹
۹۹۹۹	۷۷۷۷	
۸۵۱۲ ۸۴	۷۶۳۲ ۸۳	۷۶۲۴ ۸۲
۶۷۹۱	۳۶۷۶	۴۸۷۲
۹۱۹۲	۴۹۸۷	۵۹۱۷
۸۳۸۴	۵۸۵۹	۴۴۴۴
۷۲۷۳ ۸۷	۴۳۴۳ ۸۶	۵۱۵۲ ۸۵
۸۵۸۶	۸۴۸۵	۶۲۶۳
۳۷۳۸	۷۶۷۷	۷۶۷۷
۴۷۴۶	۱۸۱۹	۵۸۵۹
۸۵۷۸ ۹۰	۹۲۸۹ ۸۹	۹۸۹۹ ۸۸
۷۸۸۵	۹۶۴۹	۸۷۸۸
۱۴۱۹	۹۷۵۹	۶۷۶۴
۱۹۱۴	۹۳۲۹	۲۸۲۹

۹۳	۹۲	۹۱
۱۲۳۴	۶۷۸۹	۴۸۷۳
۵۶۷۸	۵۴۳۲	۷۳۴۸
۹۱۲۳	۳۲۵۴	۸۵۸۹
۴۵۶۷	۸۹۶۷	۱۲۱۷

۹۶	۹۵	۹۴
۱۷۱۸	۴۷۴۵	۱۸۷۹
۱۹۱۵	۵۹۱۸	۹۲۷۴
۱۶۱۴	۸۷۲۴	۲۵۶۷
۱۳۱۲	۳۹۷۲	۱۹۵۸

۹۹	۹۸	۹۷
۵۴۸۳	۷۸۵۴	۶۵۵۷
۳۸۷۵	۴۸۷۳	۸۹۲۸
۶۷۲۵	۳۷۵۴	۷۸۸۶
۳۸۷۹	۷۶۱۷	۹۷۸۳

۱۰۲	۱۰۱	۱۰۰
۴۰۷۱	۴۸۷۹	۸۷۶۴
۵۰۸۷	۹۷۸۵	۷۵۹۷
۸۰۱۸	۶۸۵۴	۸۷۶۳
۹۰۸۵	۳۴۲۸	۳۴۵۸

۱۰۳

۷۰۱۸
۹۰۲۵
۴۰۷۵
۳۰۶۹

۱۰۴

۸۰۵۷
۹۰۷۸
۳۰۱۴
۱۰۲۵

۱۰۵

۷۰۴۰
۳۰۸۰
۵۰۹۰
۶۰۷۰

۱۰۶

۳۰۲۰
۲۰۳۰
۴۰۹۰
۵۰۸۰

۱۰۷

۵۰۷۰
۴۰۸۰
۳۰۷۰
۸۰۱۰

۱۰۸

۵۰۰۷۰
۸۰۰۹۰
۴۰۰۳۰
۵۰۰۸۰

۱۰۹

۸۰۱۰۰
۴۰۰۰۹
۵۰۰۷۰
۴۰۰۸۰

۱۱۰

۷۵۱۶
۶۷۸۵
۷۲۱۹
۹۸۵۲

۱۱۱

۶۶۶۶
۷۷۷۷
۸۸۸۸
۹۹۹۹

۱۱۲

۲ ۲ ۲ ۲
۳ ۳ ۳ ۳
۴ ۴ ۴ ۴
۵ ۵ ۵ ۵

۱۱۳

۵ ۶ ۷ ۱ ۸
۸ ۱ ۶ ۵ ۷
۸ ۰ ۰ ۴ ۲
۱ ۴ ۹ ۸ ۷

۱۱۴

۳ ۵ ۵ ۱ ۴
۱ ۴ ۸ ۹ ۸
۲ ۵ ۷ ۴ ۹
۸ ۶ ۲ ۸ ۷

۱۱۵

۵ ۰ ۰ ۷ ۱
۷ ۰ ۰ ۱ ۴
۸ ۰ ۰ ۸ ۵
۳ ۰ ۰ ۱ ۸

۱۱۶

۴ ۸ ۲ ۵
۲ ۴ ۸
۵ ۷
۶

۱۱۷

۶
۸ ۷
۸ ۵ ۷
۹ ۷ ۱ ۳

۱۱۸

۸ ۰ ۰ ۹ ۰
۴ ۰ ۰ ۱ ۰
۳ ۰ ۰ ۷ ۰
۴ ۰ ۰ ۸ ۰

۱۱۹

۴ ۳ ۱ ۶
۵ ۸
۱ ۷
۹ ۵ ۰ ۶

۱۲۰

۷۸۷۶
۵۶۸۹
۴۲
۴
۸۰۱۷

۱۲۱

۶۰۰۷
۱۰۰۴
۸۰
۷
۸۰۰۵

۱۲۲

۵۵۵۵
۵۵۵۵
۵۵۵۵
۵۵۵۵

۱۲۳

۶۳۴۵
۶۳۴۵
۶۳۴۵
۶۳۴۵

۱۲۴

۸۰۷۰
۸۰۷۰
۸۰۷۰
۸۰۷۰

۱۲۵ ۶۳۲ کو چار دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۱۲۶ ۷۵۶ کو پانچ دفعہ لکھ کر جمع کرو +

جمع کرو :-

۱۲۷ ۷۸ و ۸۴ و ۹۷ و ۹۰ و ۴۰ +

۱۲۸ ۴۵ و ۵۷ و ۱۸ و ۸۰ و ۸۹ +

۱۲۹ ۵۷۲ و ۴۵۹ و ۹۸۷ و ۶۹۷ +

۱۳۰ ۶۱۷ و ۹۴۸ و ۷۸۹ و ۹۶۷ +

۱۳۱ ۳۰۲۰۱ و ۴۰۷۰۵ و ۵۰۱۰۷ +

۱۳۲ ۸۹۷۵ و ۶۴۱۲ و ۷۸۱۶ +

۱۳۳ ۷۰۰۵ و ۱۳ و ۸ و ۴۰۱۰ +

۱۳۴ ۴۸۱۷۰ و ۸۱۷۰ و ۱۷۰ و ۷۰ +

۱۳۵ ۸۶ و ۵۷ و ۶۲ و ۱۸۹ و ۴۸۱۷ و
۹۰۵۱۸ +

۱۳۶ ایک زمیندار کے پاس ۲۸ بَیل - ۸۷ بھیڑیں - ۴ بکریاں اور ایک گھوڑا ہے - بتاؤ - اُس کے پاس کُل کِتنے مویشی ہیں ؟

۱۳۷ ایک کِسان نے ۳۲ ٹوپے کنک - ۲۸ ٹوپے جَو اور ۳۵ ٹوپے چنے بوئے - بتاؤ - اُس نے کُل کِتنے ٹوپے بیج بویا؟

۱۳۸ ایک گڈریے نے چیت کے مہینے میں

اپنی بکریوں کی جت کتری - کالی جت
۳۷ سیر - نیلی جت ۱۸ سیر - اور چِٹّی
جت ۲۴ سیر اُتری - بتاؤ - اُس کی کُل
کتنی جت ہُوئی ؟

۱۳۹ ایک کسان کی ۲۵۶ من کنک - ۱۹۶
من جَو - اور ۸۷ مَن چنے ہُوئے - بتاؤ -
اُس کو کُل کتنے من اناج مِلا ؟

۱۴۰ ایک کھیت میں ۹۶ درخت کیکر کے
۷۸ بیری کے اور ۱۷ درخت جنڈ کے
ہیں - بتاؤ - اُس کھیت میں کُل کتنے
درخت ہیں ؟

۱۴۱ ایک زمیندار نے ۱۶۰ روپے سے
ایک بھینس - ۸۶ روپے سے ایک گائے
اور ۱۴ روپے سے ایک بکری مول لی
بتاؤ - اُس نے کل کتنا روپیہ خرچ کیا؟

۱۴۲ ایک مدرسہ میں چار جماعتیں ہیں -
اگر پہلی جماعت میں ۱۲۷ لڑکے - دُوسری
جماعت میں ۸۶ لڑکے - تیسری جماعت
میں ۷۲ لڑکے اور چوتھی جماعت میں ۴۸

لڑکے ہوں - تو بتاؤ - اُس مدرسے میں
کُل کتنے لڑکے پڑھتے ہیں ؟

۱۴۳ ایک شخص اپنے گاؤں سے چل کر
چوتھے دِن سرگودھا میں پہنچا - اگر اُس
نے پہلے دِن ۲۵ کوس - دوسرے دِن
۲۳ کوس - تیسرے دِن ۱۸ کوس - اور
چوتھے دِن ۱۲ کوس سفر کیا ہو - تو بتاؤ
اُس کے گاؤں سے سرگودھا کتنی دُور
ہے ؟

۱۴۴ ایک گاؤں میں ۸۶ گھر ہندوؤں
کے - ۱۷۴ مُسلمانوں کے - اور ۳۸ گھر
سکھوں کے ہیں - بتاؤ - اِس گاؤں
میں کُل کتنے گھر ہیں ؟

۱۴۵ ایک گاؤں میں ۲۳۴۲ ہندو - اور
۲۰۸۵ مُسلمان اور ۱۹۱ سکھ اور ۳۵
عیسائی ہیں - اِس گاؤں کی آبادی بتاؤ ؟

۱۴۶ ایک آدمی نے اپنا مکان بنوایا -
۷۶۵ روپے کی زمین - ۲۴۸ روپے کے
پتھر - ۱۸۰ روپے کی لکڑی - اور ۱۴۳ روپے

مزدوری کے خرچ ہوئے - بتاؤ - مکان
پر کُل کتنے روپے خرچ ہوئے ؟

۱۴۷ ایک شخص نے اپنے گھر کے آدمیوں کے کپڑے بنوائے - چادروں پر ۹۰ ہاتھ کپڑا اور کُرتوں پر ۴۵ ہاتھ کپڑا - اور پگڑیوں پر ۷۲ ہاتھ کپڑا - اور زنانہ دوپٹوں پر ۲۴ ہاتھ کپڑا خرچ ہُوا - تو بتاؤ - کُل کتنے ہاتھ کپڑا خرچ ہُوا ؟

۱۴۸ ایک ارائیں کے ٹوکرے ہیں ۲۷۹ مُولیاں - ۶۲۱ گاجریں - ۱۳۰ شلغم ہیں - بتاؤ - اُس کے پاس کُل کتنی چیزیں ہیں ؟

۱۴۹ ایک شخص ۹۶ روپے ماہوار بچاتا ہے تو اُس کی ۵ ماہ کی بچت بتاؤ -

۱۵۰ ایک زمیندار کے ۷۹ بیگھے جوار - ۶۳ بیگھے باجرہ اور ۵۷ بیگھے مکئی ہے - بتاؤ اُس کی کُل فصل کتنے بیگھے ہے ؟

سوالات نمبر ۴

جمع کرو :-

۱ ۱۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۴۳ و ۳۹ و ۵۶ و ۲۳۶ +

۲ ۵۶۸ و ۶۲۷ و ۷۱۸ و ۵۱۹ و ۷۸۹ +

۳ ۴۷۲۵ و ۸۷۳۴ و ۹۷۱۶ و ۶۷۹۸ +

۴	۴۶۷۲۵	۵۷۶۸۹۵
	۱۸۹۸۷	۸۶۷۵۶
	۳۶۷۱۸	۱۲۴۸۷
	۹۰۲۷۸	۲۴۵۳۷

۶	۴۰۰۷۰	۹۹۹۹۷
	۸۰۰۹۰	۸۸۸۸
	۱۰۰۸۰	۷۷۷۷
	۳۰۰۶۰	۴۴۴۴

۸	۹۰۰۰۷
	۸۰۷۰
	۴۰
	۱۸
	۵

۹ اگر ایک باغ میں ۱۲۶ پودے لیموں کے - اور ۹۶ پودے انار کے - اور ۴۷ پودے گلاب کے اور ۴۹ پودے نارنگی کے ہوں - بتاؤ - اس باغ میں کُل کتنے پودے ہیں ؟

۱۰ ایک زمیندار کے پاس ۴۳۲۵ روپے کے بیل - اور ۹۷۳۲ روپے کی بھینسیں اور ۴۲۷ روپے کی بھیڑیں - اور ۴۹۲۵ روپے کے اُونٹ ہیں - بتاؤ - اُس کے پاس کُل کتنے روپے کے مویشی ہیں ؟

جمع کرو :-

۱۱ ۴۸ و ۷۹ و ۳۷ و ۲۵ و ۶۳ +

۱۲ ۴۷ و ۱۴۸ و ۱۰۰۹ و ۴۷۲۵ و
۵۸۱۷ +

۱۳ ۳۷۰۹ و ۴۸۰۷ و ۷۴۲۵ و ۳۰۴ و
۵۰۰۷ +

۱۴ ۵۶۸۱۷ و ۴۰۷۱۲ و ۲۵۲۱۹ و
۸۸۸۸۸ +

۱۵

۴۶۷۴۹
۱۸۴۱۶
۲۵۷۶۳
۱۸۷۵۴

۱۶

۴۰۷۰۸
۱۸۹۰۵
۴۰۷۲۶
۹۰۷۱۸

۱۷

۴۰۰۰۷
۱۸۷۲
۷۱۳
۲۴
۲

۱۸

۸
۷۲
۷۸۴
۹۷۱۲
۴۰۵۸۹

۱۹ بھینس کی قیمت گائے کی قیمت سے ۷۲ روپے زیادہ ہے۔ اور گائے کی قیمت بکری کی قیمت سے ۲۹ روپے زیادہ ہے۔ اگر بکری کی قیمت ۱۳ روپے ہو۔ تو تینوں کی قیمت بتاؤ؟

۲۰ ایک مدرسے میں چار جماعتیں ہیں۔ اگر پہلی جماعت میں ۱۱۵ لڑکے اور دوسری جماعت میں ۸۷ لڑکے۔ تیسری جماعت میں ۴۶ لڑکے۔ اور چوتھی جماعت میں

۹۴ لڑکے ہوں - تو بتاؤ - اُس مدرسہ
میں کُل کتنے لڑکے پڑھتے ہیں؟

جمع کرو:-

۲۱ ۷۱۲ و ۸۵۶ و ۷۳۲ و ۴۹۶ +

۲۲ ۳۸۹ و ۴۹۹ و ۷۷۹ و ۲۷۸ +

۲۳ ۴۸۷۲ و ۹۰۸۱ و ۸۰۰۷ و ۶۰۷۱ +

۲۴ ۱۴۰۹ و ۳۵۰۷ و ۴۰۰۹ و ۳۱۰۹ +

۲۵
۶۷۶۴۲
۱۸۹۷۵
۷۰۸۴۸
۴۰۲۹۷

۲۶
۷۰۰۸۰
۸۰۰۹۰
۴۰۰۷۰
۵۰۰۹۰

۲۷
۳۰۳۰۹
۴۰۸۰۷
۵۰۷۰۴
۴۰۸۰۹

۲۸
۶۸۷۰۹
۵
۷۰۰۸
۴۰
۹۰۵

---

۲۹ ایک آدمی نے اپنا مکان بنوایا - ۸۸۹

روپے کی زمین - ۲۲۷ روپے کے پتھر -
۱۷۰ روپے کی لکڑی - اور ۱۵۰ روپے
مزدوری کے خرچ ہوئے - مکان کی کل
لاگت بتاؤ +

۳۰۔ ایک زمیندار کے پاس ۷۸ بیل - اور
۱۲۵ بھیڑیں - اور ۳۱۶ بکریاں - اور ۱۴
اونٹ ہیں - بتاؤ - اس کے پاس کل
کتنے مویشی ہیں ؟

جمع کرو :-

۳۱ ۴۳۰۵ و ۹۷۳۲ و ۵۰۱۰۷ و ۸۰۷۱۴ +
۳۲ ۶۱۷ و ۵۷۲ و ۴۰۹۶۷ و ۶۴ و ۸۰۷۱۴ +
۳۳ ۴۸۱۷۰ و ۹۷۵ و ۷۰۴۰۵ و ۸۴ و ۷۰۰۹ +
۳۴ ۸۶ و ۵۰۱۰۷ و ۹۴۸ و ۴۰۳۰۹ و ۶۴ و ۷۲۰۰۵ +

۳۵
۸ ۰ ۷ ۱ ۴
۹ ۲ ۸ ۷ ۸
۶ ۶ ۷ ۸ ۵
۱ ۴ ۹ ۹ ۹

۳۶
۷ ۰ ۸ ۵ ۶
۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۹ ۸ ۵ ۷ ۲
۱ ۴ ۸ ۶ ۷

۷	۷	۷	۷	۷	۳۸	۴	۰	۰	۷	۰	۳۷
	۸	۸	۸	۸			۱	۰	۲	۰	
		۶	۶	۶				۸	۴	۰	
			۵	۵					۷	۱	
				۴						۸	

۳۹ ایک گاؤں میں ۶۵۴۳ مُسلمان - ۱۴۳۶ ہندو - اور ۸۹۹ سکھ ہیں - اُس گاؤں کی کُل آبادی بتاؤ +

۴۰ ایک زمیندار کے پاس کچھ گندم تھی - اُس نے ۸۷ من گندم اپنے بڑے لڑکے کو - ۷۶ من گندم چھوٹے لڑکے کو - ۵۷ من گندم اپنے بھائی کو دے دی - اب اُس کے پاس ۸۰۹ من گندم بچ رہی - بتاؤ - اُس کے پاس کُل کتنی گندم تھی ؟

جمع کرو :-

۴۱ ۷۸۰۹ کو چار دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۴۲ ۹۲۰۰۷ کو پانچ دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۴۳ ۸۰۷۰۹ کو چار دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۴۴ ۷۴۸۷۹ کو پانچ دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۴۵ ۸ و ۷۵ و ۷۱۴ و ۹۸۶ و ۴۰۸۹ و ۷۰۸۱۲ +

۴۶	۴۷	۴۸
۶۵۸۱۶	۸۰۳۱۴	۵۰۶۰۸
۸۹۶۲۵	۴۰۰۹۰	۶۸۹۲
۱۷۲۸۹	۱۲۰۷۰	۶۱۴
۷۱۴	۸۴۰۰۹	۵۷
۸	۵۰۴۰	۱۲
		۸

۴۹ ایک کھیت میں ۱۹۶ درخت کیکر کے - ۲۱۴ کریل کے - اور ۱۸۹ درخت جنڈ کے ہیں - بتاؤ - اس کھیت میں کُل کتنے درخت ہیں ؟

۵۰ ایک گاؤں میں ۵۱۶ گھر مسلمانوں کے

۹۲ گھر ہندؤوں کے - ۶۷ گھر سِکھوں کے - اَور ۲۴ گھر عیسائیوں کے ہیں - بتاؤ - اُس گاؤں میں کُل کِتنے گھر ہیں ؟

جمع کرو :-

۵۱ ۹۰۷۰۸ و ۴۷۳۲ و ۸۲۱۸ و ۵۰۷۱۴ و ۷۲ ÷

۵۲ ۷۸ و ۷۱۸ و ۹۹۹۹ و ۴۰۷۲۵ و ۷۹ ÷

۵۳ ۸۰۷۸۹ کو پانچ دفعہ لِکھ کر جمع کرو +

۵۴ ۵۶۷۸۹ کو چار دفعہ لِکھ کر جمع کرو +

۵۵

۹۸۷۳۴
۳۴۸۹۳
۲۵۴۵۸
۵۸۷۱۹

۵۶

۷۸۲۴۵
۲۴۸۷۶
۷۶۵۴۳
۴۱۲۶۷

---

۵۷   ۴۰۸۰۷
۱۰۹۰۵
۷۰۷۰۴
۵۰۸۰۶

۵۸   ۷۰۴۱۲
۸۷۲۶
۶۶۷
۵۸
۷
۱۴
۸۵۰

۵۹ ایک ٹوکرے میں ۷۸۴ سیب - ۲۱۸ انار - ۵۷۸ امرود اور ۳۷۴ رنگترے ہیں - بتاؤ - ٹوکرے میں کُل کتنے پھل ہیں ؟

۶۰ ایک شخص ۱۳۲ روپے ماہوار بچاتا ہے - اُس کی ۸ ماہ کی بچت بتاؤ +

جمع کرو :-

۶۱ ۴۳۸۵۶ و ۳۴۷۱۶ و ۹۰۰۷۰ و ۵۰۰۰۴ +

۶۲ ۷۱۵۹۷ و ۲۷۸۱۷ و ۴۱۲۰۷ و ۸۰۷ +

۶۳ ۹۹۹۹۹ کو چار دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۶۴ ۳۸۹۷۶ کو پانچ دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۶۵
۹۲۷۱۸
۵۶۷۸۹
۹۸۵۱۴
۴۱۲۴۷

۶۶
۷۶۸۷۲
۷۲۲۱۹
۴۶۵۷۸
۲۹۸۲۶

۶۷
۴۰۰۰۷
۸۰۰۰۹
۷۰۰۰۵
۳۰۰۰۸

۶۸
۸
۱۷
۴۵۲
۸۷۹۶
۹۰۵۹۲
۸۰۴۷۸

۶۹ ایک زمیندار کی ۹۷ بیگھے جوار - ۲۶۳ بیگھے باجرہ - اور ۸۶ بیگھے مکئی ہے - بتاؤ - اُس کی کُل فصل کتنے بیگھے ہے ؟

۷۰ ایک ارائیں کے ٹوکرے میں ۶۷۸ مُولیاں - ۵۱۲ گاجریں - ۷۹۲ شلغم - اور ۶۸۴ بینگن ہیں - بتاؤ - ٹوکرے میں کُل کتنی چیزیں ہیں ؟

جمع کرو :-

۷۱ ۸۷ و ۹۰۰۷ و ۴۰۰۸۰ و ۷۰۰۹۰ و
۷۵ +

۷۲ ۹۰۷۷۵ و ۸۴۵۱۸ و ۹۰۷۸۴ و
۵ و ۷۰۸ +

۷۳ ۴۸۹۷۶ کو چار دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۷۴ ۸۸۸۸۸ کو پانچ دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۷۵
۷۲۸۱۶
۴۴۸۵۵
۹۹۷۸۸
۴۴۶۹۵

۷۶
۸۷۸۶۹
۹۸۷۶۷
۵۶۸۷۹
۹۸۷۵۴

۷۷

۱۰۲۰۵
۴۰۰۸۰
۷۰۰۱۰
۸۰۴
۹

۷۸

۷
۷۸
۴۵۲
۵۷۱۸
۶۰۴۱۲
۷۰۸۶
۷۲۵
۱۸
۹

---

۷۹ ایک گڈریے کے پاس ۶۱۸ بکریاں۔ دوسرے کے پاس ۸۹۷ بکریاں۔ تیسرے کے پاس ۴۳۷ بکریاں۔ اور چوتھے کے پاس ۹۴۷ بکریاں ہیں۔ بتاؤ۔ چاروں کے پاس کتنی بکریاں ہیں؟

۸۰ ایک تھیلی میں ۷۸۴ روپے۔ دوسری میں ۹۷۸۵ روپے۔ تیسری میں ۷۳۴ روپے اور چوتھی تھیلی میں ۵۶۷ روپے ہیں۔ بتاؤ۔ چاروں تھیلیوں میں کتنے روپے ہیں؟

جمع کرو :—

۸۱ ۴۰۷۱۸ و ۵۰۷۹۶ و ۸۱۷۱۲ و
۸۷۴۳ و ۹۸۷۴۳ و ۲۶۵۱۶ +

۸۲ ۷۸۶ و ۹۱۷ و ۸۴۵۷ و ۹۶۷۵ و
۴۰۷۵۲ و ۸۲۵۷۴ +

۸۳ ۵۰۷۹۰ کو پانچ دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۸۴ ۳۴۵۶۷ کو چھ دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۸۵
۲۸۷۹۶
۴۲۵۸۷
۸۷۵۶۴
۳۲۱۴۳
۸۷۵۴۹
———

۸۶
۷۸۶۷۹
۸۶۹۸۵
۳۴۵۶۷
۷۶۸۹۴
۸۳۴۵۶
———

۸۷
۵۰۰۷۰
۴۰۰۸۰
۹۰۰۹۰
۵۰۱۱۰
۷۰۹۲۰
———

۸۸
۹۰۴۷۸
۸۸۷۲۵
۴۶۱۷
۸۹۲۵
۷۲۷
۸۹۰
۷۵
۸۶
۹
———

۸۹ ایک بزاز کے پاس ۸۵۶ گز چھینٹ - ۷۳۲ گز ململ - ۵۸۴ گز لٹھا - ۹۷۶ گز کھدر - اور ۶۴۷ گز سلک ہے - بتاؤ - اُس کے پاس کُل کتنے گز کپڑا ہے ؟

۹۰ ایک زمیندار کے پاس ۸۷۲۵ روپے کی گندم - ۸۱۷۴ روپے کے چنے - ۹۷۱۶ روپے کے جو - اور ۷۹۶ روپے کے چاول پڑے ہیں - بتاؤ - اُس کے پاس کُل کتنے روپے کا اناج پڑا ہے +

جمع کرو :-

۹۱ ۸۵۶ و ۷۸۱۲ و ۹۰۴۷۲ و ۸۴ و ۷۸ و ۹۰۷۱۶ و ۴۰۷۲۵ و ۶ و ۸۰۷۰ +

۹۲ ۳۰۴۵۷ و ۸۰۹۱۷ و ۴۵۱۸ و ۹۲۶۵۷ و ۷۸ و ۹۰۰۷۸ و ۴۰۲۲۵ و ۷ +

۹۳ ۷۸۹۵۷ کو سات دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۹۴ ۸۰۷۴۰ کو آٹھ دفعہ لکھ کر جمع کرو +

۹۵

۹۱۸۴۷
۲۶۷۹۳
۶۳۶۷۵
۱۸۸۷۹
۷۹۴۳۴
۶۸۵۱۶

۹۶

۴۳۸۵۲
۱۸۹۷۶
۸۷۵۵۴
۴۶۶۷۷
۸۹۵۴۳
۳۴۷۸۹

۹۷

۲۰۰۸۰
۴۰۷۰۴
۸۰۰۵
۹۶
۷۰۰۰۸
۷۰۴
۸
۹۰۰۸۹

۹۸

۵۰۷۱۳
۸۶۲۷
۳۸۹
۷۲
۶
۱۸
۷۲۵
۹۶۴۷
۸۷۷۱۵

---

۹۹ ایک میلہ میں ۸۵۶۷ مرد - ۵۷۲۶ عورتیں اور ۹۷۱۶ لڑکے شامل ہوئے بتاؤ - میلہ میں کل کتنے آدمی شامل

ہوئے؟

۱۰۰ گھوڑے کی قیمت بھینس کی قیمت سے ۱۵۶ روپئے زیادہ ہے۔ اور بھینس کی قیمت گائے کی قیمت سے ۸۶ روپے زیادہ۔ گائے کی قیمت بکری کی قیمت سے ۴۳ روپے زیادہ ہے۔ اگر بکری کی قیمت ۲۶ روپئے ہو۔ تو چاروں کی قیمت بتاؤ؟

تیسرا باب

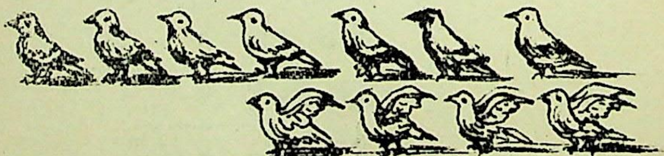
تفریق

مثال ۱ - خُدا بخش کے پاس ۷ کبوتر تھے - اُن میں سے چار کبوتر اُڑ گئے - اب بتاؤ - خُدا بخش کے پاس کتنے کبوتر باقی ہیں ؟

حل - کُل کبوتر = ۷

جو کبوتر اُڑ گئے = ۴

جو کبوتر باقی رہ گئے = ۳

سات کبوتروں میں سے چار کبوتر گھٹائے - تو باقی رہ گئے ۳ کبوتر ÷

بڑے عدد ۷ میں سے ۴ گھٹایا - تو باقی ۳ رہے ÷

بڑے عدد سے چھوٹا عدد گھٹانے کو تفریق کہتے ہیں - اور بڑے عدد میں سے چھوٹا عدد گھٹانے سے جو بچ رہتا ہے - اُس کو باقی کہتے ہیں ÷

اکائیوں کی تفریق -

۱ - ۹ میں سے چار تفریق کرو ؟

۹ بڑا عدد
۴ چھوٹا عدد
۵ باقی

۲ - ۸ میں سے ۶ تفریق کرو ؟

۸ بڑا عدد
۶ چھوٹا عدد
۲ باقی

تفریق کرتے وقت ہم نے بڑا عدد لکھ کر اُس کے نیچے چھوٹا عدد لکھا - اور

دونوں عددوں کے نیچے لکیر[1] ڈال دی - اور بڑے عدد سے چھوٹا عدد گھٹانے سے جو باقی بچ رہا - اُس کو لکیر کے نیچے لکھ دیا +

تفریق کا نشان - جمع کا + یہ نشان تم پہلے پڑھ چکے ہو - یہ – تفریق کا نشان ہے - اور اس نشان کو منفی بھی کہتے ہیں - جس طرح ۸ + ۵ کا مطلب ہے - ۸ جمع ۵ = ۱۳ +

اسی طرح ۸ - ۵ کا مطلب ہے - ۸ سے ۵ گھٹاؤ - یعنی تفریق کرو - اس لئے ۸ - ۵ = ۳ +

---

[1] مُدرّس صاحب نیچے لکیر ڈالنے کی وجہ بتائیں کہ عددوں اور باقی میں تمیز کرنے کے لئے لکیر ڈالی جاتی ہے +

تفریق کا پہاڑہ[1]

۱۱ - ۱ = ۱۰	۱۲ - ۲ = ۱۰	۱۳ - ۳ = ۱۰	۱۴ - ۴ = ۱۰	۱۵ - ۵ = ۱۰
۱۰ - ۱ = ۹	۱۱ - ۲ = ۹	۱۲ - ۳ = ۹	۱۳ - ۴ = ۹	۱۴ - ۵ = ۹
۹ - ۱ = ۸	۱۰ - ۲ = ۸	۱۱ - ۳ = ۸	۱۲ - ۴ = ۸	۱۳ - ۵ = ۸
۸ - ۱ = ۷	۹ - ۲ = ۷	۱۰ - ۳ = ۷	۱۱ - ۴ = ۷	۱۲ - ۵ = ۷
۷ - ۱ = ۶	۸ - ۲ = ۶	۹ - ۳ = ۶	۱۰ - ۴ = ۶	۱۱ - ۵ = ۶
۶ - ۱ = ۵	۷ - ۲ = ۵	۸ - ۳ = ۵	۹ - ۴ = ۵	۱۰ - ۵ = ۵
۵ - ۱ = ۴	۶ - ۲ = ۴	۷ - ۳ = ۴	۸ - ۴ = ۴	۹ - ۵ = ۴
۴ - ۱ = ۳	۵ - ۲ = ۳	۶ - ۳ = ۳	۷ - ۴ = ۳	۸ - ۵ = ۳
۳ - ۱ = ۲	۴ - ۲ = ۲	۵ - ۳ = ۲	۶ - ۴ = ۲	۷ - ۵ = ۲
۲ - ۱ = ۱	۳ - ۲ = ۱	۴ - ۳ = ۱	۵ - ۴ = ۱	۶ - ۵ = ۱
۱ - ۱ = ۰	۲ - ۲ = ۰	۳ - ۳ = ۰	۴ - ۴ =	۵ - ۵ = ۰

[1] تفریق کا پہاڑہ جمع کے پہاڑہ کے برعکس اوپر سے نیچے اُترنا کے ڈھنگ پر پڑھانا زیادہ مفید ثابت ہُوا ہے ؛

۱۰ = ۱۰ - ۲۰	۱۰ = ۹ - ۱۹	۱۰ = ۸ - ۱۸	۱۰ = ۷ - ۱۷	۱۰ = ۶ - ۱۶
۹ = ۱۰ - ۱۹	۹ = ۹ - ۱۸	۹ = ۸ - ۱۷	۹ = ۷ - ۱۶	۹ = ۶ - ۱۵
۸ = ۱۰ - ۱۸	۸ = ۹ - ۱۷	۸ = ۸ - ۱۶	۸ = ۷ - ۱۵	۸ = ۶ - ۱۴
۷ = ۱۰ - ۱۷	۷ = ۹ - ۱۶	۷ = ۸ - ۱۵	۷ = ۷ - ۱۴	۷ = ۶ - ۱۳
۶ = ۱۰ - ۱۶	۶ = ۹ - ۱۵	۶ = ۸ - ۱۴	۶ = ۷ - ۱۳	۶ = ۶ - ۱۲
۵ = ۱۰ - ۱۵	۵ = ۹ - ۱۴	۵ = ۸ - ۱۳	۵ = ۷ - ۱۲	۵ = ۶ - ۱۱
۴ = ۱۰ - ۱۴	۴ = ۹ - ۱۳	۴ = ۸ - ۱۲	۴ = ۷ - ۱۱	۴ = ۶ - ۱۰
۳ = ۱۰ - ۱۳	۳ = ۹ - ۱۲	۳ = ۸ - ۱۱	۳ = ۷ - ۱۰	۳ = ۶ - ۹
۲ = ۱۰ - ۱۲	۲ = ۹ - ۱۱	۲ = ۸ - ۱۰	۲ = ۷ - ۹	۲ = ۶ - ۸
۱ = ۱۰ - ۱۱	۱ = ۹ - ۱۰	۱ = ۸ - ۹	۱ = ۷ - ۸	۱ = ۶ - ۷
۰ = ۱۰ - ۱۰	۰ = ۹ - ۹	۰ = ۸ - ۸	۰ = ۷ - ۷	۰ = ۶ - ۶

تفریق کے پہاڑوں کا اِستعمال

۱- گھٹاؤ :-

۱ - ۱۷ روٹیوں میں سے ۹ روٹیاں ÷

۲ - ۱۳ بکریوں میں سے ۵ بکریاں ÷

۳ - ۹ کھڑیوں میں سے ۶ کھُڑے ÷

۴ - ۱۵ اِکائیوں میں سے ۷ اِکائیاں ÷

سوالات نمبر ۵ زبانی

۲۔ تفریق کرو:۔

۱ ۱۵ سے ۹ و ۱۲ سے ۳ و ۱۸ سے ۶ و
۱۷ سے ۸ +

۲ ۱۹ سے ۱۰ و ۱۸ سے ۹ و ۱۶ سے ۸ و
۱۵ سے ۷ +

۳ ۱۴ سے ۳ و ۱۳ سے ۴ و ۱۵ سے ۹ و
۱۲ سے ۶ +

۳۔ حل کرو:۔

۴ ۱۹ - ۱۰ و ۱۷ - ۱۰ و ۱۷ - ۸ و ۶ - ۵ +

۵ ۱۲ - ۹ و ۱۳ - ۸ و ۱۴ - ۷ و ۱۶ - ۹ +

۶ ۱۸ - ۹ و ۱۳ - ۷ و ۱۴ - ۸ و ۱۱ - ۳ +

جلدی جلدی گھٹاتے جاؤ:۔

۷ ۱۰۰ سے پانچ پانچ مثلاً ۹۵ و ۹۰ و ۸۵
و ۸۰ وغیرہ وغیرہ +

۸ ۱۰۰ سے چار چار مثلاً ۹۶ و ۹۲ و ۸۸ و
۸۴ وغیرہ وغیرہ +

۹ ۹۲ سے دس دس مثلاً ۸۲ و ۷۲ وغیرہ +

١٠ میرے پاس ٨ سیب ہیں - بتاؤ - میں
اُن میں سے کتنے سیب نکالوں - کہ
باقی ٣ سیب رہ جائیں +

١١ ١٣ میں کیا جمع کریں کہ ٢٠ بن جائیں +
١٢ ٣٦ میں کیا جمع کریں کہ ٥٠ بن
جائیں +
١٣ ٢٨ روپوں میں سے ١٥ روپے خرچ کر
دئے - باقی کتنے بچے ؟
١٤ گُل محمد کے پاس ٥٦ اخروٹ تھے
١٦ اخروٹ اُس نے کھا لئے - بتاؤ -
اُس کے پاس کتنے اخروٹ ہیں ؟
١٥ ایک تھیلی میں ٤٧ روپے ہیں - اُن میں
سے کتنے روپے نکال لئے جاویں - کہ
باقی ٣٢ روپے رہ جاویں +
١٦ ایک زمیندار کے پاس ٢٨ بکریاں تھیں
٩ بکریاں اُس نے بیچ دیں - بتاؤ - اب
اُس کے پاس کتنی بکریاں ہیں ؟

گھٹاؤ :-

۱۷ ۲۴ اناروں میں سے ۱۸ انار +
۱۸ ۲۷ دواتوں میں سے ۹ دواتیں +
۱۹ ۳۷ روپوں میں سے ۱۷ روپے +
۲۰ ۲۴ مُرغیوں میں سے ۱۸ مُرغیاں +

تفریق کرو :-

۲۱ ۳۶ - ۱۸ و ۲۷ - ۱۲ +
۲۲ ۳۳ - ۸ و ۲۴ - ۹ +
۲۳ ۴۵ - ۱۲ و ۳۴ - ۱۶ +
۲۴ ۲۸ - ۹ و ۳۵ - ۱۲ +

۲۵ ایک لڑکے کے پاس ۱۵ پیسے ہیں۔ وُہ اِن میں سے کتنے پیسے خرچ کرے کہ باقی اُس کے پاس ۳ پیسے رہ جائیں ؟

۲۶ ایک مٹکے میں ۲۶ سیر دُودھ آتا ہے۔ اگر ۱۴ سیر دُودھ اُس میں پہلے موجود ہو۔ تو بتاؤ۔ اُس میں اور کتنا دُودھ ڈالا جائے۔ کہ برتن بھر جائے ؟

۲۷ ایک کتاب کے ۳۶ صفحے ہیں - ایک

لڑکے نے ۲۰ صفحے پڑھ لیئے ۔ بتاؤ ۔ کتنے صفحے پڑھنے باقی ہیں ؟

۲۸ ایک باغ میں ۴۸ درخت ہیں ۔ اُن میں سے کتنے درخت کاٹ لیئے جائیں کہ باقی ۳۲ درخت رہ جائیں ؟

۲۹ ۳۵ اور ۲۱ کا فرق بتاؤ ÷

۳۰ ۴۳ اور ۳۴ کا فرق بتاؤ ÷

۳۱ ۲۳ اور ۱۲ کا فرق بتاؤ ÷

۳۲ محبوب عالم کے پاس ۱۴ انار اور اُس کے بھائی نیاز احمد کے پاس ۶ انار ہیں ۔ بتاؤ ۔ محبوب عالم کے پاس کتنے انار زیادہ ہیں ؟

۳۳ شبیر محمد کے پاس ۳۶ روپے ۔ اور صالح محمد کے پاس ۲۸ روپے ۔ بتاؤ ۔ صالح محمد کے پاس شبیر محمد سے کتنے روپے کم ہیں ؟

۳۴ پہلی قطار میں

دُوسری قطار سے کتنے رنگترے زیادہ ہیں ؟

۳۵ ایک دُکاندار کے پاس ۱۷ دوائیں تھیں ۱۲ دوائیں اُس نے بیچ دیں۔ بتاؤ۔ اُس کے پاس باقی کتنی دوائیں ہیں؟

۳۶ ۲۷ روپوں میں کتنے روپے اور ملائیں کہ ۳۹ روپے ہو جائیں؟

۳۷ ایک ڈربے میں ۲۸ کبوتر تھے۔ اُن میں سے ۱۵ کبوتر بلی مار گئی۔ باقی کبوتر کتنے ہیں؟

۳۸ ایک ٹوکری میں ۴۵ مولیاں تھیں۔ اُس میں سے کتنی مولیاں نکال لی جائیں۔ کہ باقی ۳۲ مولیاں رہ جائیں؟

۳۹ دو عددوں کا مجموعہ ۲۸ ہے۔ اُن میں سے ایک عدد ۱۵ ہے۔ دُوسرا عدد بتاؤ؟

۴۰ ۱۲ میں کیا جمع کریں کہ ۳۵ بن جائیں؟

۴۱ ایک زمیندار کے پاس ۶ بکریاں ہیں کتنی بکریاں اور خریدے کہ اُس کے پاس ۲۰ بکریاں ہو جائیں؟

۴۲ لڑکے کی عُمر ۱۵ سال اور لڑکی کی عُمر لڑکے سے ۴ سال کم ہے لڑکی کی عُمر بتاؤ؟

۴۳ گائے کی قیمت ۴۸ روپے۔ بکری کی قیمت ۲۵ روپے ہے۔ بتاؤ۔ گائے کی قیمت بکری کی قیمت سے کتنی زیادہ ہے؟

۴۴ ایک زمیندار کی ۲۶ من گندم ہوئی۔ ۱۲ من اُس نے بیچ دی۔ بتاؤ۔ اب اُس کے پاس کتنی گندم ہے؟

۴۵ ۱۸ میں کیا ملائیں کہ ۳۰ ہو جائیں؟

۴۶ ایک زمیندار اپنے کھیت میں سے ۷۹ بھٹے مکئی کے توڑ لایا۔ ۱۸ بھٹے اُس نے اپنے لڑکے کو دے دئے۔ بتاؤ۔ اب اُس کے پاس کتنے بھٹے باقی ہیں؟

۴۷ ایک زمیندار کے پاس ۲۳ بیگھے زمین ہے۔ کتنے بیگھے زمین اور خرید کرے کہ اُس کے پاس ۵۰ بیگھے زمین ہو جائے؟

۴۸ ایک گڈریے کے پاس ۳۶ بکریاں اور ۲۱ بھیڑیں ہیں۔ بتاؤ۔ اُس کے پاس

بکریاں بھیڑوں سے کتنی زیادہ ہیں ؟

۴۹ ایک شخص ۱۶ درانتیاں بنوا لایا - ۷ درانتیاں اُس نے اپنے بھائی کو اور ۴ لڑکے کو دے دیں - بتاؤ - اب اُس کے پاس کتنی درانتیاں ہیں ؟

۵۰ ایک زمیندار کی ۴۴ من گندم اور ۲۸ من چنے ہوئے - بتاؤ - گندم سے چنے کتنے من کم ہوئے ؟

مثال ۱ - ۸۶ سے ۵۴ تفریق کرو +

بڑے عدد میں ۶ اکائیاں اور ۸ دہائیاں ہیں اور چھوٹے عدد میں ۴ اکائیاں اور ۵ دہائیاں ہیں - جمع کی طرح دونو عدد لکھے - یعنی اکائیوں کے نیچے اکائیاں اور دہائیوں کے نیچے دہائیاں - پہلے بڑے عدد اور اُس کے نیچے چھوٹا عدد ۶ اکائیوں کے نیچے ۴ اکائیاں اور ۸ دہائیوں کے نیچے ۵ دہائیاں آگئیں -

۸۶
۵۴
―――
۳۲

۶ اِکائیوں سے ۴ اِکائیاں نکالیں - تو باقی ۲ اِکائیاں رہیں - اور ۸ دہائیوں میں سے ۵ دہائیاں نکالیں - تو باقی ۳ دہائیاں رہیں - اِس لئے ۸۶ - ۵۴ = ۳۲ +

مثال ۲ - ۴۳ میں سے ۱۸ تفریق کرو

۴۳
۱۸
———
۲۵

چُونکہ ۳ اِکائیوں میں سے ۸ اِکائیاں گھٹا نہیں سکتے - اِس لئے ۴ دہائیوں میں سے ۱ دہائی لی - اور باقی ۴ دہائیوں کی بجائے ۳ دہائیاں رہ گئیں - ایک دہائی کی ۱۰ اِکائیاں - اب کُل اِکائیاں ۳ + ۱۰ = ۱۳ ہو گئیں - ۱۳ اِکائیوں میں سے ۸ اِکائیاں گھٹائیں - تو باقی ۵ اِکائیاں رہ گئیں - پھر ۳ دہائیوں میں سے ۱ دہائی نکالی باقی ۲ دہائیاں رہ گئیں +

گویا ۴۳ - ۱۸ = ۲۵

سوالاتِ نمبر ۶

تفریق کرو :-

سوال		
۱	۴۸	۳۲
۲	۵۶	۳۴
۳	۲۷	۱۲
۴	۶۸	۳۵
۵	۶۳	۵۱
۶	۷۲	۴۱
۷	۳۸	۱۷
۸	۷۶	۲۴
۹	۹۸	۲۵
۱۰	۷۸	۳۲
۱۱	۸۷	۵۶
۱۲	۶۸	۲۳
۱۳	۶۸	۱۷
۱۴	۷۸	۲۴
۱۵	۸۶	۱۵
۱۶	۹۸	۲۶
۱۷	۷۹	۵۴
۱۸	۸۷	۵۱

۵ ۴ ۲۱	۵ ۴ ۲۰	۹ ۶ ۱۹
۳ ۲	۱ ۳	۳ ۵
۵ ۷ ۲۴	۶ ۵ ۲۳	۷ ۶ ۲۲
۳ ۵	۲ ۱	۴ ۳
۴ ۸ ۲۷	۹ ۸ ۲۶	۸ ۷ ۲۵
۲ ۴	۶ ۵	۷ ۲
۳ ۳ ۷ ۳۰	۲ ۳ ۴ ۲۹	۹ ۷ ۲۸
۱ ۲ ۳	۱ ۲ ۲	۷ ۳
۷ ۳ ۶ ۳۳	۵ ۴ ۸ ۳۲	۴ ۴ ۹ ۳۱
۳ ۱ ۳	۳ ۳ ۱	۲ ۴ ۲
۶ ۴ ۷ ۳۶	۲ ۵ ۶ ۳۵	۴ ۳ ۳ ۳۴
۳ ۳ ۵	۱ ۳ ۵	۲ ۱ ۱
۵ ۳ ۹ ۳۹	۲ ۵ ۸ ۳۸	۴ ۹ ۷ ۳۷
۲ ۱ ۷	۱ ۵ ۱	۲ ۴ ۵
۵ ۹ ۷ ۴۲	۵ ۹ ۸ ۴۱	۴ ۶ ۹ ۴۰
۳ ۸ ۵	۴ ۷ ۶	۲ ۳ ۲

٢٥٨ **٤٥** ١٣٦	٣٧٩ **٤٤** ١٣٧	٤٩٦ **٤٣** ٢٦٤
٧٩٣ **٤٨** ٥٢٣	٥٨٢ **٤٧** ٤٦١	٣٥٤ **٤٦** ٢٤١
٨٨٨ **٥١** ٤٤٤	٦٦٦ **٥٠** ٣٣٣	٧٨٤ **٤٩** ٤٤٣
٥٥٥ **٥٤** ٢٢٢	٧٧٧ **٥٣** ٦٦٦	٩٩٩ **٥٢** ٥٥٥
٨٢٥٦ **٥٧** ٦١٤٣	٣٣٣ **٥٦** ١١١	٤٤٤ **٥٥** ٣٣٣
٣٤٥٦ **٦٠** ١٢٤٣	٨٤٧٩ **٥٩** ٤٣٤٧	٩٣٦٧ **٥٨** ٥٢٣٤
٤٢٣٤ **٦٣** ٣١٣٢	٤٥٦٧ **٦٢** ١٢٤٣	٥٦٨٧ **٦١** ٢٣٤٥
٢٦٨٧ **٦٦** ١٣٤٥	٧٨٤٦ **٦٥** ٣٥٢٣	٩٥٧٩ **٦٤** ٨٣٥٤

۷۵۰۴ ۶۹	۴۸۲۷ ۶۸	۷۶۱۴ ۶۷
۴۳۰۲	۱۶۲۵	۵۳۱۴
۲۱۳۵ ۷۲	۷۴۰۲ ۷۱	۳۶۰۶ ۷۰
۲۱۲۳	۴۲۰۱	۱۲۰۳
۳۸۹۲ ۷۵	۲۷۱۶ ۷۴	۳۲۹۶ ۷۳
۳۴۵۲	۲۴۱۳	۳۲۵۴
۷۷۷۷ ۷۸	۹۹۹۹ ۷۷	۶۶۶۶ ۷۶
۲۲۲۲	۸۸۸۸	۵۵۵۵
۵۴۰۵ ۸۱	۴۴۴۴ ۸۰	۵۵۵۵ ۷۹
۳۲۰۳	۱۱۱۱	۳۳۳۳
۹۰۳۰ ۸۴	۵۰۶۰ ۸۳	۶۰۹۰ ۸۲
۸۰۱۰	۳۰۴۰	۴۰۳۰
۵۰۶۳ ۸۷	۹۸۱۲ ۸۶	۵۶۸۰ ۸۵
۴۰۱۳	۷۱۱۲	۵۶۲۰
۱۳۴۵ ۹۰	۲۷۳۴ ۸۹	۶۷۸۹ ۸۸
۱۲۳۴	۱۷۱۲	۳۲۱۹

۹۱	۹۵۷۷	۷۳۴۲
۹۲	۸۲۹۳	۶۱۷۲
۹۳	۹۱۷۵	۶۱۳۲
۹۴	۵۷۶۴	۳۵۳۴
۹۵	۶۱۹۸	۴۰۵۴
۹۶	۶۳۵۴	۵۲۱۳
۹۷	۸۹۵۲	۶۳۴۸
۹۸	۲۴۵۳	۱۳۳۸
۹۹	۴۶۳۵	۲۳۴۵
۱۰۰	۵۷۶۴	۲۵۴۳
۱۰۱	۶۷۰۸۰	۵۴۰۶۲
۱۰۲	۴۵۹۰۵	۳۶۸۸۲
۱۰۳	۴۷۶۹۲	۳۴۹۹۹
۱۰۴	۹۶۴۱۵	۷۴۸۲۷
۱۰۵	۸۷۰۱۵	۴۳۰۲۶
۱۰۶	۶۷۶۷۲	۱۸۹۵۷
۱۰۷	۶۰۵۲۷	۴۰۲۸۸
۱۰۸	۳۵۴۶۳	۳۱۶۵۱
۱۰۹	۶۲۰۴۷	۱۰۱۵۲

۱۱۰	۹ ۰ ۰ ۷ ۸	۳ ۰ ۲ ۳ ۴
۱۱۱	۷ ۸ ۱ ۶ ۵	۵ ۴ ۳ ۱ ۲
۱۱۲	۶ ۰ ۲ ۷ ۲	۲ ۰ ۰ ۶ ۴
۱۱۳	۷ ۵ ۳ ۴ ۶	۱ ۴ ۷ ۲ ۱
۱۱۴	۷ ۶ ۹ ۵ ۲	۵ ۷ ۸ ۹ ۷
۱۱۵	۸ ۵ ۷ ۳ ۲	۴ ۳ ۹ ۹ ۹
۱۱۶	۶ ۶ ۷ ۱ ۷	۴ ۵ ۹ ۶ ۹
۱۱۷	۵ ۴ ۳ ۲ ۱	۳ ۲ ۴ ۸ ۳
۱۱۸	۴ ۱ ۵ ۶ ۱	۳ ۲ ۸ ۸ ۷
۱۱۹	۵ ۶ ۲ ۳ ۵	۳ ۳ ۴ ۷ ۸
۱۲۰	۴ ۵ ۶ ۲ ۴	۳ ۸ ۴ ۵ ۹
۱۲۱	۷ ۷ ۵ ۴ ۵	۵ ۳ ۷ ۸ ۹
۱۲۲	۵ ۹ ۵ ۸ ۴	۴ ۰ ۹ ۷ ۲
۱۲۳	۸ ۰ ۴ ۷ ۲	۵ ۶ ۷ ۹ ۳
۱۲۴	۲ ۰ ۳ ۵ ۵	۱ ۷ ۲ ۱ ۸
۱۲۵	۳ ۰ ۰ ۸ ۰	۱ ۸ ۰ ۹ ۷

۲ ۷ ۵ ۰ ۶ ۱۲۶
۱ ۵ ۸ ۰ ۹

۴ ۷ ۰ ۸ ۲ ۱۲۷
۲ ۵ ۱ ۰ ۶

۳ ۷ ۴ ۰ ۰ ۱۲۸
۱ ۶ ۹ ۹ ۹

۶ ۴ ۰ ۰ ۵ ۱۲۹
۱ ۲ ۰ ۰ ۹

۷ ۱ ۴ ۰ ۰ ۱۳۰
۵ ۷ ۹ ۰ ۸

۶ ۳ ۰ ۰ ۰ ۱۳۱
۳ ۰ ۰ ۸ ۶

۸ ۴ ۰ ۰ ۸ ۱۳۲
۴ ۳ ۰ ۲ ۹

۲ ۸ ۹ ۰ ۲ ۱۳۳
۱ ۷ ۹ ۶ ۸

۲ ۳ ۴ ۱ ۷ ۱۳۴
۲ ۲ ۱ ۷ ۹

۷ ۰ ۰ ۱ ۳ ۱۳۵
۴ ۱ ۰ ۰ ۴

۶ ۰ ۰ ۶ ۰ ۱۳۶
۵ ۱ ۰ ۵ ۱

۸ ۰ ۰ ۷ ۰ ۱۳۷
۵ ۳ ۰ ۷ ۳

۶ ۹ ۰ ۷ ۰ ۱۳۸
۴ ۹ ۰ ۹ ۹

۵ ۰ ۰ ۸ ۵ ۱۳۹
۲ ۲ ۱ ۹ ۳

۸ ۰ ۰ ۰ ۱ ۱۴۰
۵ ۶ ۰ ۶ ۲

۶ ۶ ۰ ۰ ۷ ۱۴۱
۲ ۳ ۰ ۱ ۸

۱۴۲ ۴۹۰۰۲
۳۴۰۰۵

۱۴۳ ۵۶۹۰۲
۱۸۷۰۹

۱۴۴ ۸۸۲۲۵
۲۴۸۸۸

۱۴۵ ۷۸۱۱۶
۶۷۰۰۹

۱۴۶ ۳۳۶۶۷
۲۱۸۹۰

۱۴۷ ۹۲۱۳۲
۸۱۸۷۰

۱۴۸ ۷۸۴۱۶
۱۹۵۱۷

۱۴۹ ۲۶۰۰۸
۲۵۹۹۹

۱۵۰ ۸۰۰۱۴
۱۵۰۱۵

۱۵۱ ۷۰۰۴۴
۵۰۰۵۵

۱۵۲ ۵۱۹۰۰
۱۹۷۷۷

۱۵۳ ۵۰۱۱۱
۱۲۸۸۸

۱۵۴ ۳۳۰۰۴
۱۹۹۰۹

۱۵۵ ۴۲۲۱۴
۱۸۷۹۸

۱۵۶ ۶۰۳۰۶
۱۲۳۹۷

۱۵۷ ۷۳۰۰۲
۱۸۰۰۹

۱۵۸ ۲ ۶ ۰ ۰ ۵
۱ ۹ ۰ ۹ ۰

۱۵۹ ۸ ۱ ۵ ۱ ۶
۱ ۲ ۷ ۸ ۷

۱۶۰ ۷ ۰ ۸ ۱ ۶
۲ ۴ ۹ ۴ ۸

۱۶۱ ۵ ۶ ۵ ۷ ۲
۱ ۸ ۸ ۸ ۸

۱۶۲ ۹ ۰ ۷ ۱ ۸
۸ ۰ ۸ ۰ ۹

۱۶۳ ۴ ۰ ۳ ۰ ۱
۱ ۹ ۹ ۹ ۹

۱۶۴ ۹ ۰ ۸ ۱ ۷
۱ ۸ ۹ ۷ ۲

۱۶۵ ۵ ۷ ۸ ۷ ۶
۱ ۸ ۹ ۰ ۹

۱۶۶ ۴ ۰ ۱ ۱ ۱
۱ ۲ ۲ ۱ ۸

۱۶۷ ۹ ۰ ۰ ۰ ۷
۱ ۸ ۰ ۰ ۹

۱۶۸ ۵ ۰ ۰ ۷ ۰
۱ ۸ ۰ ۹ ۱

۱۶۹ ۲ ۰ ۰ ۰ ۰
۱ ۰ ۰ ۱ ۰

۱۷۰ ۸ ۰ ۶ ۰ ۰
۶ ۱ ۰ ۵ ۹

۱۷۱ ۸ ۰ ۰ ۰ ۰
۷ ۵ ۰ ۰ ۹

۱۷۲ ۸ ۹ ۰ ۹ ۰
۷ ۹ ۰ ۹ ۱

۱۷۳ ۶ ۸ ۵ ۰ ۰
۶ ۰ ۰ ۵ ۸

۱۷۴	۱۷۵
۸۴۴۰۹	۵۰۴۸۵
۷۷۰۹۹	۴۰۸۸۹
۱۷۶	۱۷۷
۱۰۰۰۰	۹۰۰۹۰
۱۰۱۰	۶۹۰۸۱
۱۷۸	۱۷۹
۶۶۶۶۶	۹۸۳۶۹
۵۶۶۶۷	۸۷۹۹۹
۱۸۰	۱۸۱
۷۷۷۷۰	۸۹۷۱۱
۶۸۸۸۸	۷۹۸۱۲
۱۸۲	۱۸۳
۴۴۹۱۶	۵۴۳۲۱
۴۳۹۷۹	۴۵۸۱۸
۱۸۴	۱۸۵
۵۳۴۶۰	۶۷۶۶۷
۱۸۵۰۸	۱۸۹۴۹
۱۸۶	۱۸۷
۱۱۰۱۱	۹۶۰۸۰
۹۰۹۹	۷۷۷۷۷
۱۸۸	۱۸۹
۹۸۷۰۹	۷۶۷۳۵
۱۹۹۷۹	۴۶۸۸۸

۱۹۰ ۷۰۰۵۰
۶۰۰۶۹

۱۹۱ ۹۸۰۹۸
۸۷۰۹۹

۱۹۲ ۸۶۵۸۶
۲۷۹۴۹

۱۹۳ ۶۹۹۰۹
۱۹۵۰۹

۱۹۴ ۳۸۳۳۷
۱۵۹۷۲

۱۹۵ ۴۶۴۴۳
۱۷۸۵۷

۱۹۶ ۴۹۳۱۶
۳۲۹۷۷

۱۹۷ ۱۵۶۰
۷۰۶

۱۹۸ ۴۰۵۸
۲۹۶۹

۱۹۹ ۸۷۲۶ و ۹۴۱۳ کا فرق بتاؤ +

۲۰۰ ۴۹۱۰ و ۴۹۲۶ کا فرق بتاؤ +

۲۰۱ ۸۵۹۰ و ۷۹۹۹ کا فرق بتاؤ +

۲۰۲ ۶۵۱۳ کتنا بڑا ہے ۲۸۵۶ سے +

۲۰۳ ایک شخص ۳۰۰ بیل خریدنے چاہتا ہے۔ ۱۵۶ بیل اُس نے خرید کر لئے۔ بتاؤ۔ اُس نے باقی کتنے بیل خریدنے ہیں ؟

۲۰۴ میرے پاس ۸۲۵ روپئے تھے۔ جن

میں سے میں نے ۲۱۶ روپے کی زمین
خریدی - بتاؤ - اب میرے پاس کتنے
روپے باقی ہیں ؟
۲۰۵ ایک زمیندار کی ۸۳۶ من کنک اور
۴۲۵ من چنے ہوئے - بتاؤ - کنک چنوں
سے کتنے من زیادہ ہوئی ؟
۲۰۶ دو عددوں کا مجموعہ ۹۸۲ ہے - ایک
۶۱۸ ہے - تو دوسرا عدد بتاؤ +
۲۰۷ ایک شخص کی آمدنی ۴۷۸ روپے ہے -
اور خرچ ۲۱۹ روپے - اُس کی بچت
بتاؤ +
۲۰۸ ایک مدرسہ میں ۳۲۵ لڑکے پڑھتے
ہیں - جن میں سے ۲۹۸ حاضر ہیں - بتاؤ
کتنے غیر حاضر ہیں ؟
۲۰۹ ایک کسان نے ایک بھینس اور
ایک بیل ۴۱۷ روپے سے خرید کئے -
اگر بھینس کی قیمت ۲۲۵ روپے ہو -
تو بیل کی قیمت بتاؤ ؟
۲۱۰ ایک زمیندار کا اناج جس میں کنک

چنے اور جو ہیں - ۹۴۷ من ہُوا - اُس
میں ۵۱۴ من کنک اور ۲۴۰ من چنے
ہیں - بتاؤ - جو کتنے من ہیں ؟
۲۱۱ ایک گاؤں میں ہندو اور مسلمانوں
کی آبادی ۳۹۷۸ ہے - اگر ہندو ۱۴۳۲
ہوں - تو مسلمانوں کی تعداد بتاؤ +
۲۱۲ ایک زمیندار کی کپاس ۴۵۱۶ من ہوئی
۲۶۱۷ من کپاس اُس نے بیچ ڈالی -
بتاؤ - اب اُس کے پاس کتنی کپاس
باقی ہے ؟
۲۱۳ ایک مکان کی قیمت ۹۸۷ روپے
ہے - اور دوسرے مکان کی قیمت پہلے
مکان سے ۲۵۷ روپے کم ہے - تو
دوسرے مکان کی قیمت بتاؤ +
۲۱۴ ایک کسان نے ایک گھوڑا ۷۵۰ روپے
کو خرید کر ۸۹۰ روپے کو بیچ ڈالا -
بتاؤ - اُس کو کتنے روپے نفع ہُوا ؟
۲۱۵ ایک سوداگر نے ۹۴۲۷ روپے کا مال
خرید کر ۷۴۱۶ روپے کو بیچ دیا - بتاؤ -

اُس نے کتنے روپے نقصان اُٹھایا +

۲۱۶ ایک ریوڑ میں بھیڑ اور بکریوں کی تعداد ۱۴۱۳ ہے۔ اگر اسی ریوڑ میں ۹۴۷ بکریاں ہوں۔ تو بھیڑوں کی تعداد بتاؤ +

۲۱۷ ایک مکان کے لئے ۸۵۴۰ پتھر درکار تھے۔ ۶۷۱۲ پتھر مل گئے۔ بتاؤ۔ ابھی کتنے پتھر منگوانے باقی ہیں ؟

۲۱۸ ایک بگھی اور گھوڑے کی قیمت ۳۴۵ روپے ہے۔ اگر بگھی کی قیمت ۱۳۵ روپے ہو۔ تو گھوڑے کی قیمت بتاؤ +

۲۱۹ ۷۴۸ روپے ۱۰۰۰ روپے سے کتنے کم ہیں ؟

۲۲۰ ۸۴۲ روپے میں کتنے روپے اور ملائیں کہ ۱۵۰۰ روپے ہو جائیں ؟

سوالات نمبر ۷

تفریق کرو :-

۱ ۵۶۰۹۰ - ۴۸۴۱۸ +

۲ ۹۰۴۰۱ - ۵۵۵۵۵ +

۳ ۹۱۷۰۷	۴ ۴۰۰۱۰
۱۸۹۹۹	۱۰۱۰۴

۵ ۳۶۴۷۵ کتنا بڑا ہے ۲۹۸۸۸ سے +

۶ ۲۸۵۱۶ کتنا کم ہے ۶۸۴۰۲ سے +

۷ ۳۸۵۹۰ میں کیا جمع کریں کہ ۵۰۰۰۰ ہو جائیں ؟

۸ دو عددوں کا مجموعہ ۸۷۴۱۶ ہے۔ اُن میں سے ایک عدد ۲۶۹۴۹ ہے دُوسرا عدد بتاؤ +

۹ اُونٹ اور گھوڑے کی قیمت ۶۵۴ روپئے ہے۔ اگر اُونٹ کی قیمت ۳۶۸ روپئے ہو۔ تو گھوڑے کی قیمت بتاؤ +

۱۰ ایک گڈریے کے پاس ۱۴۲۶ بکریاں ہیں

اُن میں سے اُس نے ۹۲۹ بکریاں بیچ
دیں - بتاؤ - باقی کتنی بکریاں رہیں ؟

تفریق کرو :-

۱۱ ۸۷۹۰۵ — ۵۴۹۹۹ +

۱۲ ۹۶۸۰۱ — ۸۷۹۱۷ +

۱۳	۸۰۰۱۰	۱۴	۹۸۵۱۳
	۱۹۰۲۰		۷۸۹۲۴

۱۵ ۹۰۸۱۶ کتنا بڑا ہے ۷۸۹۷۵ سے +

۱۶ ۷۲۱۲۴ کتنا کم ہے ۸۰۰۷۰ سے +

۱۷ ۷۶۵۱۸ میں کیا جمع کریں کہ ۹۰۱۰۸
ہو جائیں ؟

۱۸ دو عددوں کا مجموعہ ۹۱۰۷۲ ہے
اُن میں سے ایک عدد ۱۸۸۸۸ ہے
دُوسرا عدد بتاؤ +

۱۹ ۸۴۰۹ روپوں میں سے کتنے روپے
خرچ کریں کہ باقی ۱۶۵۷ رہ جائیں؟

۲۰ ایک گاؤں کی آبادی ۶۷۲۹ ہے -

اَور دُوسرے کی ۳۴۱۶ ہَے - بتاؤ-
دُوسرے گاؤں کی آبادی کتنی کم ہَے؟

تفریق کرو :-

۲۱ ۹۰۹۸۹ - ۴۷۹۹۹ +

۲۲ ۴۷۱۰۳ - ۳۴۹۷۷ +

۲۳ ۸۰۹۰۱	۲۴ ۵۴۰۵۴
۶۹۹۲۸	۴۹۳۰۹

۲۵ ۷۰۳۱۹ کتنا بڑا ہَے ۳۹۹۱۶ سے +

۲۶ ۵۳۸۰۰ کتنا کم ہَے ۹۸۰۰۹ سے +

۲۷ ۳۵۵۰۷ میں کیا جمع کریں کہ ۸۸۹۹۹ ہو جائیں ؟

۲۸ دو عددوں کا مجموعہ ۸۶۷۰۹ ہَے - ایک عدد ۳۴۷۰۳ ہَے - دُوسرا عدد بتاؤ +

۲۹ ایک مکان کے واسطے ۱۶۹۵۰ اینٹیں درکار ہیں ۵۷۹۸ اینٹیں خریدی گئیں- تو بتاؤ - اور کتنی اینٹیں منگوانی باقی

ہیں ؟

۳۰ ایک مکان اور باغ کی قیمت ۷۲۸۳ روپئے ہے۔ اگر مکان کی قیمت ۴۰۱۸ روپئے ہو تو باغ کی قیمت بتاؤ +

تفریق کرو :-

۳۱ ۸۸۸۸۸ - ۳۳۳۳۳ +

۳۲ ۹۰۰۰۰ - ۷۹۹۹۹ +

۳۳ ۸۰۰۸۰   ۳۴ ۵۷۰۵۸
      ۷۹۰۷۹   ۴۹۰۸۹

۳۵ ۷۷۳۰۹ کتنا بڑا ہے ۲۶۵۰۳ سے +

۳۶ ۴۳۹۹۹ کتنا کم ہے ۸۶۲۱۳ سے +

۳۷ ۹۲۹۰ میں کیا جمع کریں کہ ۲۰۰۰۰ ہو جائیں ؟

۳۸ دو عددوں کا مجموعہ ۸۶۹۱۷ ہے۔ اگر ایک عدد ۳۷۰۰ ہو تو دوسرا عدد بتاؤ +

۳۹ ایک زمیندار کے پاس ۱۴۹۰ بیگھے زمین ہے۔

اُس نے ۵۱۲ بیگھے میں گندم اور ۳۵۸ بیگھے زمین میں چنے بو دلئے - بتاؤ - باقی خالی زمین کتنی پڑی ہے ؟

۴۰ ایک گاؤں میں ہندو اور مسلمانوں کی آبادی ۱۸۲۱۶ ہے - اگر ہندو ۷۸۹۰ ہوں تو مسلمانوں کی تعداد بتاؤ +

تفریق کرو :-

۴۱ ۵۴۷۱۲ - ۳۳۹۸۸ +

۴۲ ۹۷۲۱۱ - ۸۶۹۹۹ +

۴۳ ۱۰۰۰۰
۹۹۹۹

۴۴ ۹۹۹۹۹
۸۸۸۸۸

۴۵ ۳۷۰۹۲۵ کتنا بڑا ہے ۱۷۰۸۱ سے +

۴۶ ۱۳۱۶ کتنا کم ہے ۱۹۱۱۱ سے +

۴۷ ۷۰۳۱۷ میں کیا جمع کریں کہ ۹۰۸۹۹ ہو جائیں +

۴۸ دو عددوں کا مجموعہ ۸۳۳۱۹ ہے - اگر ایک عدد ۱۸۰۰۹ ہو - تو دوسرا

عدد بتاؤ ۔

۴۹ ایک شخص کے کسی بنک میں ۱۸۴۷۰ روپے جمع تھے ۔ اُس نے ۹۰۹۷ روپے نکلوا لئے ۔ بتاؤ ۔ باقی اُس کے کتنے روپے بنک میں ہیں ؟

۵۰ ایک شخص کو ۶۰۰۰ بھیڑوں کی ضرورت ہے ۔ ۱۳۵۲ بھیڑیں اُس کے پاس موجود ہیں ۔ بتاؤ ۔ اور کتنی بھیڑیں خرید کرنی ہیں ؟

تفریق کرو :-

۵۱ ۱۴۰۶۷ - ۱۳۰۸۹ ۔

۵۲ ۵۷۰۰۶ - ۸۶۷۴ ۔

۵۳
۷۹۶۸
۵۹۶۹

۵۴
۹۰۰۰۷
۱۹۹۹۹

۵۵ ۹۸۹۱۱ کتنا بڑا ہے ۷۳۹۹۹ سے ۔

۵۶ ۱۷۳۹۹ کتنا چھوٹا ہے ۱۹۱۱۱ سے ۔

۵۷ وہ کونسا عدد ہے جس میں ۵۴۳۱ جمع

کریں تو ۸۵۴۰ ہو جائے +

۵۸ دو عددوں کا مجموعہ ۱۹۰۰۱ ہے - اُن میں سے بڑا عدد ۱۴۷۱۶ ہے - چھوٹا عدد بتاؤ +

۵۹ ایک لڑکے نے ۶۲۰۷ کو اپنی سلیٹ پر ۶۲۷۰ لکھ دیا - بتاؤ - اُس نے کتنا زیادہ لکھا +

۶۰ ۸ میں کیا جمع کریں - کہ حاصل جمع ۸۰۰۰ ہو جائے +

تفریق کرو :-

۶۱ ۳۷۰۰۳ - ۱۹۴۱۹ +

۶۲ ۹۷۱۲۳ - ۴۸۸۸۸ +

۶۳ ۹۰۰۵	۶۴ ۳۷۳۱۶
۸۹۹۹	۲۷۳۱۷

۶۵ ۸۶۰۰۱ کتنا بڑا ہے ۳۷۰۰۳ سے +

۶۶ ۱۶۹۹۹ کتنا کم ہے ۴۸۴۱۱ سے +

۶۷ وہ کونسا عدد ہے جس میں ۳۵۹۱۶

جمع کریں تو ۹۸۴۱۹ ہو جائیں +

۶۸ دو عددوں کا مجموعہ ۸۷۰۰۴ ہے - چھوٹا عدد ۱۲۹۱۲ ہے - بڑا عدد بتاؤ +

۶۹ ایک شخص کی آمدنی ۳۲۵۰ روپے ہے اور خرچ ۱۲۲۹ روپے - اُس کی بچت دریافت کرو +

۷۰ میرے پاس ۱۹۴۰ روپے تھے - مَیں نے ۳۷۵ روپے بڑے بھائی کو ۶۳۲ چھوٹے بھائی کو دے دِئے - بتاؤ - اب میرے پاس کتنے روپے باقی ہیں ؟

تفریق کرو :-

۷۱ ۹۱۰۹۱ - ۴۹۸۹۲ +

۷۲ ۱۶۱۷۴۱ - ۱۱۹۲۹ +

۷۳ ۱۹۰۱۹	۷۴ ۴۹۰۰۷
۱۰۶۸۸	۱۹۹۱۸

۷۵ ۴۷۰۴۷ کتنا بڑا ہے ۱۱۰۰۰ سے +

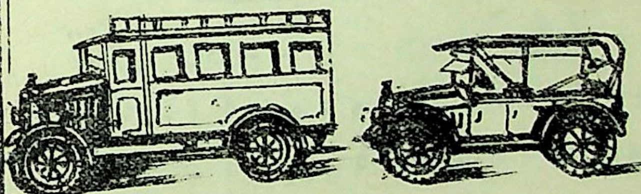
۷۶ ۱۰۰۰۰ کتنا کم ہے ۹۰۹۹۰ سے +

۷۷ وُہ کونسا عدد ہے جس میں ۲۹۹۰۳
جمع کریں تو ۷۹۹۹۹ ہو جائیں +

۷۸ دو عددوں کا مجمُوعہ ۱۰۰۱ ہے۔ اگر
ایک عدد ۱۸۹ ہو۔ تو دُوسرا عدد بتاؤ+

۷۹ ایک انبار میں ۱۰۰۰ بوری غلّہ آسکتا
ہے۔ اگر اِس میں ۳۸۹ بوری غلّہ پہلے
موجُود ہو۔ تو بتاؤ۔ کِتنی بوری غلّہ اَور
انبار میں آسکتا ہے؟

۸۰ سامنے کی موٹر لاری کی قیمت موٹر کار
کی قیمت سے کِتنی کم ہے؟

موٹر کار ۲۴۴۹ روپے موٹر لاری ۱۸۸۹ روپے

تفرِیق کرو:-

۸۱ ۸۵۴۶ - ۴۳۵۲ +

۸۲ ۹۰۰۰۱ - ۹۹۹۹۹ +

۸۳ ۴۴۴۴۴
۱۱۱۱۱

۸۴ ۳۷۳۳۷
۳۵۹۳۹

۸۵ ۵۵۵۵۵ کتنا بڑا ہے - ۶۹۹۹۷ سے +

۸۶ ۲۲۲۲۲ کتنا کم ہے - ۹۳۱۱۱ سے +

۸۷ وہ کونسا عدد ہے - جس میں ۱۹۹۱۹ جمع کریں - تو ۹۹۹۹۹ ہو جائیں +

۸۸ دو عددوں کا مجموعہ ۲۲۰۰۱ ہے - پہلا عدد ۱۱۰۱ ہے - دوسرا عدد بتاؤ +

۸۹ ۱۸۵۶ من کپاس میں سے ۱۴۳۸ من بنولے نکلے - بتاؤ روئی کتنے من نکلی ؟

۹۰ ایک زمیندار کی جو - چنے - گیہوں تینوں قسم کے اناجوں کی پیداوار ۲۰۰۰ من ہوئی - اگر گندم ۸۵۲ من - جو ۳۴۸ من ہوئے ہوں - تو چنوں کی پیداوار بتاؤ +

تفریق کرو :-

۹۱ ۳۷۰۰۱ - ۲۹۳۱۹ +

۹۲ ۹۱۳۱۲ - ۴۹۸۲۷ +

۹۳ ۸۶۰۰۹ ۹۴ ۳۷۱۶۰
۱۹۷۸۹ ۲۹۸۷۶

۹۵ ۱۲۳۴۵ کتنا بڑا ہے ۹۹۹۹۹ سے +

۹۶ ۶۷۸۹ کتنا کم ہے ۸۸۸۸۸ سے +

۹۷ وُہ کونسا عدد ہے۔ جس میں ۱۹۱۱۶ جمع کریں۔ تو ۵۵۵۹۹ ہو جائے +

۹۸ دو عددوں کا مجمُوعہ ۷۳۷۷۳ ہے۔ اگر چھوٹا عدد ۱۹۹۹۹ ہو۔ تو بڑا عدد بتاؤ +

۹۹ ایک اِمتحان میں ۹۷۲۶ لڑکے شامل ہُوئے۔ جس میں سے ۳۵۱۲ لڑکے فیل ہو گئے۔ تو بتاؤ۔ کتنے لڑکے پاس ہُوئے؟

۱۰۰ ایک زمیندار کے پاس ۲۷۲۵ بیگھے زمین ہے۔ اُس نے ۹۲۶ بیگھے میں گندُم۔ اور ۷۱۲ بیگھے میں جَو اور ۳۵۶ بیگھے میں چنے بو دِئے۔ بتاؤ۔ باقی خالی زمین کتنی پڑی ہے؟

مُتفرّق سوالاتِ نمبر ۸

پہلے بارہ سوال زبانی نکالو:-

۱ ۶ + ۳ − ۵ + ۴ − ۲ + ۶ + ۹ ∔

۲ ۸ + ۹ − ۳ − ۵ + ۷ − ۳ + ۸ ÷

۳ ۷ − ۳ + ۹ + ۵ − ۶ − ۴ + ۷ ∔

۴ ۴ − ۶ + ۷ − ۸ + ۹ + ۳ − ۲ ∔

۵ ۷ + ۵ − ۸ + ۳ − ۲ + ۵ ∔

۶ ۸ − ۵ − ۳ + ۹ − ۳ − ۲ + ۱ ∔

۷ ۹ − ۴ − ۲ + ۳ + ۵ − ۳ − ۴ ∔

۸ ۶ + ۷ − ۵ − ۴ + ۵ + ۶ − ۸ ∔

۹ ۹ − ۷ + ۱ − ۲ + ۸ − ۶ + ۲ ∔

۱۰ ۸ + ۹ + ۳ − ۷ − ۵ − ۶ + ۲ ∔

۱۱ ۱۲ + ۸ − ۱۱ + ۵ + ۶ − ۷ − ۴ ∔

۱۲ ۹ − ۴ − ۲ + ۳ + ۵ + ۸ − ۶ − ۷ ∔

۱۳ ۷۸ + ۴ − ۵ − ۲۳ + ۱۹ ∔

۱۴ ۸۷ + ۹۲ − ۲۴ − ۶۳ + ۸۵ − ۱۲ ∔

۱۵ ۷۴۰ + ۸۷۱ − ۶۲۵ − ۱۸ ∔

۱۶ ۸۰۹۲ - ۶۲۳۸ + ۵۴۷۸ +

۱۷ ۷۱۸ + ۵۱۲ + ۶۲۰ - ۳۴ - ۵۰۱ +

۱۸ ۳۸۴ + ۹۰۷ - ۸۷۲ - ۲۷۵ + ۵ +

۱۹ ۵۰۰۴ + ۷۰۶۰ - ۵۰۸۴ - ۷ +

۲۰ ۸۲۰۰ + ۷۰۹ - ۷۷۷۷ + ۸۴ - ۱۸ +

۲۱ ۷۶۵ - ۴۵۸ + ۸۰۰۷ + ۷۵ - ۶۰۱۷ +

۲۲ ۵۷۱۲ - ۴۷۸ + ۷۰۹۰ - ۸۰۹ +

۲۳ ۸۴۵ + ۸۲ - ۷۹۲ - ۲۳ + ۸۰۵ +

۲۴ ۷۳۵ - ۴۱۶ + ۹۰۰۷ - ۶۰۷۵ + ۹۸ +

۲۵ ۴۷۱۸ - ۳۲۱۹ + ۷۸۹ - ۴۳۲ + ۷۱۳ +

۲۶ میری عُمر اِس وقت ۲۵ سال ہَے اَور میرے بھائی کی عُمر ۴۵ سال۔ بتاؤ۔ میرے بھائی کی عُمر کِتنی زیادہ ہَے؟

۲۷ باپ کی عُمر ۹۸ سال ہَے۔ اَور لڑکے کی عُمر باپ کی عُمر سے ۷۴ سال کم ہَے۔ لڑکے کی عُمر بتاؤ؟

۲۸ موہن کی عُمر اِس وقت ۲۴ برس کی ہَے۔ اَور اُس کے بھائی کی عُمر ۴۲ برس کی۔ بتاؤ۔ جب موہن کی عُمر ۴۲ برس

کی ہوگی۔ تو اُس کے بھائی کی عمر اس وقت کتنی ہوگی؟

۲۹ غلام محمود کے پاس ۷۸۶ روپے ہیں۔ ۱۸۹ روپے اُس نے اپنے بھائی تاج محمود کو اور ۹۸ روپے غلام حسین کو دے دیئے۔ بتاؤ۔ اب اُس کے پاس کتنے روپے ہیں؟

۳۰ ایک شخص کے پاس ۸۷۲۵ روپے تھے ۶۲۲ روپے اُس نے اپنی عورت کو ۴۱۲ روپے لڑکے اور ۱۹۸ روپے اپنی لڑکی کو دے دیئے۔ اور ۱۹۴ روپے اُس نے خیرات کر دیئے۔ بتاؤ۔ اب اُس کے پاس باقی کتنے روپے ہیں؟

۳۱ تین عددوں کا مجموعہ ۶۷۵۸ ہے۔ اُن میں سے ایک عدد ۱۴۲۵ ہے اور دُوسرا عدد ۲۳۱۸ ہے۔ تیسرا عدد بتاؤ +

۳۲ دو عددوں کا مجموعہ ۶۷۲۵ ہے۔ ایک عدد ۴۸۷۹ ہے دُوسرا عدد بتاؤ +

۳۳ ۴۷۸ میں کیا جمع کریں۔ کہ حاصل جمع

۵۰۰۰ ہو جائے +

۳۴ ایک زمینڈار کے پاس ۴۰ ۸۵ روپئے
نقد اور ۴۸۵۰ روپے کے نوٹ تھے۔
اُس نے ۶۷۲۵ روپے کی زمین ۴۱۲۷
روپے کے بیل خریدے۔ بتاؤ۔ اب اُس
کے پاس کیا بچ رہا؟

۳۵ میرے پاس ۷۸۵۶ روپے ہیں۔ اور
کتنے روپے شامل کروں کہ کل ۱۰۰۰۰۰
روپے ہو جائیں +

۳۶ ایک کسان کے پاس ۲۴۴۸ روپے
تھے اُس نے ۴۸۲ روپے کے بیل اور
۶۷۸ روپے کے اونٹ اور ۲۴۵ روپے
کا بیج خریدا۔ بتاؤ۔ اب اُس کے پاس
کتنے روپے ہیں؟

۳۷ تین آدمیوں کے دانے ۱۲۵۶ من ہوئے
اگر ایک آدمی کے ۴۲۶ من دوسرے کے
۵۷۸ من دانے ہوئے ہوں۔ تو تیسرے
آدمی کے دانے بتاؤ +

۳۸ ایک زمینڈار کی ۹۴۸ بیگھے زمین ہے۔

اُس نے ۱۸۴ بیگھے میں باجرہ اور ۲۳۷
بیگھے میں جوار اور ۸۹ بیگھے میں تل
بو دیئے۔ باقی زمین خالی پڑی ہے۔
بتاؤ خالی زمین کتنی پڑی ہے؟

۳۹ گھوڑے کی قیمت ۵۳۶ روپے۔ اور
گائے کی قیمت ۱۸۹ روپے۔ تو بتاؤ۔
گھوڑے کی قیمت گائے کی قیمت سے
کتنی زیادہ ہے؟

۴۰ ایک ٹوکرے میں سے ۵۷۶ سیب بک
گئے۔ اور ۴۳۴ سیب باقی ہیں۔ بتاؤ۔
ٹوکرے میں کُل کتنے سیب تھے؟

۴۱ ۸۵۶ و ۷۲۶۱ و ۹۲۴۳۶ و ۴۰۷۸۹ و
۳۰۴۳۲ کو جمع کرو +

۴۲ ۴۰۷۵۶ میں سے ۲۹۷۳۹ تفریق کرو +
جمع کرو :-

۴۳	۴۴
۴۰۷۵۶	۷۰۹۱۷
۸۶۴۷	۱۸۷۵
۹۱۲	۶۴۵
۵۰۸۱۷	۷۵
۹۸۵۲۶	۸
	۸۷
	۹۰۷۱۲

تفریق کرو:-

۴۵ ۸۰۰۰۴
۱۰۰۹۰

۴۶ ۳۰۷۰۶
۱۲۸۰۵

۴۷ ۹۱۱۱۱
۱۸۹۷۵

۴۸ ۹۰۷ + ۶۷۴۲ - ۴۱۶ - ۷۱۸ + ۸۹ ÷

۴۹ ایک ٹوکرے میں ۸۵۶ انار تھے۔ ایک آدمی نے ۲۱۴ انار۔ دوسرے نے ۱۸۹ انار۔ تیسرے نے ۲۷۹ انار خریدے۔ بتاؤ۔ اب کتنے انار ٹوکرے میں باقی ہیں؟

۵۰ ایک زمیندار کا اناج جس میں کنک چنے اور جو ہیں۔ ۲۴۷۲ من ہوا۔ اس میں ۱۴۲۶ من کنک اور ۶۱۷ من جو ہیں۔ بتاؤ۔ چنے کتنے من ہوئے؟

۵۱ تین عددوں کا مجموعہ ۸۵۲۶ ہے۔ جن میں سے ایک عدد ۱۷۲۵ اور دوسرا عدد ۳۴۵۸ ہے۔ تیسرا عدد بتاؤ +

۵۲ ایک شخص نے ۶۵۱۲ من کپاس سے

رُوئی نِکلوائی - اگر اُس میں سے ۲۶۴۸
من بنولے نِکلے ہوں - تو بتاؤ - رُوئی
کِتنی نِکلی ؟

۵۳ ایک گھوڑے اور گاڑی کی قیمت ۶۸۹
روپئے ہے - اگر گھوڑے کی قیمت ۳۱۷
روپئے ہو - تو گاڑی کی قیمت بتاؤ +

۵۴ ایک گڈرئیے کے پاس ۸۵۶ بکریاں اور
۹۱۲ بھیڑیں ہیں - جن میں سے اُس
نے ۴۱۸ بکریاں اور ۵۸۰ بھیڑیں بیچ
دیں - بتاؤ - اب اُس کے پاس بھیڑ
اور بکریوں کی کُل تعداد کِتنی ہے ؟

۵۵ ایک باغ میں ۶۵۲۲ درخت ہیں - جن
میں سے ۲۴۱۸ درخت آم کے ۱۳۱۶
درخت جامن کے - اور ۸۸۹ درخت
بیری کے ہیں - باقی درخت امرود کے
ہیں - بتاؤ - امرود کے کِتنے درخت
ہیں ؟

۵۶ ایک کِسان نے ۹۸۶ روپے بنک سے
قرض لئے - ۳۵۶ روپے ہاڑی پر اور

۳۵۶ روپے ساونی کی فصل پر ادا کر
دئے۔ بتاؤ۔ اب اُس نے سُود کے
علاوہ کتنے روپے بنک کے دینے ہیں؟

۵۷ ایک زمیندار نے چار گھوڑے ۱۶۲۵
روپے کو خریدے۔ اگر ایک گھوڑے کی
قیمت ۲۴۸ روپے۔ دُوسرے گھوڑے کی
قیمت ۳۷۵ روپے اور تیسرے کی قیمت
۶۱۰ روپے ہو۔ تو چوتھے گھوڑے کی
قیمت بتاؤ +

۵۸ ۷۸۱۷ میں اور کیا ملائیں۔ کہ ۹۱۱۰
ہو جائیں +

۵۹ ایک تھیلی میں ۱۸۲۴ روپے ہیں۔ کتنے
روپے اور ڈالیں۔ کہ ۲۰۰۰ روپے
ہو جائیں ؟

۶۰ ایک زمیندار نے ۲۸۵ روپے کے دو بیل
لے کر واہی شروع کی ۳۵ روپے اُس
کے سامان وغیرہ پر خرچ ہوئے۔ ۶۳
روپے کا اُس نے بیج ڈالا۔ اگر اُس
کا ۹۴۸ روپے کا غلہ پیدا ہوا ہو۔ تو

بتاؤ۔ خرچ نکالنے کے بعد اُس کو کتنی بچت ہوئی؟

۶۱ ایک انبار میں ۶۳۷ من غلّہ تھا۔ ۲۱۸ من غلّہ اُس میں سے بِک گیا۔ ۱۲۶ من پھر انبار میں ڈال دیا گیا۔ بتاؤ۔ اب انبار میں کتنا غلّہ ہے؟

۶۲ ایک گاؤں کی آبادی ۴۲۹۶ ہے اُس میں ۲۶۴۸ مسلمان اور ۴۳۲ سکھ ہیں۔ باقی ہندو ہیں۔ بتاؤ۔ ہندو کتنے ہیں؟

۶۳ ایک کسان کے پاس ۴۶۸ مویشی ہیں۔ اگر اُن میں ۲۱۲ بَیل۔ ۱۲۴ گائے اور ۸۷ گھوڑیاں ہوں۔ تو باقی مویشیوں کی تعداد بتاؤ +

۶۴ ایک زمیندار نے ۸۲۴ روپئے خرچ کر کے کنوآں بنوایا۔ اگر ۳۴۸ روپئے کھُدائی پر ۲۳۵ روپئے اینٹ اور چونے پر اور ۱۵۶ روپئے لکڑی کے سامان وغیرہ پر خرچ ہوئے ہوں۔ تو بتاؤ۔ کوئیں کی چنائی پر کیا خرچ ہوُا؟

چوتھا باب

ضرب

مثال ۱- ایک آدمی ایک دن میں ۶ کوس چلتا ہے۔ تو وہ ۴ دن میں کتنے کوس چلے گا۔

۶
۶
۶
۶
___
۲۴

۶ کو ۴ دفعہ جمع کیا گیا تو حاصلِ جمع ۲۴ آیا۔ لیکن ۶ کو چار دفعہ جمع کرنے کی بجائے ہم پہاڑہ کے ذریعے بھی چھ چوکے چوبیس جواب معلوم کر سکتے ہیں۔ چھ کے عدد کو بار بار لکھنے اور جمع کرنے کی بجائے

پہاڑوں کے ذریعے جواب دریافت کرنے میں آسانی ہے ؛

پہاڑوں کے ذریعہ مختصر طریقہ سے جمع کرنے کو ضرب کہتے ہیں - اور جس عدد کو ضرب دینا ہو - اُس عدد کو مضروب کہتے ہیں - اور جس عدد کے ساتھ ضرب دیا جائے - اُسے مضروب فیہ کہتے ہیں - اوپر دی ہوئی مثال میں ۶ مضروب ۴ مضروب فیہ اور ۲۴ حاصل ضرب ہے ؛

۲ ضرب کا نشان - جمع اور تفریق کا نشان تم پہلے پڑھ چکے ہو - اور یہ × ضرب کا نشان ہے - اور جن عددوں کے بیچ میں یہ نشان ہو - اُن کو آپس میں ضرب دینا ہوتا ہے - مثلاً ۷ × ۶ اور اُس کو اِس طرح پڑھا جاتا ہے - سات ضرب چھ ؛

ضرب کے پہاڑے
۱ سے ۴ تک

۱ × ۱ = ۱	۱ × ۲ = ۲	۱ × ۳ = ۳	۱ × ۴ = ۴
۲ × ۱ = ۲	۲ × ۲ = ۴	۲ × ۳ = ۶	۲ × ۴ = ۸
۳ × ۱ = ۳	۳ × ۲ = ۶	۳ × ۳ = ۹	۳ × ۴ = ۱۲
۴ × ۱ = ۴	۴ × ۲ = ۸	۴ × ۳ = ۱۲	۴ × ۴ = ۱۶
۵ × ۱ = ۵	۵ × ۲ = ۱۰	۵ × ۳ = ۱۵	۵ × ۴ = ۲۰
۶ × ۱ = ۶	۶ × ۲ = ۱۲	۶ × ۳ = ۱۸	۶ × ۴ = ۲۴
۷ × ۱ = ۷	۷ × ۲ = ۱۴	۷ × ۳ = ۲۱	۷ × ۴ = ۲۸
۸ × ۱ = ۸	۸ × ۲ = ۱۶	۸ × ۳ = ۲۴	۸ × ۴ = ۳۲
۹ × ۱ = ۹	۹ × ۲ = ۱۸	۹ × ۳ = ۲۷	۹ × ۴ = ۳۶
۱۰ × ۱ = ۱۰	۱۰ × ۲ = ۲۰	۱۰ × ۳ = ۳۰	۱۰ × ۴ = ۴۰
۱۱ × ۱ = ۱۱	۱۱ × ۲ = ۲۲	۱۱ × ۳ = ۳۳	۱۱ × ۴ = ۴۴
۱۲ × ۱ = ۱۲	۱۲ × ۲ = ۲۴	۱۲ × ۳ = ۳۶	۱۲ × ۴ = ۴۸
۱۳ × ۱ = ۱۳	۱۳ × ۲ = ۲۶	۱۳ × ۳ = ۳۹	۱۳ × ۴ = ۵۲
۱۴ × ۱ = ۱۴	۱۴ × ۲ = ۲۸	۱۴ × ۳ = ۴۲	۱۴ × ۴ = ۵۶
۱۵ × ۱ = ۱۵	۱۵ × ۲ = ۳۰	۱۵ × ۳ = ۴۵	۱۵ × ۴ = ۶۰
۱۶ × ۱ = ۱۶	۱۶ × ۲ = ۳۲	۱۶ × ۳ = ۴۸	۱۶ × ۴ = ۶۴

۵ سے ۷ تک

۵	۶	۷
۱ × ۵ = ۵	۱ × ۶ = ۶	۱ × ۷ = ۷
۲ × ۵ = ۱۰	۲ × ۶ = ۱۲	۲ × ۷ = ۱۴
۳ × ۵ = ۱۵	۳ × ۶ = ۱۸	۳ × ۷ = ۲۱
۴ × ۵ = ۲۰	۴ × ۶ = ۲۴	۴ × ۷ = ۲۸
۵ × ۵ = ۲۵	۵ × ۶ = ۳۰	۵ × ۷ = ۳۵
۶ × ۵ = ۳۰	۶ × ۶ = ۳۶	۶ × ۷ = ۴۲
۷ × ۵ = ۳۵	۷ × ۶ = ۴۲	۷ × ۷ = ۴۹
۸ × ۵ = ۴۰	۸ × ۶ = ۴۸	۸ × ۷ = ۵۶
۹ × ۵ = ۴۵	۹ × ۶ = ۵۴	۹ × ۷ = ۶۳
۱۰ × ۵ = ۵۰	۱۰ × ۶ = ۶۰	۱۰ × ۷ = ۷۰
۱۱ × ۵ = ۵۵	۱۱ × ۶ = ۶۶	۱۱ × ۷ = ۷۷
۱۲ × ۵ = ۶۰	۱۲ × ۶ = ۷۲	۱۲ × ۷ = ۸۴
۱۳ × ۵ = ۶۵	۱۳ × ۶ = ۷۸	۱۳ × ۷ = ۹۱
۱۴ × ۵ = ۷۰	۱۴ × ۶ = ۸۴	۱۴ × ۷ = ۹۸
۱۵ × ۵ = ۷۵	۱۵ × ۶ = ۹۰	۱۵ × ۷ = ۱۰۵
۱۶ × ۵ = ۸۰	۱۶ × ۶ = ۹۶	۱۶ × ۷ = ۱۱۲

۸ سے ۱۰ تک

۱۰	۹	۸
۱ × ۱۰ = ۱۰	۱ × ۹ = ۹	۱ × ۸ = ۸
۲ × ۱۰ = ۲۰	۲ × ۹ = ۱۸	۲ × ۸ = ۱۶
۳ × ۱۰ = ۳۰	۳ × ۹ = ۲۷	۳ × ۸ = ۲۴
۴ × ۱۰ = ۴۰	۴ × ۹ = ۳۶	۴ × ۸ = ۳۲
۵ × ۱۰ = ۵۰	۵ × ۹ = ۴۵	۵ × ۸ = ۴۰
۶ × ۱۰ = ۶۰	۶ × ۹ = ۵۴	۶ × ۸ = ۴۸
۷ × ۱۰ = ۷۰	۷ × ۹ = ۶۳	۷ × ۸ = ۵۶
۸ × ۱۰ = ۸۰	۸ × ۹ = ۷۲	۸ × ۸ = ۶۴
۹ × ۱۰ = ۹۰	۹ × ۹ = ۸۱	۹ × ۸ = ۷۲
۱۰ × ۱۰ = ۱۰۰	۱۰ × ۹ = ۹۰	۱۰ × ۸ = ۸۰
۱۱ × ۱۰ = ۱۱۰	۱۱ × ۹ = ۹۹	۱۱ × ۸ = ۸۸
۱۲ × ۱۰ = ۱۲۰	۱۲ × ۹ = ۱۰۸	۱۲ × ۸ = ۹۶
۱۳ × ۱۰ = ۱۳۰	۱۳ × ۹ = ۱۱۷	۱۳ × ۸ = ۱۰۴
۱۴ × ۱۰ = ۱۴۰	۱۴ × ۹ = ۱۲۶	۱۴ × ۸ = ۱۱۲
۱۵ × ۱۰ = ۱۵۰	۱۵ × ۹ = ۱۳۵	۱۵ × ۸ = ۱۲۰
۱۶ × ۱۰ = ۱۶۰	۱۶ × ۹ = ۱۴۴	۱۶ × ۸ = ۱۲۸

۱۱ سے ۱۳ تک

۱۱	۱۲	۱۳
۱ × ۱۱ = ۱۱	۱ × ۱۲ = ۱۲	۱ × ۱۳ = ۱۳
۲ × ۱۱ = ۲۲	۲ × ۱۲ = ۲۴	۲ × ۱۳ = ۲۶
۳ × ۱۱ = ۳۳	۳ × ۱۲ = ۳۶	۳ × ۱۳ = ۳۹
۴ × ۱۱ = ۴۴	۴ × ۱۲ = ۴۸	۴ × ۱۳ = ۵۲
۵ × ۱۱ = ۵۵	۵ × ۱۲ = ۶۰	۵ × ۱۳ = ۶۵
۶ × ۱۱ = ۶۶	۶ × ۱۲ = ۷۲	۶ × ۱۳ = ۷۸
۷ × ۱۱ = ۷۷	۷ × ۱۲ = ۸۴	۷ × ۱۳ = ۹۱
۸ × ۱۱ = ۸۸	۸ × ۱۲ = ۹۶	۸ × ۱۳ = ۱۰۴
۹ × ۱۱ = ۹۹	۹ × ۱۲ = ۱۰۸	۹ × ۱۳ = ۱۱۷
۱۰ × ۱۱ = ۱۱۰	۱۰ × ۱۲ = ۱۲۰	۱۰ × ۱۳ = ۱۳۰
۱۱ × ۱۱ = ۱۲۱	۱۱ × ۱۲ = ۱۳۲	۱۱ × ۱۳ = ۱۴۳
۱۲ × ۱۱ = ۱۳۲	۱۲ × ۱۲ = ۱۴۴	۱۲ × ۱۳ = ۱۵۶
۱۳ × ۱۱ = ۱۴۳	۱۳ × ۱۲ = ۱۵۶	۱۳ × ۱۳ = ۱۶۹
۱۴ × ۱۱ = ۱۵۴	۱۴ × ۱۲ = ۱۶۸	۱۴ × ۱۳ = ۱۸۲
۱۵ × ۱۱ = ۱۶۵	۱۵ × ۱۲ = ۱۸۰	۱۵ × ۱۳ = ۱۹۵
۱۶ × ۱۱ = ۱۷۶	۱۶ × ۱۲ = ۱۹۲	۱۶ × ۱۳ = ۲۰۸

۱۴ سے ۱۶ تک

۱۴	۱۵	۱۶
۱ × ۱۴ = ۱۴	۱ × ۱۵ = ۱۵	۱ × ۱۶ = ۱۶
۲ × ۱۴ = ۲۸	۲ × ۱۵ = ۳۰	۲ × ۱۶ = ۳۲
۳ × ۱۴ = ۴۲	۳ × ۱۵ = ۴۵	۳ × ۱۶ = ۴۸
۴ × ۱۴ = ۵۶	۴ × ۱۵ = ۶۰	۴ × ۱۶ = ۶۴
۵ × ۱۴ = ۷۰	۵ × ۱۵ = ۷۵	۵ × ۱۶ = ۸۰
۶ × ۱۴ = ۸۴	۶ × ۱۵ = ۹۰	۶ × ۱۶ = ۹۶
۷ × ۱۴ = ۹۸	۷ × ۱۵ = ۱۰۵	۷ × ۱۶ = ۱۱۲
۸ × ۱۴ = ۱۱۲	۸ × ۱۵ = ۱۲۰	۸ × ۱۶ = ۱۲۸
۹ × ۱۴ = ۱۲۶	۹ × ۱۵ = ۱۳۵	۹ × ۱۶ = ۱۴۴
۱۰ × ۱۴ = ۱۴۰	۱۰ × ۱۵ = ۱۵۰	۱۰ × ۱۶ = ۱۶۰
۱۱ × ۱۴ = ۱۵۴	۱۱ × ۱۵ = ۱۶۵	۱۱ × ۱۶ = ۱۷۶
۱۲ × ۱۴ = ۱۶۸	۱۲ × ۱۵ = ۱۸۰	۱۲ × ۱۶ = ۱۹۲
۱۳ × ۱۴ = ۱۸۲	۱۳ × ۱۵ = ۱۹۵	۱۳ × ۱۶ = ۲۰۸
۱۴ × ۱۴ = ۱۹۶	۱۴ × ۱۵ = ۲۱۰	۱۴ × ۱۶ = ۲۲۴
۱۵ × ۱۴ = ۲۱۰	۱۵ × ۱۵ = ۲۲۵	۱۵ × ۱۶ = ۲۴۰
۱۶ × ۱۴ = ۲۲۴	۱۶ × ۱۵ = ۲۴۰	۱۶ × ۱۶ = ۲۵۶

ضرب کے پہاڑوں کا اِستعمال

سوالات نمبر ۹ (زبانی)

زبانی بتاؤ کتنے ہوتے ہیں :-

۱ ۱۳ چوکے - ۱۲ نم - ۱۵ ستّے +

۲ ۱۱ گیارہ - ۱۴ چودہ - ۱۵ پندرہ +

۳ ۱۶ تیرہ - ۱۵ گیارہ - ۱۴ چھکّے +

۴ اُردو کا قاعدہ ۵ پیسے کو آتا ہے - ۱۶ قاعدوں کی قیمت بتاؤ +

۵ ایک آدمی ایک دن میں ۱۲ کوس چلتا ہے - ۹ دن میں کتنا چلیگا ؟

۶ اُردو کی دُوسری کتاب کی قیمت ۸ آنے ہو - تو ۱۴ کتابوں کی قیمت بتاؤ +

۷ ایک بکری کی چار ٹانگیں ہوتی ہیں - ۱۳ بکریوں کی کتنی ٹانگیں ہوئیں ؟

۸ ایک آنہ[1] کے چار پیسے ہوتے ہیں ۸ آنے

[1] یہاں مُدرّس پہلے لڑکوں سے ایک آنہ کے پیسے

کے کتنے پیسے ہوئے ؟

۹ ایک گائے ہر روز ۵ سیر دودھ دیتی ہے - ۸ دن میں کتنا دودھ دیگی ؟

۱۰ ایک روپیہ کے ۱۶ آنے ہوتے ہیں - ۱۲ روپے کے کتنے آنے ہوئے ؟

۱۱ ایک پنسل ۴ پیسے کو ملتی ہے - ایسی ۱۵ پنسلیں کتنے کو ملینگی ؟

۱۲ ایک لاری ایک گھنٹہ میں ۱۵ میل چلتی ہے - بتاؤ - ۶ گھنٹے میں کتنی دور جائیگی ؟

۱۳ ایک سلیٹ ۲ آنے کو ملتی ہے - ویسی ۱۵ سلیٹوں کی قیمت بتاؤ +

۱۴ ایک گز کی ۱۶ گرہیں ہوتی ہیں - ۱۳ گز کی گرہیں بتاؤ +

۱۵ اگر ایک آدمی ہر روز ۱۲ چھٹانک آٹا کھائے تو ۱۳ دنوں میں کتنا آٹا کھائیگا ؟

۱۶ ایک گائے ہر روز ۷ سیر دودھ دیتی ہے - ۱۲ دن میں کتنے سیر دودھ دیگی ؟

۱۷ ایک آدمی کا قدم ۱۶ انچ ہے - بتاؤ -

(بقیہ صفحہ ۱۰۹) اور ایک روپیہ کے آنے پوچھیگا +

۱۴ قدم چلنے میں کتنا فاصلہ طے کریگا ؟

۱۸ ایک تھیلی میں ۱۴ روپے ہیں - بتاؤ - ویسی ۱۴ تھیلیوں میں کتنے روپے ہونگے ؟

۱۹ ایک بنگلہ میں ۱۱ کمرے ہیں - اور ہر ایک کمرے میں ۱۳ آدمی ہیں - بتاؤ - کُل کمروں میں کتنے آدمی ہیں ؟

۲۰ ایک الماری کے ۴ خانے ہیں - ہر ایک خانے میں ۱۲ کتابیں ہیں - تو بتاؤ - اُس الماری میں کُل کتنی کتابیں ہیں ؟

۲۱ ایک ولایتی ہل ۱۵ روپے کو آتا ہے - ویسے ۱۳ ہلوں کی قیمت بتاؤ +

۲۲ ایک کتاب کے ایک صفحے میں ۱۲ سطریں ہیں - بتاؤ - ۱۴ صفحوں میں کتنی سطریں ہونگی ؟

۲۳ ایک درجن دوات ۱۲ آنے کو آتی ہے تو ویسی ۱۱ درجن دواتوں کی قیمت بتاؤ +

۲۴ جتنے روپے کے ۱۴ سیر ملتے ہیں - تو ۱۳ روپے کے کتنے آئینگے ؟

۲۵ گندم روپے کی ۱۵ سیر ملتی ہے - تو

۱۱ روپے کی کتنی گندم آئیگی ؟

۲۶ باجرہ روپے کا ۱۶ سیر ملتا ہے - تو ۹ روپے کا کتنا آئیگا ؟

۲۷ اگر کسی کھیت میں ۱۴ درخت ہوں - تو ویسے ۱۲ کھیتوں میں کتنے درخت ہونگے ؟

۲۸ ایک روپیہ کی ۵ درانتیاں ملتی ہیں - ۱۶ روپے کی کتنی درانتیاں ملینگی ؟

۲۹ ایک بانس میں ۱۱ گانٹھیں ہیں - تو بتاؤ ویسے ۱۲ بانسوں میں کتنی گانٹھیں ہونگی ؟

۳۰ ایک کنال سبز گندم کی قیمت ۱۵ روپے ہے - ۱۲ کنال سبز گندم کی قیمت بتاؤ ؟

۳۱ گھی روپے کا ۱۴ چھٹانک ملتا ہے - ۱۳ روپے کا کتنا گھی ملیگا ؟

۳۲ ایک قطار میں ۱۱ لڑکے ہیں - تو ویسی ۱۴ قطاروں میں کتنے لڑکے ہونگے ؟

۳۳ گڑ روپے کا ۹ سیر ملتا ہے - ۸ روپے کا کتنا ملیگا ؟

۳۴ ایک ہفتے میں ۷ دن ہوتے ہیں - بتاؤ -

۱۲ ہفتوں میں کتنے دن ہونگے ؟

۳۵ ایک جولاہا ایک دن میں ۱۵ گز کپڑا بُنتا ہے۔ تو ۱۲ دن میں کتنے گز کپڑا بُنیگا؟

۳۶ ایک آدمی ہر روز ۹ میل چلتا ہے۔ بتاؤ۔ ۱۱ دن میں کتنے میل چلیگا ؟

۳۷ ایک آنہ کی ۱۲ مُولیاں مِلتی ہیں۔ تو بتاؤ۔ ۱۴ آنے میں ایسی کتنی مُولیاں مِلیں گی ؟

۳۸ ایک کوٹھے میں ۱۵ من غلّہ آتا ہے۔ تو بتاؤ۔ ویسے ۱۱ کوٹھوں میں کتنے من غلّہ آئیگا ؟

۳۹ ایک مُرغی ۹ آنے کو مِلتی ہے۔ ویسی ۱۵ مُرغیوں کی قیمت بتاؤ ؟

۴۰ ایک بکری کی قیمت ۱۵ روپئے ہے۔ ویسی ۱۲ بکریوں کی قیمت بتاؤ ؟

۴۱ ایک بھیڑ کی قیمت ۹ روپئے ہے۔ تو ایسی ۱۲ بھیڑوں کی قیمت بتاؤ ؟

۴۲ ایک بکری کی قیمت ۱۲ روپئے ہے۔ تو ایسی ۱۴ بکریوں کی قیمت بتاؤ ؟

۴۳ ایک بیگھہ میں تین ٹوپہ بیج پڑتا ہے۔ تو ۱۴ بیگھے کے کھیت میں کتنا بیج پڑیگا؟

۴۴ ایک درانتی کی قیمت ۶ آنے ہے۔ ۱۵ درانتیوں کی قیمت بتاؤ؟

۴۵ ایک روپیہ کے ۷ کھرپے آتے ہیں۔ ۱۱ روپے کے کتنے کھرپے آئینگے؟

۴۶ ایک جماعت میں ۱۵ لڑکے ہیں۔ اگر ہر ایک لڑکے کو آٹھ پتاشے دیئے جائیں تو بتاؤ۔ ساری جماعت کو کل کتنے پتاشے ملیں گے؟

۴۷ مدرسہ کے ایک کمرے میں ۱۶ لڑکے پڑھ سکتے ہیں۔ بتاؤ۔ ایسے ۱۲ کمروں میں کتنے لڑکے پڑھینگے؟

۴۸ ایک آدمی ۱۵ پولے کنک ہر روز کاٹ سکتا ہے۔ بتاؤ۔ ۱۴ دن میں کتنی کنک کاٹے گا؟

۴۹ ایک بیگھہ کی چار کنالیں ہوتی ہیں۔ ۱۰ بیگھہ میں کتنی کنالیں ہونگی؟

۵۰ ایک زمیندار ایک دن میں ۳ بیگھے کھیت جوت سکتا ہے۔ بتاؤ۔ ۱۳ دن میں کتنے بیگھے کھیت جوت سکیگا +

---

۱۶ تک مضروب فیہ سے ضرب دینے کا طریقہ

مثال ۱۔ ایک گھوڑے کی قیمت ۴۲۳ روپے ہے۔ ایسے چھ گھوڑوں کی قیمت بتاؤ

ضرب کے طریقہ سے

سینکڑا	دہائی	اکائی
۳	۲	۴
		۶

۲۴ اکائی ۱۲ دہائی ۱۸ سینکڑا

جمع کے طریقہ سے

	۳	۲	۴
	۳	۲	۴
	۳	۲	۴
	۳	۲	۴
	۳	۲	۴
	۳	۲	۴
۱	۹	۴	۴

عمل :- ۲۲۴ کو چھ دفعہ جمع کرنے سے
حاصل جمع ۱۹۴۴ آئی +
ضرب کے طریقہ سے پہلے ۴ اکائیوں کو
۶ سے ضرب دی تو ۲۴ اکائیاں یعنی ۲ دہائیاں
اور ۴ اکائیاں حاصل ہوئیں - ۴ اکائیاں
اکائیوں کے نیچے لکھ دیں - اور ۲ دہائیاں
جمع کی طرح حاصل ہوئیں - اب ۲ دہائیوں
کو ۶ بار ضرب دی - تو حاصل ضرب ۱۲
دہائیاں اور ۲ دہائیاں اکائی کے حاصل
والی - کُل ۱۴ دہائیاں یعنی ایک سینکڑا اور
۴ دہائیاں ہوئیں - ۴ دہائیاں دہائیوں کے
نیچے لکھ دیں - اور ایک سینکڑا حاصل آیا -
۳ سینکڑوں کو چھ سے ضرب دی تو حاصل
ضرب ۱۸ سینکڑے اور ایک سینکڑا حاصل
والا کُل ۱۹ سینکڑے ہوئے - جو کہ سینکڑا
کے نیچے لکھ دئے - ضرب کے عمل سے بھی
حاصل ضرب ۱۹۴۴ آیا +
قاعدہ - مضروب کے نیچے مضروب فیہ لکھ
دو - پھر اُن کے نیچے لکیر کھینچ دو - پھر

مضروب کو اکائیوں کی طرف سے مضروب فیہ سے ضرب دیتے جاؤ۔ اور حاصل ضرب اکائیوں کے نیچے اکائیاں اور دہائیوں کے نیچے دہائیاں لکھتے جاؤ۔ اور جمع کی طرح اگر کچھ حاصل لگے تو اگلے درجہ کی حاصل ضرب میں جوڑتے جاؤ +

سوالات نمبر ۱۰ (زبانی)

ضرب دو :-

۱   ۳۵ × ۶ و ۴۸ × ۵ و ۸۷ × ۹ +

۲   ۴۸ × ۷ و ۵۶ × ۸ و ۶۷ × ۹ +

۳   ۹۶ × ۱۲ و ۳۹ × ۱۶ و ۷۲ × ۸ +

۴   ۸۶ × ۱۲ و ۳۸ × ۱۶ و ۹۲ × ۱۱ +

۵   ۴۳۲ × ۱۳ و ۵۵۶ × ۱۴ و ۷۸۹ × ۷ +

۶   ۷۵ × ۸ و ۵۴۸ × ۹ و ۴۷۶ × ۷ +

۷   ۹۷۲ × ۱۵ و ۷۲۵ × ۱۳ و ۸۷۹ × ۱۶ +

۸   ۸۴۷ × ۱۶ و ۷۴۱ × ۱۲ و ۴۶۸ × ۱۴ +

۹   ۶۷۸۹ × ۱۲ و ۶۴۳۰ × ۱۵ و ۸۵۰۴ × ۱۳ +

۱۰ ۶۷۴۸ × ۱۱ و ۴۸۲۵ × ۱۲ و ۹۶۷ × ۱۳ +

۱۱ ۷۸۹۰ × ۱۶ و ۶۴۵۷ × ۱۳ و ۶۷۴۵ × ۱۴ +

۱۲ ۷۰۸۰ × ۱۴ و ۸۰۷۰ × ۱۵ و ۹۰۰۴ × ۱۶ +

۱۳ ۸۰۴۰ × ۱۳ و ۹۰۷۰ × ۱۱ و ۷۰۱۰ × ۱۴ +

۱۴ ۷۰۴۰ × ۱۱ و ۹۰۰۷ × ۱۲ و ۷۰۰۲ × ۵ +

۱۵ ۷۰۰۵ × ۱۲ و ۷۰۰۸ × ۱۴ و ۴۰۰۱ × ۱۳ +

۱۶ ۸۰۹۰ × ۱۶ و ۷۹۰۰ × ۱۴ و ۷۰۰۸ × ۱۳ +

۱۷ ۸۰۰۰ × ۱۶ و ۴۰۰۰ × ۱۰ و ۶۷۸۵ × ۱۴ +

۱۸ ۸۰۰۰ × ۱۱ و ۸۰۴۰ × ۱۲ و ۴۰۳۹ × ۱۵ +

۱۹ ۷۸۱۴ × ۱۴ و ۳۷۸۷ × ۹ و ۴۲۸۵ × ۱۵ +

۲۰ ۶۵۴۲ × ۱۶ و ۳۷۱۸ × ۹ و ۵۷۲۴ × ۱۴ +

۲۱ ایک شخص نے ۱۴ گھوڑے ۲۵۴ روپئے فی گھوڑا کے حساب سے خرید کئے۔ بتاؤ اُس نے سب گھوڑوں پر کتنا روپیہ خرچ کیا؟

۲۲ ایک آدمی ایک کتاب کے ہر روز ۱۶ صفحے پڑھ لیتا ہے۔ بتاؤ۔ ۱۲ دن میں کتنے صفحے پڑھ لیگا؟

۲۳ ایک روپیہ کے ۱۶ آنے ہوتے ہیں۔

۴۵ روپے کے کتنے آنے ہونگے؟

۲۴ ۹۶ روپے فی بیگھہ کے حساب سے ۱۳ بیگھے کھیت کی قیمت بتاؤ +

۲۵ ایک آدمی ۱۲ کوس ہر روز چلتا ہے۔ تو بتاؤ۔ ۳۵ دن میں کتنے کوس چلیگا؟

۲۶ ایک آدمی اپنے کھیت سے ہر روز ۹ ترنگڑ بھوسہ گھر لے آتا ہے۔ بتاؤ ۔ ۲۶ دن میں کتنے ترنگڑ بھوسہ گھر لے آئیگا؟

۲۷ ایک آدمی ایک دن میں ۱۵ پولے کنک کاٹتا ہے۔ ۸۴ آدمی ایک دن میں کتنے پولے کنک کاٹیں گے

۲۸ ایک بوری میں ۹۲ سیر دانے آتے ہیں تو ۱۳ بوریوں میں کتنے سیر دانے آئینگے؟

۲۹ گھی ایک روپے کا ۱۲ چھٹانک ملتا ہے۔ تو ۴۶ روپے کا کتنے چھٹانک گھی ملیگا؟

۳۰ آٹا ایک روپے کا ۱۵ سیر ملتا ہے۔ ۵۷ روپے کا کتنے سیر آٹا آئیگا؟

۳۱ ایک شخص ہر روز ۱۵ میل کا سفر طے کرتا ہے۔ بتاؤ۔ وہ ۲۷۵ دنوں میں

کتنے میل چلیگا ؟

۳۲ ایک مدرسہ میں ۲۴ ٹاٹ ہیں - اور ہر ایک ٹاٹ پر ۱۴ لڑکے بیٹھ سکتے ہیں - تو تمام ٹاٹوں پر کتنے لڑکے بیٹھ سکتے ہیں ؟

۳۳ اگر ایک تھیلی میں ۱۴ روپے ہوں - تو بتاؤ - اسی طرح کی ۳۷۵ تھیلیوں میں کتنے روپے ہونگے ؟

۳۴ اگر ایک اونٹ کی قیمت ۳۷۵ روپے ہو - تو ایسے ۱۶ اونٹوں کی قیمت بتاؤ +

۳۵ اگر ایک بھیڑ کی قیمت ۱۳ روپے ہو - تو اس ریوڑ کی قیمت بتاؤ - جس میں ۴۶۸ بھیڑیں ہوں +

لمبی ضرب

مثال - ۴۳۶ کو ۶۴ سے ضرب دو +

حل :-

۴۳۶
۶۴

۱۷۴۴ ۴ اِکائیوں کی حاصل ضرب
۲۶۱۶۰ چھ دہائیوں کی حاصل ضرب
۲۷۹۰۴ اِکائیوں - دہائیوں کی حاصل ضرب کا مجموعہ

۴۳۶
۴

۱۷۴۴ چار اِکائیوں کی حاصل ضرب

۴۳۶
۶۰

۲۶۱۶۰ چھ دہائیوں کی حاصل ضرب

عمل - چھوٹی ضرب کی طرح ہم نے دونوں عدد مضروب اور مضروب فیہ ایک دوسرے

کے نیچے یعنی اِکائیوں کے نیچے اِکائیاں اور دہائیوں کے نیچے دہائیاں لکھیں +

اب ۶۴ مضروب فیہ ہیں ۴ اِکائیاں اور ۶ دہائیاں ہیں - مضروب ۴۳۶ کو پہلے ۴ اِکائیوں سے ضرب دیا - اور حاصل ضرب ۱۷۴۴ آیا - پھر مضروب کو ۶ دہائیوں سے ضرب دیا - حاصل ضرب ۲۶۱۶۰ آیا - اِکائیوں اور دہائیوں کے دونوں حاصل ضربوں کو جمع کیا - مجموعہ ۲۷۹۰۴ آیا - اور یہ مجموعہ ۴۳۶×۶۴ کا حاصل ضرب ہے +

قاعدہ - اگر مضروب کو دو یا دو سے زیادہ عددوں سے ضرب دینی ہو - تو مضروب کو پہلے مضروب کی اِکائیوں سے ضرب دو اور حاصل ضرب اِکائی کے نیچے سے لگانا شروع کرو - اور پھر حاصل ضرب دہائیوں کے نیچے سے لکھنا شروع کرو - اور اِسی طرح سینکڑے کا حاصل ضرب سینکڑے سے لکھنا شروع کیا جائے - پھر تمام حاصل ضربوں کو جمع کر لو +

مثال ۲ - ۴۵۶۳ کو ۷۰۵ سے ضرب دو

عمل :-

۴۵۶۳
۷۰۵

۲۲۸۱۵ پانچ اکائیوں کا حاصل ضرب
۳۱۹۴۱ سات سینکڑوں کا حاصل ضرب

۳۲۱۶۹۱۵ مجموعہ

مضروب ۴۵۶۳ کو پہلے ۵ اکائیوں سے ضرب دی - اور پھر مضروب کو ۷ سینکڑوں سے ضرب دی - اور سینکڑوں کا حاصل ضرب سینکڑوں کے نیچے سے لکھنا شروع کیا - پھر دونوں حاصل ضربوں کو جمع کر دیا +

نوٹ - مضروب فیہ کے جس مرتبہ سے ضرب دینی ہو - اسی مرتبہ کے نیچے سے حاصل ضرب لگانا شروع کرو +

سوالات نمبر ۱۱

ضرب دو :-

۱ ۵۲۶ کو ۳۵ میں ÷

۲ ۴۷۸ کو ۸۶ میں ÷

۳ ۷۱۸ کو ۹۲ میں ÷

۴ ۶۳۷ کو ۸۹ میں ÷

۵ ۷۸۹ کو ۵۶ میں ÷

حل کرو :-

۶ ۹۲۵ × ۴۵۶ ÷ ۷ ۶۷۱۸ × ۸۷۶ ÷

۸ ۹۲۸۹ × ۴۰۵ ÷ ۹ ۳۵۰۴ × ۸۰۷ ÷

۱۰ ۴۹۵۶ × ۷۵۰ ÷ ۱۱ ۸۰۵۰ × ۸۰۹ ÷

۱۲ ۶۹۰۷ × ۷۶۰۳ ÷ ۱۳ ۸۰۶۹ × ۶۷۰ ÷

۱۴ ۶۰۸۵ × ۵۸۲ ÷ ۱۵ ۹۷۱۰ × ۴۰۰۳ ÷

۱۶ ۸۲۱۴ × ۵۰۸ ÷ ۱۷ ۶۹۲۵ × ۷۵۰ ÷

۱۸ ۹۶۹۵ × ۷۸۳ ÷ ۱۹ ۷۰۳۰ × ۶۸۴ ÷

۲۰ ۸۲۱۸ × ۸۹۷ ÷ ۲۱ ۲۱۲۶ × ۲۴۸ ÷

۲۲ ۳۲۲۴ × ۱۴۵ ÷ ۲۳ ۷۵۴۹ × ۴۶۲ ÷

۲۴ ۸۹۳۵ × ۷۵۶ ÷ ۲۵ ۲۷۹۱ × ۵۴۸ ÷

۲۶	۶۴۲۵ × ۵۳۸ ÷	۲۷	۹۵۶۹ × ۵۷۲ ÷
۲۸	۸۰۴۰ × ۵۹۰ ÷	۲۹	۶۵۰۱ × ۷۳۰ ÷
۳۰	۹۴۷۸ × ۷۹۵ ÷	۳۱	۶۱۴۵ × ۷۴۳ ÷
۳۲	۵۸۷۶ × ۸۲۶ ÷	۳۳	۷۰۹۰ × ۸۰۳ ÷
۳۴	۶۲۷۳ × ۸۵۴ ÷	۳۵	۸۵۹۲ × ۸۶۳ ÷
۳۶	۳۴۴۲ × ۸۷۴ ÷	۳۷	۳۵۵۸ × ۶۹۱ ÷
۳۸	۴۰۰۳ × ۹۰۲ ÷	۳۹	۴۰۷۵ × ۹۰۳ ÷
۴۰	۷۲۱۴ × ۹۵۴ ÷	۴۱	۵۴۴۸ × ۱۹۵ ÷
۴۲	۷۷۸۶ × ۹۷۲ ÷	۴۳	۴۵۶۸ × ۱۱۱ ÷
۴۴	۶۷۸۶ × ۵۲۸ ÷	۴۵	۹۵۷۷ × ۲۹۸ ÷
۴۶	۷۰۸۰ × ۴۱۵ ÷	۴۷	۸۵۶۴ × ۲۶۸ ÷
۴۸	۷۳۳۹ × ۲۱۸ ÷	۴۹	۶۴۳۲ × ۲۱۹ ÷
۵۰	۵۶۶۴ × ۱۲۹ ÷	۵۱	۲۷۳۲ × ۳۲۱ ÷
۵۲	۳۹۶۵ × ۴۲۲ ÷	۵۳	۶۷۴۵ × ۷۳۱ ÷
۵۴	۳۸۲۵ × ۳۴۱ ÷	۵۵	۴۷۵۲ × ۸۵۱ ÷
۵۶	۷۶۵۲ × ۴۶۱ ÷	۵۷	۹۰۷۰ × ۷۹۸ ÷
۵۸	۷۰۸۰ × ۳۷۱ ÷	۵۹	۷۰۰۱ × ۹۷۱ ÷
۶۰	۱۲۹۵ × ۱۷۹ ÷	۶۱	۶۵۸۲ × ۸۶۱ ÷
۶۲	۵۰۹۰ × ۹۸۱ ÷	۶۳	۹۰۶۳ × ۱۹۳ ÷

۶۴ ۹۶۲۵ × ۳۲۵ ÷

۶۵ ۹۰۵۷ × ۲۳۴ ÷

۶۶ ۲۰۴۱ × ۷۱۲ ÷

۶۷ ۴۰۱۲ × ۷۱۲ ÷

۶۸ ۳۰۲۴ × ۳۲۵ ÷

۶۹ ۶۰۷۱ × ۲۳۵ ÷

۷۰ ۶۱۰۷ × ۲۷۳ ÷

۷۱ ۷۵۰۴ × ۷۲۹ ÷

۷۲ ۳۰۹۴ × ۵۲۸ ÷

۷۳ ۵۸۰۰ × ۸۲۷ ÷

۷۴ ۹۰۰۶ × ۸۲۳ ÷

۷۵ ۵۶۷۲ × ۶۵۴ ÷

۷۶ ۱۷۰۲ × ۵۲۳ ÷

۷۷ ۹۸۵۶ × ۶۳۴ ÷

۷۸ ۴۹۰۲ × ۶۵۳ ÷

۷۹ ۵۳۹۲ × ۶۳۷ ÷

۸۰ ۸۰۰۹ × ۷۳۸ ÷

۸۱ ۵۹۳۲ × ۷۶۳ ÷

۸۲ ۵۴۲۳ × ۶۸۵ ÷

۸۳ ۹۰۶۷ × ۷۸۹ ÷

۸۴ ۸۰۷۹ × ۸۴۵ ÷

۸۵ ۶۸۵۲
۹۳۴

۸۶ ۷۰۶۵
۵۱۶

۸۷ ۶۲۲۷
۲۵۶

۸۸ ۶۰۶۷
۵۴۲

۸۹ ۴۵۳۲
۸۱۳

۹۰ ۵۴۶۸
۹۵۰

۹۱	۷۹۷۹ ۶۷۲	۹۲	۸۰۹۰ ۴۸۱
۹۳	۷۹۰۴ ۳۵۶	۹۴	۹۷۲۱ ۸۴۵
۹۵	۶۷۰۹ ۴۸۹	۹۶	۷۹۱۶ ۴۲۹
۹۷	۹۷۷۲ ۷۴۳	۹۸	۷۹۱۶ ۸۳۶
۹۹	۹۷۳۱ ۹۳۲	۱۰۰	۷۹۱۶ ۴۳۲
۱۰۱	۶۷۰۹ ۴۷۹	۱۰۲	۳۹۱۶ ۳۷۲
۱۰۳	۷۹۱۶ ۴۱۸	۱۰۴	۷۰۰۹ ۳۷۹
۱۰۵	۲۶۱۷ ۹۳۲	۱۰۶	۲۹۰۸ ۳۱۶

۱۰۷ ۲۴۰۷ ۲۱۹	۱۰۸ ۷۰۰۹ ۳۱۶
۱۰۹ ۹۸۷۲ ۷۳۲	۱۱۰ ۶۹۵۴ ۶۳۷
۱۱۱ ۹۷۱۶ ۴۲۱	۱۱۲ ۳۰۷۲ ۹۷۹
۱۱۳ ۷۳۵۹ ۴۳۹	۱۱۴ ۴۹۴۹ ۷۵۲
۱۱۵ ۵۵۵۵ ۷۸۹	۱۱۶ ۹۹۹۹ ۹۹۹
۱۱۷ ۶۷۸۹ ۳۴۵	۱۱۸ ۳۴۵۶ ۹۸۷
۱۱۹ ۶۵۴۳۲ ۴۵۹	۱۲۰ ۷۹۳۸ ۸۳۷
۱۲۱ ۹۳۷۳ ۴۳۲	۱۲۲ ۷۳۰۹ ۹۲۷

۱۲۳ ۸۰۸۱
۱۸۸

---

۱۲۴ ۷۷۷۷
۳۴۵

---

۱۲۵ ۹۷۳۲
۴۹۷

---

۱۲۶ ۸۷۶۵
۳۷۹

---

۱۲۷ ۷۹۷۲
۹۷۳

---

۱۲۸ ۹۱۰۹
۱۹۴

---

۱۲۹ ۷۹۰۳
۹۱۳

---

۱۳۰ ۹۰۰۸
۳۱۹

---

۱۳۱ ۹۳۸۷
۴۲۷

---

۱۳۲ ۶۷۷۲
۳۴۹

---

۱۳۳ ۳۹۹۹
۴۹۲

---

۱۳۴ ۳۹۷۲
۲۱۶

---

۱۳۵ ۴۹۰۵
۴۰۵

---

۱۳۶ ۷۰۷۰
۳۷۰

---

۱۳۷ ۷۹۰۴
۹۰۸

---

۱۳۸ ۹۰۰۷
۳۹۰

---

١٣٩ ٦٠٨٠
٤٠٩

١٤٠ ٧٠٩٠
٣٨٠

١٤١ ٧٠٨٠
٧٠٣

١٤٢ ٤٠٨٠
٢٠٩

١٤٣ ٧٠٣٠
٩٠٤

١٤٤ ٣٠٧٩
٣٩٠

١٤٥ ٧٣٧٣
٤١٧

١٤٦ ٧٠٣٠
٩٠٩

١٤٧ ٩٠٩٠
٧٧٠

١٤٨ ٦٠٦٠
٩٩٠

١٤٩ ٧٠١٨
٣٠٦

١٥٠ ٦٥٠٩
٤٧٠

١٥١ ١٢ کنال زمین کی قیمت بحساب ٢٥ روپے فی کنال دریافت کرو +

١٥٢ ٥٨٠٧ اور ٩٢٦ کا حاصل ضرب دریافت کرو +

۱۵۳ ایک دُکاندار نے ۸۵۲ من گُڑ ۸ روپے فی من - اور ۲۱۷ من شکّر بحساب ۹ روپے فی من خرید کی - بتاؤ اُس نے کُل کتنے روپے کا مال خریدا؟

۱۵۴ ایک گڈریے نے ۴۱۲ بکریاں بحساب ۱۶ روپے فی بکری - اور ۲۳۴ بھیڑیں بحساب ۱۲ روپے فی بھیڑ فروخت کیں - بتاؤ - اُس کو کُل کتنا روپیہ وُصُول ہُوا؟

۱۵۵ ایک آدمی نے ۶۷۹ من گھی بحساب ۶۴ روپے فی من خرید کر ۸۶ روپے فی من کے حساب بیچ دیا - بتاؤ - اِس سودے میں اُس کو کتنا نفع ہُوا؟

۱۵۶ ایک سکول میں ۳۱۲ لڑکے پڑھتے تھے - اگر ہر ایک لڑکے کو ۲۴ لڈّو ملیں - تو بتاؤ - تمام لڑکوں کو کُل کتنے لڈّو ملے؟

۱۵۷ ایک زمیندار نے ۸۶ بیل ۱۲۵ روپے فی بیل کے حساب خرید کر ۱۴۸ روپے

فی بَیل کے حساب فروخت کر دیا - بتاؤ
اُس کو کتنا فائدہ ہُوا ؟

۱۵۸ اگر ایک اُونٹ کی قیمت ۳۵۶ روپے
ہو - تو ۴۹۶ اُونٹوں کی قیمت بتاؤ +

۱۵۹ ایک گاڑی بان ایک گڈّے پر ۷۶
من گندُم لاتا ہے - بتاؤ - وَیسے ۳۸۹
گڈّوں پر کتنی گندُم لائیگا ؟

۱۶۰ ایک کسان کی ۶۳۲ من مکئی ہوئی -
اُس نے ۲۸۹ من بحساب ۴ روپے
فی من اور باقی ۳ روپے فی من کے
حساب بیچ دی - کُل مکئی کی قیمت بتاؤ +

۱۶۱ ۶۵۹۸ کو ۷۲۹ میں ضرب دو - اور
عمل دو سطروں سے زائد نہ ہو +

۱۶۲ ۵۷۲۶ کو ۴۹ میں ضرب دو +

۱۶۳ ایک شخص کی ماہوار آمدنی ۲۴۲۵
روپے ہو - تو اُس کی ۲۵ ماہ کی آمدنی
کیا ہوگی ؟

۱۶۴ ایک ٹھیکہ دار نے ۳۱۶ میزیں بحساب
۹ روپے فی میز اور ۴۱۷ کُرسیاں بحساب

۷ روپے فی کُرسی خریدی - تو بتاؤ - اُس
نے کُل کِتنی رقم خرچ کی ؟

۱۶۵ ایک کِسان نے ایک جوڑی بَیلوں
کی ۲۹۰ روپے فی بَیل خرید کر ۶۷۹
روپے کو جوڑی بیچ دی - تو بتاؤ - اُس
کو کیا فائدہ ہُوا ؟

۱۶۶ ایک زمیندار نے ۷۵ بھیڑیں بحساب
۱۲ روپے فی بھیڑ اور دس گھوڑیاں بحساب
۲۷۵ روپے فی گھوڑی خریدی - تو بتاؤ -
اُس نے کُل کِتنی رقم خرچ کی ؟

۱۶۷ ایک صفحے پر ۱۵ سطریں آتی ہیں -
جس کِتاب کے ۳۱۹ صفحے ہوں - اُس
پر کُل کِتنی سطریں آئینگی ؟

۱۶۸ اگر ایک کِتاب کے ۳۲۵ صفحے ہوں -
اور ہر ایک صفحے پر ۱۳ سطریں ہوں
اور ہر ایک سطر میں ۱۹ لفظ ہوں -
تو کُل لفظوں کی تعداد بتاؤ +

۱۶۹ ایک جلسہ میں ۳۴۰۵ آدمی شامل
ہیں - اور ہر ایک آدمی کے پاس چار

چار جھنڈیاں ہیں - تو بتاؤ - کُل جھنڈیاں کتنی ہیں ؟

۱۷۰ ایک آدمی ۱۹ میل روز چلتا ہے - تو بتاؤ - وُہ سال میں کتنی دُور چلا جائیگا (سال = ۳۶۵ دِن) +

۱۷۱ ایک مدرسہ میں ۳۱ ٹاٹ ہیں - اور ہر ایک ٹاٹ پر ۱۹ لڑکے بیٹھ سکتے ہیں - اگر ہر ایک لڑکے کو ۵ لڈّو دئے جائیں - تو کُل لڈّو کتنے خرچ ہونگے ؟

۱۷۲ ایک تھیلی میں ۳۱۹ روپئے ہیں - اور ہم نے کُل روپوں کے پیسے لینے ہیں - بتاؤ - کُل کتنے پیسے آئینگے ؟ ایک روپیہ = ۶۴ پیسے +

۱۷۳ ایک لاری کی قیمت ۸۷۲ روپئے ہے تو ویسی ۱۳۲ لاریوں کی کیا قیمت ہوگی؟

۱۷۴ ایک انبار میں ۲۲۵ بوری غلّہ آتا ہے - اگر ہر ایک بوری میں ۲ من غلّہ ہو - تو کُل غلّہ کتنے من ہُوا ؟

۱۷۵ ایک ریل گاڑی کے ساتھ ۲۴ کمرے

ہیں - اور ہر ایک کمرے میں ۴۹ آدمی
بیٹھے ہیں - تو کُل آدمیوں کی تعداد
بتاؤ ؛

۱۷۶ ایک زمیندار نے ۴۷ گائیں خرید کیں -
اگر ایک گائے کی قیمت ۶۵ روپئے ہو
تو سب گائیوں کی قیمت بتاؤ ؛

۱۷۷ ایک روپیہ کی ۱۹۲ پائیاں ہوتی ہیں -
۴۱۶ روپے کی کتنی پائیاں ہونگی ؟

۱۷۸ اگر ایک گھوڑے کی قیمت ۲۲۵ روپئے
ہو - تو ویسے ۲۸۶ گھوڑوں کی قیمت
بتاؤ ؛

۱۷۹ ایک بیگھہ زمین میں ۴۸ من پیاز پیدا
ہوتے ہیں - بتاؤ - ۱۹ بیگھہ زمین میں
کتنے من پیاز پیدا ہونگے ؟

۱۸۰ ایک روپیہ کا ۴۸ سیر بھوسہ آتا ہے
۳۸ روپئے کا کتنے سیر بھوسہ آئیگا ؟

۱۸۱ ایک گاڑیبان ایک گدّے پر ۳۹ من
کپاس لاتا ہے - بتاؤ - ویسے ۲۷۶ گدّوں
پر کتنی کپاس آئیگی ؟

۱۸۲ ایک کسان کی ۵۱۳ من کپاس ہوئی۔ اُس نے ۱۵۶ من بحساب ۱۳ روپے فی من اور باقی ۸ روپے فی من کے حساب بیچ دی۔ کُل کپاس کی قیمت بتاؤ +

۱۸۳ ایک بیگھہ زمین کی قیمت ۱۶۵ روپے ہو۔ تو ۵۷۴ بیگھہ زمین کی قیمت بتاؤ +

۱۸۴ ایک بوری میں ۹۸ سیر چنے آتے ہیں تو بتاؤ۔ ۴۲۶ بوریوں میں کتنے چنے آئینگے؟

۱۸۵ ۸۳۶۵ کو ۲۸۴ میں ضرب دو۔ اور عمل دو سطروں سے زیادہ نہ ہو +

سوالات نمبر ۱۲

۱ ۸۷۵۶ کو ۷۳۵ میں ضرب دو +

۲ ۶۸۴۵ و ۶۳۴ کا حاصل ضرب دریافت کرو +

۳ ۷۱۸۵ کو ۵۶ سے اجزاے ضربی بنا کر ضرب دو +

۴ ۴ × ۵ × ۶ × ۹ × ۸ کو مسلسل ضرب دو ۔

۵ ۱۵ × ۸ × ۴۲۶ کو متواتر ضرب دو ۔

۶ ۷۸۳۵ کو ۵۶۸ میں ضرب دو اور عمل دو سطروں سے زیادہ نہ ہو ۔

۷ ۳۴۵۶	۴۰۷۲۰۸
۷۸۹	۸۰۰۵

۹ ایک کسان نے ۷۶۵ بیگھہ زمین خریدی اگر ایک بیگھہ زمین کی قیمت ۹۶ روپے ہو۔ تو بتاؤ۔ کسان نے زمین پر کُل کتنے روپے خرچ کئے ؟

۱۰ ایک سکول میں ۶ جماعتیں ہیں۔ اور ہر جماعت میں ۳۴ لڑکے ہیں۔ اگر ہر ایک لڑکے کو بارہ بارہ تختے کاغذ کے دئے جائیں۔ تو بتاؤ۔ اُس سکول میں کُل کتنے تختے کاغذ خرچ ہونگے ؟

۱۱ ۹۶۷۸ کو ۵۰۹۶ میں ضرب دو ۔

۱۲ ۵۹۷۴ و ۷۳۵ کا حاصل ضرب دریافت کرو ÷

۱۳ ۹۳۹۹ کو ۷۲ سے اجزائے ضربی بنا کر ضرب دو ÷

۱۴ ۳ × ۶ × ۵ × ۷ × ۹ کو مسلسل ضرب دو ÷

۱۵ ۱۳ × ۷ × ۴۲۶ کو متواتر ضرب دو ÷

۱۶ ۹۳۸۸۶ کو ۴۸۶ میں ضرب دو اور عمل دو سطروں سے زیادہ نہ ہو ÷

۱۷ ۹۳۷۹	۱۸ ۷۶۰۴۷
۸۳۴	۷۰۸۰

۱۹ ایک سوداگر نے ۵۲۶ من کھانڈ بحساب ۱۳ روپے فی من اور ۱۹۶ من مصری بحساب ۱۴ روپے فی من خریدی۔ بتاؤ۔ اُس نے کتنے روپے کا سامان مول لیا؟

۲۰ لٹھے کے ۲۰ تھان ہیں۔ ہر تھان ۴۰ ۴۰ گز کا ہے۔ اگر ایک گز سے ۵ رومال بنیں۔ تو بتاؤ۔ ۲۰ تھانوں سے کُل

کتنے رومال تیار ہونگے ؟

---

۲۱ ۹۸۷۶۵ کو ۴۳۲ میں ضرب دو ۔

۲۲ ۵۶۷۸۹ و ۲۳۴ کا حاصل ضرب دریافت کرو ۔

۲۳ ۸۹۷۲ کو ۶۴ سے اجزائے ضربی بنا کر ضرب دو ۔

۲۴ ۹ × ۷ × ۵ × ۴ × ۸ کو مسلسل ضرب دو ۔

۲۵ ۷۴۹ × ۷ × ۱۴ کو متواتر ضرب دو ۔

۲۶ ۹۷۵۷ کو ۷۲۸ میں ضرب دو اور عمل دو سطروں سے زیادہ نہ ہو ۔

ضرب دو :-

۲۷ ۴۹۷۲	۲۸ ۹۷۱۶
۷۰۹	۶۴۸ .

---

۲۹ گھی کے ایک کنستر میں ۱۸ سیر گھی آتا ہے ۔ تو ویسے ۳۹۶ کنستروں میں کتنے سیر گھی آئیگا ؟

۳۰ ۲۴۸ بھینسوں کی قیمت کیا ہوگی ۔

جبکہ ایک بھینس کی قیمت ۲۸۹ روپے ہو +

---

۳۱ ۴۰۷۰۵ کو ۸۴۳ میں ضرب دو +
۳۲ ۶۷۹۸ و ۷۵۹ کا حاصل ضرب دریافت کرو +
۳۳ ۳۵۶۲ کو ۴۸ سے اجزائے ضربی بنا کر ضرب دو +
۳۴ ۲۸ × ۵ × ۶ × ۴ کو مسلسل ضرب دو +
۳۵ ۵۶ × ۱۲ × ۶ × ۴ کو متواتر ضرب دو +
۳۶ ۸۰۴۵ کو ۴۸۶ میں ضرب دو +

ضرب دو :-

۳۷ ۴۸۷۵	۳۸ ۴۰۰۸۰
۷۲۹	۸۰۰۹

۳۹ ایک گڈریے نے ۵۲۶ بکریاں بحساب ۲۳ روپے فی بکری - اور ۷۵۸ بھیڑیں بحساب ۲۱ روپے فی بھیڑ خرید کیں -

بتاؤ - اُس نے کُل کتنا روپیہ خرچ کیا ؟

۴۰ ۷۲۵ بیلوں کی قیمت بحساب ۱۸۹ روپے فی بیل کیا ہوگی ؟

---

۴۱ ۸۹۳۲۱ کو ۷۸۶ میں ضرب دو ÷

۴۲ ۵۲۴۶ و ۳۴۵ کا حاصل ضرب دریافت کرو ÷

۴۳ ۴۸۵۶ کو ۹۶ سے اجزائے ضربی بنا کر ضرب دو ÷

۴۴ ۱۶ × ۸ × ۴ × ۲ کو مسلسل ضرب دو ÷

۴۵ ۴۸ × ۲۴ × ۱۲ × ۶ × ۳ کو متواتر ضرب دو ÷

۴۶ ۶۲۵۳ کو ۶۳۹ میں ضرب دو - اور عمل دو سطروں سے زیادہ نہ ہو ÷

ضرب دو :-

۴۷ ۵۶۷۸۳
۳۴۸

۴۸ ۵۰۰۷۰
۷۰۰۹

۴۹ ایک آدمی اپنے کھیت سے ہر روز ۲۸ ترنگڑ بھُوسہ لاتا ہے - بتاؤ - وُہ ۲۹ دِن میں کِتنا بھُوسہ گھر لے آئیگا ؟

۵۰ ایک آدمی کی ماہوار تنخواہ ۳۴۸ روپے ہے - اُس کی ۳ سال کی تنخواہ بتاؤ -
(سال = ۱۲ ماہ) ÷

---

۵۱ ۲۴۶۸ کو ۵۶۳ میں ضرب دو ÷

۵۲ ۸۶۴۲ و ۶۵۸ کا حاصل ضرب دریافت کرو ÷

۵۳ ۴۷۲۵ کو ۶۳ سے اجزائے ضربی بنا کر ضرب دو ÷

۵۴ ۲۴ × ۸ × ۴ × ۵ کو مسلسل ضرب دو ÷

۵۵ ۹۶ × ۱۵ × ۵ × ۳ کو متواتر ضرب دو ÷

۵۶ ۸۰۷۶ کو ۳۵۷ میں ضرب دو اور عمل دو سطروں سے زیادہ نہ ہو ÷

ضرب دو :-

۵۷ ۹۷۵۳   ۸۰۱۰۶۵۸
     ۷۵۳   ۲۰۹

۵۹ ایک انبار میں ۱۷۶ من غلّہ آتا ہے۔ بتاؤ ویسے ۸۶ انباروں میں کتنے من غلّہ آئیگا؟

۶۰ ایک شخص نے ۵۳۷ گائیں بحساب ۱۵۶ روپے فی گائے خرید کر ۱۷۲ روپے فی گائے کے حساب بیچ دیں۔ بتاؤ۔ اس سودے میں اُس کو کیا نفع ہُؤا؟

---

۶۱ ۵۳۲۱ کو ۹۸۲ میں ضرب دو +

۶۲ ۶۷۵۸ و ۸۷۲ کا حاصل ضرب دریافت کرو +

۶۳ ۹۴۸ کو ۲۲۴ سے اجزائے ضربی بنا کر ضرب دو +

۶۴ ۷ × ۸ × ۹ × ۵۶ کو مُسلسل ضرب دو +

۶۵ ۶ × ۵ × ۴ × ۳ × ۲ کو متواتر ضرب دو +

۶۶ ۷۸۲۵ کو ۵۴۶ میں ضرب دو اور عمل دو سطروں سے زیادہ نہ ہو +

ضرب دو :-

٧٨۴٨٢٦٧	٣٠٠٧٠٦٨
٦٣٨	۴٠٨٠

٦٩ ایک مشین ہر روز ٨٩ من آٹا پیستی ہے - بتاؤ - وُہ ٢٣ دِن میں کتنا آٹا پیسے گی ؟

٧٠ شیشم کے ٢٧٨ درختوں کی قیمت کیا ہوگی - جبکہ ایک درخت کی قیمت ٥٨ روپے ہو ؟

---

٧١ ٦٥٧٨٩ کو ٦۴٨ میں ضرب دو +

٧٢ ٨٩١٧ و ٧٣٢ کا حاصل ضرب دریافت کرو +

٧٣ ٩٦٥٧ کو ١٨٢ سے اجزاے ضربی بنا کر ضرب دو +

٧۴ ٥٦ × ٨ × ٩ × ٣ کو مُسلسل ضرب دو +

٧٥ ٦٩ × ٨ × ٥ × ٢ کو متواتر ضرب دو +

٧٦ ٩٢۴٥ کو ٢٧٣ میں ضرب دو اور عمل

دو سطروں سے زیادہ نہ ہو +

ضرب دو :-

٥٤٣٢٦٧٧	٥٠٠٤٩٧٨
٨٥٢	٢٠٧٩

٧٩ اگر انگور کے ایک گچھے میں ٨٦ دانے ہوں - تو بتاؤ - ویسے ٦٨ گچھوں میں کتنے دانے ہونگے ؟

٨٠ ایک زمیندار کے پاس ٨٢٦ بیگھے زمین ہے - اگر فی بیگھہ ١٦ من گندم ہوئی ہو - تو ٣ روپے فی من گندم کے حساب اُس کی کُل پیداوار کی قیمت بتاؤ +

---

٨١ ٨٦٧٤٥ کو ٧٩٢ میں ضرب دو +

٨٢ ٦٨٧٣ و ٤٥٢ کا حاصل ضرب دریافت کرو +

٨٣ ٨٥٤٢ کو ١٩٥ سے اجزائے ضربی بنا کر ضرب دو +

٨٤ ٤٨ × ٩ × ٨ × ٦ کو مسلسل ضرب دو +

۸۵ ۶۳ × ۷ × ۵ × ۶ کو متواتر ضرب دو +

۸۶ ۶۵۴۳ کو ۲۸۴ میں ضرب دو اور عمل دو سطروں سے زیادہ نہ ہو +

ضرب دو :-

۸۷ ۸۹۳۲۶   ۸۸ ۶۰۰۵۹
۳۸۹   ۳۰۵۶

۸۹ اگر مکئی کے ایک بھٹے میں ۱۹۶ دانے ہوں - تو بتاؤ - ویسے ۸۶ بھٹوں میں کتنے دانے ہونگے ؟

۹۰ ایک زمیندار نے ۸۶ گائے بحساب ۱۲۴ روپے فی گائے - ۷۲ گھوڑیاں بحساب ۱۹۶ روپے فی گھوڑی - اور ۵ بیل بحساب ۱۸۹ روپے فی بیل خرید کئے - بتاؤ - اس نے تمام مویشیوں پر کُل کتنی رقم خرچ کی ؟

---

۹۱ ۲۸۷۸۶ کو ۷۶۳ میں ضرب دو +

۹۲ ۴۸۶۷ و ۸۴۷ کا حاصل ضرب دریافت کرو +

۹۳ ۹۸ × ۵ × ۴ × ۳ × ۲ کو مُسلسل ضرب دو۔

۹۴ ۷۲ و ۳۶ × ۱۸ × ۹ × ۳ کو متواتر ضرب دو۔

۹۵ ۶۵۴۸ کو ۴۲۶ میں ضرب دو اور عمل دو سطروں سے زیادہ نہ ہو۔

۹۶ ۹۷۲۵ کو ۱۴۴ سے اجزائے ضربی بنا کر ضرب دو۔

ضرب دو۔

۹۷ ۵۷۸۶۷	۵۰۳۰۹۹۸
۸۵۹	۷۰۸

۹۹ ایک سکول کے بنوانے پر ۲۱۹۴۵ روپے خرچ ہوتے ہیں۔ بتاؤ۔ ویسے ۳۴ سکول بنوانے پر کتنے روپے لگینگے؟

۱۰۰ ایک زمیندار نے ۱۶۳ بیگھے زمین ۵۶ روپے فی بیگھ کے حساب خرید کر ۷۴ روپے فی بیگھ کے حساب بیچ دی۔ بتاؤ۔ اُس سودے میں اُس کو کیا فائدہ ہُوا؟

پانچواں باب

تقسیم

مثال ۱- میرے پاس ۲۸ اخروٹ ہیں۔ وہ میں کچھ لڑکوں میں اِس طرح بانٹنا چاہتا ہوں کہ ہر ایک لڑکے کو پورے سات سات اخروٹ مِلیں۔ لڑکوں کی تعداد بتاؤ؟

سوال سے ظاہر ہے کہ ۲۸ اخروٹوں میں سے سات سات اخروٹ کئی بار تفریق کرنے ہیں۔ ۲۸ سے جتنی دفعہ سات سات اخروٹ تفریق کریں گے۔ اُتنی تعداد لڑکوں کی ہوگی ‡

۲۸ اخروٹ
۷ ← ۷ اخروٹ پہلے لڑکے کو

۲۱
۷ ← " دُوسرے " "

۱۴
۷ ← " تیسرے " "

۷
۷ ← " چوتھے " "

×

عمل - ۲۸ اخروٹوں میں سے ۷ اخروٹ پہلی دفعہ تفریق کر کے ایک لڑکے کو دئے - باقی ۲۱ اخروٹ بچے - پھر ۲۱ اخروٹوں میں سے ۷ اخروٹ تفریق کر کے دُوسرے لڑکے کو دئے - باقی ۱۴ اخروٹ بچے - پھر ۱۴ اخروٹوں میں سے ۷ اخروٹ تفریق کر کے تیسرے لڑکے کو دئے - باقی کے ۷ اخروٹوں میں سے ۷ اخروٹ چوتھے لڑکے کو دئے - اب باقی کچھ نہ رہا - جواب لڑکوں کی تعداد چار ہے ÷

پہاڑوں کے ذریعے سے بھی ہم معلوم کر سکتے ہیں - کہ سات چوکے اٹھائیس یعنی ۲۸ سے سات چار مرتبہ تفریق ہو سکتے ہیں - پہاڑوں کے ذریعے آسان طریقے سے تفریق کرنے کو تقسیم کہتے ہیں - تقسیم کے عمل کو مختصر طریق سے اس طرح لکھتے ہیں ÷

$$\frac{۲۸ \,)\, ۷}{۴}$$

نوٹ - جس طرح متواتر جمع کے آسان طریق کو ضرب کہتے ہیں - اس طرح بار بار تفریق کرنے کے آسان طریق کو تقسیم کہتے ہیں +

جس عدد کو تقسیم کرتے یا بانٹتے ہیں - اُس عدد کو مقسوم کہتے ہیں - اور جس عدد پر بانٹتے ہیں - اُس کو مقسوم علیہ کہتے ہیں اور جس عدد سے یہ معلوم ہو کہ مقسوم میں مقسوم علیہ کتنی دفعہ شامل ہے - اُس کو خارج قسمت کہتے ہیں - اگر کچھ بچ رہے - تو اُس کو باقی کہتے ہیں - اُوپر کی مثال میں ۲۸ مقسوم ۷ مقسوم علیہ اور

۴ خارج قسمت ہے ÷

مقسوم

مقسوم علیہ ۷) ۲۸

خارج قسمت ۴

تقسیم کا نشان - یہ ÷ تقسیم کا نشان ہے - جب یہ علامت دو عددوں کے درمیان ہوتی ہے - تو اس سے یہ مطلب ہوتا ہے کہ پہلے عدد کو دوسرے عدد پر تقسیم کرنا ہے - جیسے ۳۲ ÷ ۸ اس کو اس طرح پڑھتے ہیں - ۳۲ ÷ ۸ گویا ۳۲ کو ۸ پر تقسیم کرنا ہے - یعنی بانٹنا ہے ÷

مثال ۲ - ۸۴۶ کو ۲ پر تقسیم کرو ÷

اکائیاں دہائیاں سینکڑہ

۲) ۶ ۴ ۸

۳ ۲ ۴

نوٹ - جمع تفریق اور ضرب کے سوالوں میں عمل اکائیوں کی طرف سے شروع کیا جاتا ہے - مگر تقسیم میں عمل اس کے برخلاف کیا جاتا ہے یعنی بڑے درجہ کی طرف سے شروع کیا جاتا ہے -

پہلے ۶ سینکڑے پھر ۴ دہائی اور پھر ۸ اِکائیوں کو ۲ پر الگ الگ تقسیم کیا۔ اور ہر ایک خارج قسمت کو اپنے درجے کے نیچے لکھا۔ تو جواب تین سینکڑے دو دہائیاں اور چار اِکائیاں یعنی ۳۲۴ آیا +

مثال ۳ - ۷۳۲۵ کو ۵ پر تقسیم کرو +

اِکائی دہائی سینکڑا ہزار   اِکائی دہائی سینکڑا ہزار

۵)۷ ۳ ۲ ۵ (۱ ۴ ۶ ۵

ہزار ۵
___
۲ ۳ سینکڑے
۲ ۰ "
___
۳ ۲ دہائیاں
۳ ۰ "
___
۲ ۵ اِکائیاں
۲ ۵ "
___
×

عمل - پہلے سات ہزار کو پانچ پر تقسیم کیا۔ تو ایک ہزار حاصل قسمت اور دو ہزار یعنی ۲۰ سینکڑے باقی بچے - بیس سینکڑے اور تین سینکڑے ۲۳ سینکڑے

ہوئے - پھر ۲۳ سینکڑوں کو ۵ پر تقسیم کیا - تو چار سینکڑے حاصل قسمت اور تین سینکڑے یعنی تیس دہائیاں باقی بچیں - تیس دہائیاں اور ۲ دہائیاں مل کر ۳۲ دہائیاں بنیں - پھر ۳۲ دہائیوں کو ۵ پر تقسیم کیا - تو ۶ دہائیاں حاصل قسمت اور ۲ دہائیاں یعنی ۲۰ اکائیاں باقی بچیں - ۲۰ اکائیاں اور ۵ اکائیاں مل کر ۲۵ اکائیاں ہوئیں - ۲۵ اکائیوں کو ۵ پر تقسیم کیا - تو ۵ اکائیاں حاصل قسمت آئیں - اور باقی کچھ نہ رہا - خارج قسمت ۱۴۶۵ آیا اور یہی جواب ہے +

مگر مختصر عمل اس طرح کیا جاتا ہے - اس مختصر عمل کو چھوٹی تقسیم کہتے ہیں +

مقسوم

مقسوم علیہ ۵) ۷۳۲۵

حاصل قسمت ۱۴۶۵

مثال ۴ - ۸۳۵۱ کو ۳ پر تقسیم کرو۔

۳) ۸۳۵۱ (۲۷۸۳

۶ ہزار

۲۳ سینکڑے

۲۱ ״

۲۵ دہائیاں

۲۴ ״

۱۱ اکائیاں

۹ ״

۲ باقی اکائیاں

اِس مثال میں بھی مثال نمبر ۳ کی طرح عمل کیا گیا ہے - مگر جو دو باقی بچے اُن کو مختصر عمل میں خارج قسمت کے بعد یہ نشان ״ لکھ کر لگا دیا - جواب ۲۷۸۳ حاصل قسمت اور ۲ باقی بچے۔

سوالات نمبر ۱۳ (زبانی)

۱ ۴ ÷ ۲ ۔ ۲ ۶ ÷ ۳ ۔

۳ ۸ ÷ ۴ ۔ ۴ ۱۰ ÷ ۵ ÷

۵ ۶ ÷ ۲ +
۶ ۹ ÷ ۳ +
۷ ۱۲ ÷ ۴ +
۸ ۱۵ ÷ ۵ +
۹ ۱۸ ÷ ۲ +
۱۰ ۳۲ ÷ ۴ +
۱۱ ۵۶ ÷ ۸ +
۱۲ ۶۶ ÷ ۱۱ +
۱۳ ۷۵ ÷ ۱۵ +
۱۴ ۵۲ ÷ ۱۳ +
۱۵ ۴۸ ÷ ۱۶ +
۱۶ ۳۰ ÷ ۱۵ +
۱۷ ۱۱۲ ÷ ۱۶ +
۱۸ ۲۴۰ ÷ ۱۵ +
۱۹ ۲۱۰ ÷ ۱۴ +
۲۰ ۱۸۰ ÷ ۱۲ +
۲۱ ۱۴۴ ÷ ۱۶ +
۲۲ ۱۲۰ ÷ ۱۵ +
۲۳ ۱۹۵ ÷ ۱۳ +
۲۴ ۲۱۶ ÷ ۱۵ +
۲۵ ۱۰۸ ÷ ۹ +
۲۶ ۶۴ ÷ ۶ +
۲۷ ۱۲۰ ÷ ۱۰ +
۲۸ ۲۰۶ ÷ ۱۶ +
۲۹ ۱۲۴ ÷ ۱۵ +
۳۰ ۱۰۶ ÷ ۱۲ +
۳۱ ۱۵۰ ÷ ۱۶ +
۳۲ ۱۱۲ ÷ ۱۲ +
۳۳ ۱۳۲ ÷ ۱۱ +
۳۴ ۱۸۲ ÷ ۱۳ +
۳۵ ۲۰۸ ÷ ۱۳ +
۳۶ ۱۶۸ ÷ ۱۲ +
۳۷ ۱۹۲ ÷ ۱۲ +
۳۸ ۱۲۸ ÷ ۱۶ +
۳۹ ۱۳۵ ÷ ۷ +
۴۰ ۱۲۸ ÷ ۹ +

۴۱ ایک آدمی ہر روز ۷ آنے بچاتا ہے۔

۹ آنے کے دنوں میں بچائیگا ؟

۴۲ روپ لال کے پاس ۸۱ انار تھے - اُس نے ۹ لڑکوں میں برابر بانٹ دئے - بتاؤ - ہر ایک لڑکے کو کتنے کتنے سیب ملے ؟

۴۳ ایک شخص نے ۵۵ روپے کی پانچ بکریاں خریدیں - تو ایک بکری کی قیمت بتاؤ ؟

۴۴ ایک زمیندار نے ۳۰ آنے کے ۶ کھرپے خریدے ایک کھرپے کی قیمت بتاؤ ؟

۴۵ ایک زمیندار نے ۱۲ سیر فی روپیہ کے حساب سے ۱۰۸ سیر گندم بیج کے واسطے خریدی - بتاؤ - وہ دکاندار کو کتنی رقم دے ؟

۴۶ اگر ۱۹۲ روپے ۱۶ آدمیوں میں برابر برابر تقسیم کئے گئے ہوں - تو ہر ایک آدمی کا حصہ بتاؤ ؟

۴۷ ایک آدمی نے ۹۶ میل کا سفر ۱۲ دن میں طے کیا - اگر وہ ۶ میل ہر روز چلے

تو بتاؤ - وہ سفر کتنے دن میں طے کر لیگا ؟

۴۸ ۹۱ میں ستّے کتنی دفعہ شامل ہیں ؟

۴۹ ۱۴۴ روپے کی بارہ بارہ روپے کی کتنی ڈھیریاں لگ سکتی ہیں ؟

۵۰ ۲۴۰ بیر ۱۵ لڑکوں میں برابر برابر بانٹے گئے - بتاؤ - ہر ایک لڑکے کو کتنے بیر ملے ؟

سوالاتِ نمبر ۱۴

چھوٹی تقسیم

حاصلِ قسمت اور باقی دریافت کرو :-

۱ ۸۴۶ ÷ ۲ ÷	۲ ۸۴۸ ÷ ۴ ÷
۳ ۳۶۶۹ ÷ ۳ ÷	۴ ۴۶۸۴ ÷ ۲ ÷
۵ ۶۶۶ ÷ ۶ ÷	۶ ۴۸۸۴ ÷ ۴ ÷
۷ ۴۵۷۸ ÷ ۳ ÷	۸ ۶۸۴۳ ÷ ۲ ÷
۹ ۸۷۲۵ ÷ ۴ ÷	۱۰ ۷۶۹۲ ÷ ۴ ÷

۱۱	۶۵۸۷ ÷ ۵ ÷	۱۲	۷۶۹۲ ÷ ۵ ÷
۱۳	۷۴۳۲ ÷ ۶ ÷	۱۴	۲۳۴۷ ÷ ۶ ÷
۱۵	۵۷۴۸ ÷ ۷ ÷	۱۶	۸۷۲۶ ÷ ۷ ÷
۱۷	۹۷۵۲ ÷ ۸ ÷	۱۸	۷۰۴۸ ÷ ۸ ÷
۱۹	۷۸۷۸ ÷ ۹ ÷	۲۰	۴۸۷۸ ÷ ۹ ÷
۲۱	۱۸۴۸ ÷ ۱۲ ÷	۲۲	۸۶۷۲ ÷ ۱۰ ÷
۲۳	۴۵۱۸ ÷ ۱۱ ÷	۲۴	۸۸۷۷ ÷ ۱۱ ÷
۲۵	۱۰۰۸ ÷ ۱۱ ÷	۲۶	۴۸۷۵ ÷ ۱۱ ÷
۲۷	۸۷۹۶ ÷ ۱۲ ÷	۲۸	۷۵۷۹ ÷ ۱۲ ÷
۲۹	۱۱۳۲ ÷ ۱۲ ÷	۳۰	۳۲۸۵ ÷ ۱۲ ÷
۳۱	۸۶۷۵ ÷ ۱۳ ÷	۳۲	۱۸۷۵ ÷ ۱۳ ÷
۳۳	۱۲۸۷ ÷ ۱۴ ÷	۳۴	۱۳۰۷ ÷ ۱۴ ÷
۳۵	۷۰۰۸ ÷ ۱۴ ÷	۳۶	۱۸۲۷ ÷ ۱۴ ÷
۳۷	۸۲۵۰ ÷ ۱۵ ÷	۳۸	۷۱۸۷ ÷ ۱۵ ÷
۳۹	۹۸۱۱ ÷ ۱۵ ÷	۴۰	۱۱۱۵ ÷ ۱۵ ÷
۴۱	۷۶۸۵ ÷ ۱۶ ÷	۴۲	۱۲۸۵ ÷ ۱۶ ÷
۴۳	۸۲۱۸ ÷ ۱۶ ÷	۴۴	۳۵۶۷ ÷ ۱۶ ÷
۴۵	۹۸۷۱۲ ÷ ۱۲ ÷	۴۶	۲۶۲۱۶ ÷ ۵ ÷
۴۷	۱۲۳۲۶ ÷ ۱۴ ÷	۴۸	۱۳۴۴۷ ÷ ۱۵ ÷

۴۹ ۲۶۷۱۳ ÷ ۱۵ + ۵۰ ۹۸۷۲۵ ÷ ۱۲ +

جب مقسوم علیہ ۱۰ و ۱۰۰ و ۱۰۰۰ وغیرہ ہو تو مندرجہ ذیل طریق سے عمل کیا جاتا ہے :-

مثال ۱- ۱۰) ۸۶۷۱۳

۸۶۷۱ // ۳

عمل - پہلے طریقے کے مطابق ۸۶ ہزار کو ۱۰ پر تقسیم کیا - تو ۸ ہزار حاصل قسمت اور ۶ ہزار یعنی ۶۰ سینکڑے باقی رہے ۶۰ سینکڑے اور ۷ سینکڑے مل کر ۶۷ سینکڑے ہوئے - ۶۷ سینکڑوں کو ۱۰ پر تقسیم کرنے سے ۶ سینکڑے حاصل قسمت اور ۷ سینکڑے یعنی ۷۰ دہائیاں باقی بچیں- ۷۰ دہائی اور ۱ دہائی مل کر ۷۱ دہائی ہوئے- ۷۱ دہائی کو ۱۰ پر تقسیم کرنے سے ۷ دہائی حاصل قسمت اور ۱ دہائی یعنی ۱۰ اکائی باقی بچے - ۱۰ اکائی اور ۳ اکائی مل کر ۱۳ اکائی ہوئے پھر ۱۳ اکائی کو ۱۰ پر

تقسیم کیا - تو ۱ اکائی حاصل قسمت اور ۳ اکائی باقی بچے - پس ۱۷۶۸ حاصل قسمت اور ۳ باقی جواب آیا - لیکن یہ جواب بغیر اتنا لمبا عمل کرنے کے بھی آ سکتا ہے - چونکہ مقسوم علیہ ۱۰ میں ایک صفر ہے - اس لئے مقسوم میں سے اکائی کے درجہ یعنی ۳ کو الگ چھوڑ کر اس کو باقی تصور کیا اور ۱۷۶۸ خارج قسمت - گویا اب بھی ۱۷۶۸ خارج قسمت اور ۳ باقی ہے - اور یہ طریق آسان ہے ٭

قاعدہ - مقسوم علیہ ۱۰ و ۱۰۰ و ۱۰۰۰ وغیرہ ہو - تو مقسوم علیہ کے صفر شمار کر کے اُن صفروں کے برابر مقسوم میں دائیں طرف سے گن کر اُتنے ہندسے چھوڑ دئے جاویں - اور جو ہندسے بچے رہیں - اِن کو خارج قسمت اور جو ہندسے چھوڑ دئے گئے ہوں - اُن کو باقی سمجھا جائے ٭

مثال ۲ - ۳۶۷۴۵ کو ۱۰۰۰ پر تقسیم کرو ٭

۱۰۰۰) ۳۶۷۴۵

۳۶ // ۷۴۵

چونکہ مقسوم علیہ میں تین صفر ہیں۔ اس لئے مقسوم کے دائیں طرف کے تین ہندسے چھوڑ دئے باقی ۳۶ رہے۔ پس ۳۶ خارج قسمت اور ۷۴۵ باقی ہوئے ÷

سوالات نمبر ۱۴

خارج قسمت دریافت کرو اور اگر کچھ باقی بچے۔ تو اس کو بھی لکھو :-

۱ ۹۶۷۵ ÷ ۱۰ ÷	۲ ۸۷۶۵ ÷ ۱۰ ÷
۳ ۷۵۸۷ ÷ ۱۰ ÷	۴ ۵۶۷۸ ÷ ۱۰ ÷
۵ ۴۵۶۰ ÷ ۱۰ ÷	۶ ۴۵۷۶ ÷ ۱۰ ÷
۷ ۸۶۱۰ ÷ ۱۰۰ ÷	۸ ۷۶۱۲ ÷ ۱۰۰ ÷
۹ ۵۷۰۰ ÷ ۱۰۰ ÷	۱۰ ۸۷۰۱ ÷ ۱۰۰ ÷
۱۱ ۸۰۲۴ ÷ ۱۰۰ ÷	۱۲ ۶۵۲۷ ÷ ۱۰۰ ÷
۱۳ ۸۰۰۷۱ ÷ ۱۰۰۰ ÷	۱۴ ۹۰۷۰۱ ÷ ۱۰۰۰ ÷
۱۵ ۸۰۰۰۱ ÷ ۱۰۰۰ ÷	۱۶ ۴۰۸۰۱ ÷ ۱۰۰۰ ÷
۱۷ ۷۰۰۱۲ ÷ ۱۰۰۰ ÷	۱۸ ۷۵۱۰۱ ÷ ۱۰ ÷

۱۹ ۷۱۰۴۴ ÷ ۱۰۰ + ۲۰ ۸۶۰۰۰ ÷ ۱۰۰ +

۲۱ [illegible] ÷ ۱۰۰۰ + ۲۲ ۷۷۷۷۷ ÷ ۱۰۰۰ +

لمبی تقسیم

مثال ۱ - ۸۶۷۴۳ کو ۲۷ پر تقسیم کرو ۔

۲۷) ۸ ۶ ۷ ۴ ۳ (۳ ۲ ۱ ۲
۸ ۱
۵ ۷
۵ ۴
۳ ۴
۲ ۷
۷ ۳
۵ ۴
۱ ۹

عمل - ۸۶ ہزار کو ۲۷ پر تقسیم کرنے سے ۳ ہزار خارج قسمت اور ۵ ہزار یعنی

پچاس سینکڑے باقی رہے - پچاس سینکڑے
اور ۷ سینکڑے مل کر ۵۷ سینکڑے ہوئے
۵۷ سینکڑے کو ۲۷ پر تقسیم کرنے سے ۲
سینکڑے حاصل قسمت اور ۳ سینکڑے یعنی
۳۰ دہائیاں باقی رہیں - ۳۰ دہائیاں اور ۴
دہائیاں مل کر ۳۴ دہائیاں ہوئیں -
۳۴ دہائیوں کو ۲۷ پر تقسیم
کرنے سے ۱ دہائی حاصل قسمت اور ۷
دہائیاں یعنی ۷۰ اکائیاں باقی رہیں - ۷۰ اکائیاں
اور ۳ اکائیاں مل کر ۷۳ اکائیاں ہوئیں
۷۳ اکائیوں کو ۲۷ پر تقسیم کرنے سے ۲
دہائیاں حاصل قسمت اور ۱۹ اکائیاں باقی
بچیں - پس ۲۱۲ خارج قسمت اور ۱۹ باقی
جواب آیا +

مثال ۲ - ۷۸۹۳۷ کو ۳۸۵ پر تقسیم کرو +

```
۳۸۵) ۷ ۸ ۹ ۳ ۷ (۲۰۵
     ۷ ۷ ۰
     -----
       ۱ ۹ ۳ ۷
       ۱ ۹ ۲ ۵
       -------
           ۱ ۲
```

عمل - چونکہ مقسوم علیہ ۳۸۵ میں تین ہندسے ہیں - اس لئے مقسوم کے بائیں طرف کے تین ہندسوں کو لے کر ۳۸۵ پر تقسیم کیا - تو ۲ خارج قسمت اور ۱۹ باقی بچے - اوپر سے ۳ کا ہندسہ اتارا تو ۱۹۳ بن گئے - مگر چونکہ ۱۹۳ مقسوم علیہ ۳۸۵ سے کم ہے - اور ان پر تقسیم نہیں ہو سکتے - اس لئے خارج قسمت میں صفر لگا کر مقسوم سے ۷ کا ہندسہ اتارا - اب چار ہندسے ۱۹۳۷ بن گئے - ۱۹۳۷ کو ۳۸۵ پر تقسیم کیا تو ۵ خارج قسمت اور ۱۲ باقی بچے +

نوٹ - طالب علم کو یاد رکھنا چاہئے - کہ جب عمل کرتے کرتے مقسوم کے ہندسے مقسوم علیہ پر تقسیم نہ ہو سکیں - تو خارج قسمت میں صفر لگا کر مقسوم کا اگلا ہندسہ اتار لیا جاوے - اگر پھر بھی تقسیم نہ ہو سکے - تو پھر ایک صفر لگا کر اس سے اگلا ہندسہ اتار کر عمل کیا جائے +

مثال ۳ - ۲۷۶۴۷ کو ۷۵۶ پر تقسیم کرو +

۷۵۶) ۲۷۶۴۷ (۳۶
۲۲۶۸
———
۴۹۶۷
۴۵۳۶
———
۴۳۱

عمل - چونکہ مقسوم علیہ میں تین ہندسے ہیں - اور مقسوم کے بائیں طرف کے تین ہندسے ۲۷۶ مقسوم علیہ پر تقسیم نہیں ہو سکتے اس لئے مقسوم کے تین ہندسوں کی بجائے چار ہندسے ۲۷۶۴ لئے اور اُن کو مقسوم علیہ پر تقسیم کرنے سے ۳ حاصل قسمت اور ۴۹۶ باقی بچے - اُوپر سے سات اُتارے - تو ۴۹۶۷ بن گئے - اُن کو مقسوم علیہ پر تقسیم کرنے سے ۶ خارج قسمت اور ۴۳۱ باقی بچے رہے پس جواب ۳۶ خارج قسمت اور ۴۳۱ باقی آیا +

سوالات نمبر ۱۵

لمبی تقسیم کے قاعدے سے خارج قسمت اور باقی دریافت کرو +

۱ ۶۵۹۸ ÷ ۲۳۴ +	۲ ۹۸۴۷ ÷ ۶۷۸ +
۳ ۷۸۵۲ ÷ ۳۱۴ +	۴ ۶۵۳۷ ÷ ۲۹۹ +
۵ ۳۵۱۲ ÷ ۴۰ +	۶ ۶۵۴۷ ÷ ۲۴۸ +
۷ ۶۷۹۸ ÷ ۳۰ +	۸ ۸۹۸۷ ÷ ۲۹۷ +
۹ ۹۶۱۲ ÷ ۱۷۸ +	۱۰ ۱۰۰۴ ÷ ۳۴ +
۱۱ ۸۵۱۹ ÷ ۱۹۸ +	۱۲ ۸۰۷۰ ÷ ۸۹ +
۱۳ ۵۶۸۰ ÷ ۷۹ ÷	۱۴ ۷۸۲۵ ÷ ۲۷ ÷
۱۵ ۷۴۵۰ ÷ ۶۷ +	۱۶ ۹۶۸۳ ÷ ۹۷ +
۱۷ ۹۸۱۴ ÷ ۷۸ +	۱۸ ۸۹۱۷ ÷ ۸۴ +
۱۹ ۷۰۸۰ ÷ ۵۴ +	۲۰ ۵۷۳۳ ÷ ۶۸ +
۲۱ ۷۶۲۵ ÷ ۶۷ +	۲۲ ۸۷۲۵ ÷ ۹۸ +
۲۳ ۶۸۵۲ ÷ ۶۹ +	۲۴ ۸۵۱۳ ÷ ۵۶ ÷
۲۵ ۶۵۴۳ ÷ ۶۳ +	۲۶ ۷۸۱۷ ÷ ۶۴ +
۲۷ ۲۷۳۴ ÷ ۷۳ +	۲۸ ۹۷۱۴ ÷ ۴۸ ÷
۲۹ ۶۷۰۹ ÷ ۵۴ +	۳۰ ۷۲۴۵ ÷ ۳۷ +

۳۱ ۶۸۵۲ ÷ ۹۹ ÷	۳۲ ۵۲۱۷ ÷ ۵۸ ÷
۳۳ ۴۸۵۲ ÷ ۸۵ ÷	۳۴ ۵۷۲۶ ÷ ۷۸ ÷
۳۵ ۹۷۱۷ ÷ ۵۹ ÷	۳۶ ۹۴۲۷ ÷ ۶۹ ÷
۳۷ ۸۷۲۵ ÷ ۹۱ ÷	۳۸ ۸۷۱۰ ÷ ۷۷ ÷
۳۹ ۸۷۲۵ ÷ ۷۲ ÷	۴۰ ۸۷۲۵ ÷ ۹۱ ÷
۴۱ ۸۰۷۰ ÷ ۶۱ ÷	۴۲ ۶۸۱۷ ÷ ۶۳ ÷
۴۳ ۹۵۱۷ ÷ ۴۷ ÷	۴۴ ۹۲۳۴ ÷ ۷۵ ÷
۴۵ ۵۷۲۷ ÷ ۵۸ ÷	۴۶ ۸۷۵۶ ÷ ۸۷ ÷
۴۷ ۸۷۵۴ ÷ ۴۷ ÷	۴۸ ۶۷۵۴ ÷ ۶۴ ÷
۴۹ ۶۷۲۵ ÷ ۱۳۵ ÷	۵۰ ۷۸۱۶ ÷ ۲۱۷ ÷
۵۱ ۵۶۷۸ ÷ ۱۰۷ ÷	۵۲ ۸۷۱۴ ÷ ۱۵۲ ÷
۵۳ ۸۶۵۷ ÷ ۴۲۵ ÷	۵۴ ۴۴۵۶ ÷ ۷۱۴ ÷
۵۵ ۹۸۱۷ ÷ ۲۶۲ ÷	۵۶ ۵۲۱۲ ÷ ۱۹۳ ÷
۵۷ ۵۷۰۰ ÷ ۱۱۳ ÷	۵۸ ۸۶۲۵ ÷ ۳۸۷ ÷
۵۹ ۴۸۲۸ ÷ ۱۸۴ ÷	۶۰ ۳۵۶۴ ÷ ۲۱۸ ÷
۶۱ ۹۸۲۶ ÷ ۷۸۳ ÷	۶۲ ۷۹۰۷ ÷ ۴۸۱ ÷
۶۳ ۶۷۴۲ ÷ ۸۱۲ ÷	۶۴ ۷۶۶۸ ÷ ۲۵۸ ÷
۶۵ ۸۵۴۳ ÷ ۷۱۴ ÷	۶۶ ۹۴۳۶ ÷ ۴۱۸ ÷
۶۷ ۹۸۱۷ ÷ ۹۱۷ ÷	۶۸ ۹۷۶۵ ÷ ۷۴۱ ÷

۶۹ ۵۷۱۳ ÷ ۸۲۵ +	۷۰ ۶۸۲۵ ÷ ۴۵۹ +
۷۱ ۸۰۷۲ ÷ ۲۳۴ +	۷۲ ۷۶۹۸ ÷ ۷۲۸ +
۷۳ ۹۷۶۳ ÷ ۵۴۶ +	۷۴ ۹۰۷۱ ÷ ۴۳۴ +
۷۵ ۶۷۱۷ ÷ ۵۲۲ +	۷۶ ۸۷۶۵ ÷ ۴۳۲ +
۷۷ ۸۰۷۲ ÷ ۴۶۸ +	۷۸ ۹۹۹۹ ÷ ۴۲۳ +
۷۹ ۸۶۴۵ ÷ ۲۳۴ +	۸۰ ۵۰۷۱ ÷ ۷۱۴ +
۸۱ ۴۰۱۰ ÷ ۱۱۲ +	۸۲ ۹۷۱۶ ÷ ۷۸۹ +
۸۳ ۸۱۱۷ ÷ ۱۵۲ +	۸۴ ۹۱۱۷ ÷ ۱۷۵ +
۸۵ ۸۵۱۱ ÷ ۲۱۸ +	۸۶ ۱۸۱۸ ÷ ۱۹۰ +
۸۷ ۴۰۶۷ ÷ ۲۱۶ +	۸۸ ۴۷۲۵ ÷ ۱۳۴ +
۸۹ ۹۱۳۲ ÷ ۲۳۴ +	۹۰ ۵۷۱۸ ÷ ۴۱۷ +
۹۱ ۷۸۵۲ ÷ ۱۴۳ +	۹۲ ۸۷۲۵ ÷ ۱۷۹ +
۹۳ ۸۸۸۸ ÷ ۹۹۹ +	۹۴ ۸۹۵۶ ÷ ۴۳۲ +
۹۵ ۶۸۱۷ ÷ ۲۱۶ +	۹۶ ۶۶۶۶ ÷ ۷۷۷ +
۹۷ ۷۶۱۷ ÷ ۱۲۹ +	۹۸ ۷۶۲۵ ÷ ۲۱۸ +
۹۹ ۵۸۱۹ ÷ ۱۲۹ +	۱۰۰ ۹۷۰۸ ÷ ۴۳۹ +
۱۰۱ ۸۷۱۶ ÷ ۵۱۷ +	۱۰۲ ۶۸۲۷ ÷ ۲۳۹ +
۱۰۳ ۷۶۱۲ ÷ ۲۳۹ +	۱۰۴ ۹۴۰۳ ÷ ۴۰۳ +
۱۰۵ ۷۵۱۰ ÷ ۴۱۷ +	۱۰۶ ۴۷۲۵ ÷ ۵۳۸ +

۱۰۷ ۸۷۱۲ ÷ ۶۱۹ ÷   ۱۰۸ ۸۰۱۰ ÷ ۱۰۹ ÷
۱۰۹ ۲۸۱۵ ÷ ۴۳۶ ÷   ۱۱۰ ۹۷۱۴ ÷ ۷۱۵ ÷
۱۱۱ ۹۱۹۲ ÷ ۱۸۳ ÷   ۱۱۲ ۷۵۱۸ ÷ ۴۱۲ ÷
۱۱۳ ۸۵۱۰ ÷ ۵۱۰ ÷   ۱۱۴ ۸۳۸۴ ÷ ۲۱۷ ÷
۱۱۵ ۸۶۲۵ ÷ ۷۲۵ ÷   ۱۱۶ ۶۴۲۸ ÷ ۲۲۹ ÷
۱۱۷ ۸۷۹۱ ÷ ۱۹۲ ÷   ۱۱۸ ۹۳۰۲ ÷ ۲۰۳ ÷
۱۱۹ ۵۷۱۶ ÷ ۶۱۸ ÷   ۱۲۰ ۱۴۱۸ ÷ ۱۹۲ ÷
۱۲۱ ۸۰۱۰ ÷ ۳۰۷ ÷   ۱۲۲ ۹۱۰۸ ÷ ۷۱۰ ÷
۱۲۳ ۵۰۱۸ ÷ ۷۱۸ ÷   ۱۲۴ ۶۰۴۰ ÷ ۴۰۷ ÷
۱۲۵ ۸۷۸۸ ÷ ۸۱۷ ÷   ۱۲۶ ۸۱۹۰ ÷ ۴۷۲ ÷
۱۲۷ ۸۰۷۲ ÷ ۱۴۶ ÷   ۱۲۸ ۶۰۷۰ ÷ ۲۰۹ ÷
۱۲۹ ۴۰۳۰ ÷ ۱۱۲ ÷   ۱۳۰ ۷۰۸۰ ÷ ۱۱۴ ÷
۱۳۱ ۶۰۸۰ ÷ ۷۰۵ ÷   ۱۳۲ ۸۱۳۷ ÷ ۱۹۲ ÷
۱۳۳ ۷۸۷۸ ÷ ۲۵۳ ÷   ۱۳۴ ۶۰۰۰ ÷ ۸۱۷ ÷
۱۳۵ ۸۰۱۹ ÷ ۴۳۷ ÷   ۱۳۶ ۷۰۱۱ ÷ ۲۸۶ ÷
۱۳۷ ۹۴۲۵ ÷ ۲۵۷ ÷   ۱۳۸ ۸۱۱۹ ÷ ۵۱۷ ÷
۱۳۹ ۶۵۰۳ ÷ ۱۹۳ ÷   ۱۴۰ ۸۴۵۷ ÷ ۹۱۷ ÷
۱۴۱ ۷۸۶۹ ÷ ۱۶۹ ÷   ۱۴۲ ۲۱۷۶ ÷ ۱۲۵ ÷
۱۴۳ ۷۹۸۷ ÷ ۷۰۱ ÷   ۱۴۴ ۹۷۱۸ ÷ ۱۷۲ ÷

۱۴۵ ۱۱۸۶ ÷ ۵۶ + ۱۴۶ ۶۸۹۷ ÷ ۲۸۶ +
۱۴۷ ۹۷۲۵ ÷ ۴۳۲ + ۱۴۸ ۱۴۳۲ ÷ ۱۷۲ +
۱۴۹ ۸۷۲۵ ÷ ۷۲ + ۱۵۰ ۸۷۲۵ ÷ ۴۳۲ +
۱۵۱ ۷۲۸۶ ÷ ۶۴ + ۱۵۲ ۹۶۲۵ ÷ ۳۴۸ +
۱۵۳ ۹۸۹۷ ÷ ۲۸۷ + ۱۵۴ ۸۶۵۷ ÷ ۳۲۶ +
۱۵۵ ۷۰۹۰ ÷ ۸۰۷ ÷ ۱۵۶ ۶۷۴۳ ÷ ۱۰۴ ÷
۱۵۷ ۶۰۰۷ ÷ ۶۵ + ۱۵۸ ۶۷۵۱ ÷ ۲۱۸ +
۱۵۹ ۸۰۰۱ ÷ ۹۲ + ۱۶۰ ۸۴۳۰ ÷ ۴۲۵ +

۱۶۱ ۸۶ لڑکوں میں ۴۴۷۲ پتاشے بانٹے گئے - بتاؤ - ہر ایک لڑکے کو کتنے پتاشے ملے ؟

۱۶۲ ایک شخص نے ۷۶۸۸ روپے کے گھوڑے میلہ مویشیاں سے خریدے - اگر ایک گھوڑے کی قیمت ۲۴۸ روپے ہو - تو بتاؤ - اُس نے کُل کتنے گھوڑے خریدے ؟

۱۶۳ ایک بیگھ زمین کی قیمت ۲۵۰ روپے ہے - ۸۵۰۰ روپے کی کتنے بیگھ زمین آئیگی ؟

۱۶۴ ایک زمیندار نے ۲۳۶ بوری گندم ۷۵۵۲ روپے کو فروخت کی۔ تو ایک بوری گندم کی قیمت بتاؤ؟

۱۶۵ ۳۵۶ بیگھہ زمین کی قیمت ۲۸۴۸۰ روپے ہے۔ تو ایک بیگھہ زمین کی قیمت بتاؤ؟

۱۶۶ کچھ لڑکوں میں ۷۴۱۰ ریوڑیاں تقسیم کی گئیں۔ اگر ہر ایک لڑکے کو ۷۸ ریوڑیاں ملیں۔ تو لڑکوں کی تعداد بتاؤ؟

۱۶۷ ۸۵۴۰ میں ۳۲۷ کتنی دفعہ شامل ہے؟

۱۶۸ ۹۴۳۲ میں ۲۵۶ کتنی دفعہ شامل ہے؟

۱۶۹ ایک زمیندار کے ۲۶۰ بیگھہ چنے کے کھیت سے ۱۰۴۰۰ من چنے پیدا ہوئے۔ بتاؤ۔ ایک بیگھہ سے کتنے من چنے پیدا ہوئے؟

۱۷۰ ۶۴ پیسے کا ایک روپیہ ہوتا ہے۔ ۸۷۲۵ پیسوں کے کتنے روپے بنیں گے؟

۱۷۱ ایک ڈھیری میں ۸۶۵۲۸ دانے تھی

کے ہیں اگر ایک بھٹے سے ۹۶ دانے اُترتے ہوں - تو بتاؤ - اِس ڈھیری میں کُل کتنے بھٹے ہیں ؟

۱۷۲ ایک سوداگر نے ۹۷۲۰ روپے کے ہل خریدے - اگر ایک ہل کی قیمت ۳۶ روپے ہو - تو بتاؤ - اُس نے کُل کتنے ہل خریدے ؟

۱۷۳ اگر ایک مکان میں ۸۶ من بھوسہ آئے - تو ۶۰۲۰ من بھوسہ کتنے مکانوں میں آئیگا ؟

۱۷۴ کچھ نوکروں کو ایک ماہ کی تنخواہ کا ۱۸۲۰۰ روپیہ مِلا - اگر ایک نوکر کی تنخواہ ۵۶ روپے ماہوار ہو - تو نوکروں کی تعداد بتاؤ ؟

۱۷۵ ایک شخص نے ۴۸۱۲۸ روپے کا گھی خریدا - اگر گھی کا نرخ ۴۴ روپے فی من ہو - تو بتاؤ - اُس نے کُل کتنے من گھی خریدا ؟

۱۷۶ ایک شخص ۳۵ بادام ہر روز کھاتا ہے

بتاؤ - ۲۷۹۰ بادام کتنے دنوں میں کھائیگا؟

۱۷۷ ایک بیل کی قیمت ۳۲۵ روپے ہے - تو ۲۲۰۷۵ روپے کے کتنے بیل ملینگے ؟

۱۷۸ ایک بوری میں ۸۶ سیر گندم آتی ہے تو ۸۴۴۸ سیر گندم کتنی بوریوں میں آئیگی ؟

۱۷۹ ایک شخص نے ۱۲۷۷۵ روپے کی بھینسیں بحساب ۱۷۵ روپے فی بھینس فروخت کیں - بتاؤ - اس نے کل کتنی بھینسیں فروخت کیں ؟

۱۸۰ ایک زمیندار نے ۲۳۲ بیگھہ زمین ۱۲۹۹۲ روپے سے خریدی - ایک بیگھہ زمین کی قیمت بتاؤ ؟

۱۸۱ ایک دکاندار نے ۳۲۳ گز کپڑا ۱۹ روپے میں فروخت کیا - بتاؤ - ایک روپے کا کتنے گز کپڑا دیا ؟

۱۸۲ ایک زمیندار نے ۳۷ روپے فی بکری کے حساب ۳۳۶۷ روپے کی بکریاں خریدیں - بتاؤ - اس نے کل کتنی بکریاں

خرید کیں ؟

۱۸۳ ایک ٹوکرے میں ۱۰۵۰ سیب ہیں۔ اگر ایک روپے کے ۲۵ سیب کے حساب بیچے جاویں۔ تو کُل کتنے روپے وصول ہونگے ؟

۱۸۴ ۱۳۰۸ لڈو ۳۵ لڑکوں میں برابر تقسیم کئے گئے۔ بتاؤ۔ ہر ایک لڑکے کو کتنے لڈو ملے ؟

۱۸۵ دو عددوں کا حاصل ضرب ۲۲۰۹ ہے ایک عدد ۴۷ ہے۔ دوسرا عدد بتاؤ ؟

۱۸۶ ایک دیا سلائی کی ڈبیا میں ۷۲ تیلیاں آتی ہیں۔ بتاؤ۔ ۱۴۴۰۰ تیلیاں کتنی ڈبیوں میں آئینگی ؟

۱۸۷ ۲۴۱۲ لڑکوں کو ۱۸ قطاروں میں برابر تقسیم کرو ؛

۱۸۸ ایک زمیندار نے ۱۵ بیل ۳۷۵۰ روپے کو خرید کر ۳۷۳۵ روپے کو بیچ دئے۔ بتاؤ۔ اُس کو فی بیل کتنا نقصان ہُوا؟

۱۸۹ ایک زمیندار نے ۳۸۵ بیگھے کا کھیت

۳۵۰۳۵ روپے میں خریدا - ایک بیگھ
کی قیمت بتاؤ +

۱۹۰ ۱۱۱۸۴ رنگترے ۱۵۶ لڑکوں میں برابر
برابر بانٹے گئے - بتاؤ - ہر ایک لڑکے
کو کتنے رنگترے ملے ؟

۱۹۱ اگر ایک گائے کی قیمت ۱۳۷ روپے
ہو - تو ۱۷۱۲۵ روپے میں کتنی گائیں
آئیں گی ؟

۱۹۲ ۹۷ روپے فی بیگھ کے حساب سے
۹۴۰۹ روپے کی کتنی زمین ملیگی ؟

۱۹۳ اگر ایک تھیلی میں ۸۷ روپے آتے
ہوں - تو ۵۲۲۰ روپے کتنی تھیلیوں میں
آئیں گے ؟

۱۹۴ دو عددوں کا حاصل ضرب ۱۴۱۹۱ ہے
ان میں سے ایک عدد ۱۲۷ ہے - دوسرا
عدد بتاؤ +

۱۹۵ ۶۴ روپے فی من کے حساب ۳۲۰۰
روپے کا کتنے من گھی آئیگا ؟

۱۹۶ اگر ایک بھینس کی قیمت ۲۴۶ روپے

ہو۔ تو ۱۶۲۲۰ روپے میں کتنی بھینسیں آئینگی ؟

۱۹۷ ایک مکئی کے بھٹے میں ۱۲۸ دانے ہیں تو بتاؤ - ۹۴۷۲ دانے کتنے بھٹوں میں ہوں گے ؟

۱۹۸ ۸۶ بھیڑوں کی قیمت ۱۹۷۸ روپے ہے - تو ایک بھیڑ کی قیمت بتاؤ +

۱۹۹ ایک انبار میں ۲۵۰ من گندم آسکتی ہے - بتاؤ - ۴۵۰۰ من گندم ویسے کتنے انباروں میں آئیگی ؟

۲۰۰ اگر ایک گڈے پر ۲۵ من بھوسہ آئے ۱۸۷۵ من بھوسہ کتنے گڈوں پر آئیگا ؟

سوالات نمبر ۱۷

۱ ۷۸۵۶ میں سے ۱۶ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں ؟

۲ ۱۱۸ کو کس عدد سے ضرب دیں - کہ حاصل ضرب ۱۴۶۶۶ ہو +

۳ ۱۷۴۱۸ میں ۴۲۸ کتنی دفعہ شامل ہیں ؟

۴ ۷۸۹۰ کا پندرھواں حصّہ کیا ہے ؟

۵ کتنے سیب ۱۲ دفعہ لئے جاویں۔ کہ ۷۸۸۴ سیب ہو جائیں ؟

۶ مقسوم علیہ ۱۵ ہے۔ حاصل قسمت ۵۲۶ اور باقی ۲ ہے۔ تو مقسوم دریافت کرو ÷

۷ ۹۸۷۲۵ کو ۱۹۲ پر تقسیم کرو ÷

۸ ۶۸۷۵۹ ÷ ۴۲۶ ÷

۹ ایک ٹوکرے میں ۴۷۰ بیر آتے ہیں۔ بتاؤ ۷۵۲۰ بیر ڈالنے کے لئے کتنی ٹوکریاں درکار ہونگی ؟

۱۰ ایک بوری میں ۸۶ سیر بادام آتے ہیں تو بتاؤ۔ ۳۱۵۰ سیر باداموں کے لئے کتنی بوریاں ضرورت ہونگی ؟

---

۱۱ ۶۷۷۵ میں سے ۲۵ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں ؟

۱۲ ۸۲ کو کس عدد سے ضرب دیں کہ حاصل ضرب ۹۰۲ ہو ÷

۱۳ ۲۸۸۳۵ میں ۳۶۵ کتنی دفعہ شامل ہیں ؟

۱۴ ۳۶۹۶۰ کو ۹۶ پر اجزاے ضربی بناکر تقسیم کرو ۔

۱۵ ۹۸۷۲۵ ÷ ۱۰۰ ۔

۱۶ مقسوم ۹۶۷۱۸ ہے۔ خارج قسمت ۳۸۶۸ اور باقی ۱۸ ہے۔ تو مقسوم علیہ بتاؤ ۔

۱۷ ۷۸۵۱۷ کو ۱۷۹ پر تقسیم کرو ۔

۱۸ ۸۴۵۱۹ ÷ ۸۵۶ ۔

۱۹ ۷۵۲۰ بیگھے زمین ۴۷ زمینداروں میں بانٹی جائے۔ تو بتاؤ ۔ ہر ایک زمیندار کو کتنے بیگھہ زمین ملیگی ؟

۲۰ ۲۱۵۰ لڈو ۴۳ لڑکوں میں برابر تقسیم کرو۔ اور بتاؤ کہ ہر ایک لڑکے کے حصہ میں کتنے لڈو آئینگے ؟

---

۲۱ ۶۵۴۳ میں سے ۱۴ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں ؟

۲۲ ۸۷ کو کس عدد سے ضرب دیں کہ

حاصل ضرب ۱۵۶۶ ہو +

۲۳ ۷۰۵۰ میں ۷۴ کتنی دفعہ شامل ہیں ؟

۲۴ ۴۶۱۱۶ کو ۸۴ پر اجزائے ضربی سے تقسیم کرو +

۲۵ کتنے اخروٹ ۱۵ دفعہ لئے جائیں کہ ہمارے پاس ۷۲۳۰ اخروٹ ہو جائیں؟

۲۶ ۹۶۷۸۵ کو ۱۰۰ پر تقسیم کرو +

۲۷ ۹۰۷۰۴ کو ۵۴۳ پر تقسیم کرو +

۲۸ ۱۸۷۱۴ ÷ ۱۹۸ +

۲۹ ۴۵۸ روپے کو دو آدمیوں میں اس طرح تقسیم کرو - کہ ایک کو دوسرے سے ۳۰ روپے زیادہ ملیں +

۳۰ ایک گڈّے پر ۹۸ من بھوسہ آتا ہے - تو بتاؤ - ۷۰۸۵۴ من بھوسہ کے واسطے کتنے گڈّے درکار ہونگے ؟

---

۳۱ ۷۸۵۶ میں سے ۴۸ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں ؟

۳۲ ۷۴ کو کس عدد میں ضرب دیں - کہ

۲۲۰۹ حاصل ضرب ہو +

۳۳ ۲۹۷۳ میں ۱۳۷ کتنی دفعہ شامل ہیں ؟

۳۴ ۵۶۷۰۹ کو ۴۸ پر اجزائے ضربی بنا کر تقسیم کرو +

۳۵ کتنے انار ۲۹ دفعہ لئے جائیں کہ ہمارے پاس ۶۰۹ انار ہو جائیں ؟

۳۶ ۸۶۵۲ کا بارھواں حصّہ کیا ہے ؟

۳۷ ۷۰۴۱۰ کو ۸۷۵ پر تقسیم کرو +

۳۸ ۱۰۰۴۰ ÷ ۹۰ +

۳۹ ۱۱۹۴۵ روپئے کو ۱۶۵ آدمیوں میں برابر برابر تقسیم کر کے ہر ایک کا حصّہ بتاؤ +

۴۰ ایک زمیندار کی ۹ من فی بیگھ گندم پیدا ہوئی ۔ تو بتاؤ ۔ ۸۶۴ من گندم کتنے بیگھ زمین سے پیدا ہوئی ؟

---

۴۱ ۶۹۵۳ میں سے ۲۶ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں ؟

۴۲ ۲۳ کو کس عدد سے ضرب دیں کہ

حاصل ضرب ۳۸۳ ہو +

۴۳ ۱۳۰۸ میں ۳۵ کتنی دفعہ شامل ہیں ؟

۴۴ ۵۸۷۱۸ کو ۹۶ پر اجزاے ضربی بنا کر تقسیم کرو +

۴۵ کتنے بادام ۴۷ دفعہ لئے جائیں - کہ ہمارے پاس ۱۴۱۰۰ بادام ہو جائیں ؟

۴۶ ۵۷۱۶ کا تیرھواں حصہ کیا ہے ؟

۴۷ ۸۰۷۱۲ کو ۴۷۵ پر تقسیم کرو +

۴۸ ۲۰۴۱ ÷ ۳۵۶ +

۴۹ ۱۲ سیر فی روپیہ کے حساب ۷۶۸ سیر گڑ کی قیمت بتاؤ +

۵۰ ۱۴ بکریوں کی قیمت ۳۲۲ روپے ہے۔ اور ۱۴ بھیڑوں کی قیمت ۲۹۴ روپے ہے تو بتاؤ - ایک بکری کی قیمت ایک بھیڑ سے کتنی زیادہ ہے ؟

---

۵۱ ۹۲۷۱۳ میں سے ۸۴ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں ؟

۵۲ ۴۶ کو کس عدد سے ضرب دیں - کہ

حاصل ضرب ۳۱۲۸ حاصل ہو +

۵۳ ۳۱۲۸ میں ۲۳ کتنی دفعہ شامل ہیں؟

۵۴ ۴۷۴۱۶ کو ۷۵ پر اجزاے ضربی بنا کر تقسیم کرو +

۵۵ ۷۴۸۶ آدمی کتنی قطاروں میں کھڑے کئے جائیں۔ کہ ہر ایک قطار میں ۳۵۶ آدمی ہوں ؟

۵۶ ۷۲۳۴۱ ÷ ۱۰۰ +

۵۷ ۹۱۲۱۳ ÷ ۲۴۹ +

۵۸ ۴۸۷۲۵ کو ۴۲۶ پر تقسیم کرو +

۵۹ ۱۵ بیلوں کی قیمت ۲۲۵۰ روپے ہے۔ اور ۱۵ گھوڑوں کی قیمت ۳۸۲۵ روپے ہے۔ تو بتاؤ۔ ایک بیل کی قیمت ایک گھوڑے سے کتنی کم ہے؟

۶۰ ایک شخص نے ۲۵ اونٹ ۳۷۵۰ روپے کو خریدے اور ۳۸۵۰ روپے کو بیچ دیے بتاؤ۔ اُسے فی اونٹ کتنا فائدہ ہُوا ؟

---

۶۱ ۷۶۵۱۶ میں سے ۹۶ کتنی دفعہ نکال

سکتے ہیں ؟

۶۲ ۳۴ کو کس عدد میں ضرب دیں۔ کہ حاصل ضرب ۲۷۱۰۲ ہو۔

۶۳ ۳۳۶ میں ۱۶ کتنی دفعہ شامل ہے ؟

۶۴ ۷۸۹۲۵ کو ۱۲۸ پر اجزائے ضربی سے تقسیم کرو +

۶۵ کتنی گولیاں ۱۵ دفعہ لی جائیں کہ ہمارے پاس ۱۴۴۶۰ گولیاں ہو جائیں ؟

۶۶ ۴۸۲۴ کا چوبیسواں حصہ کیا ہے ؟

۶۷ ۹۰۰۷۰ کو ۱۸۵ پر تقسیم کرو +

۶۸ ۷۰۸۴۵ ÷ ۹۱۶ +

۶۹ ایک زمیندار نے ۵۰ روپے فی بیگھہ کے حساب سے ۳۹۵۰ روپے کی زمین خریدی۔ بتاؤ۔ اُس نے کُل کتنے بیگھے زمین خرید کی ؟

۷۰ ایک زمیندار نے ۸۱۹۹ من گندم بحساب ۳ روپے فی من اور ۴۲۳۶ من جَو بحساب ۲ روپے فی من فروخت کئے۔ بتاؤ۔ اُس کو کُل کتنے روپے وصول ہوئے ؟

۷۱ ۳۸۷۵۹ میں سے ۶۳ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں ؟

۷۲ ۷۵ کو کس عدد میں ضرب دیں کہ حاصل ضرب ۳۱۹۵۰ ہو +

۷۳ ۹۵۵۵ میں ۷۳۵ کتنی دفعہ شامل ہیں؟

۷۴ ۶۷۲۵۴ کو ۱۳۵ پر اجزاے ضربی بنا کر تقسیم کرو +

۷۵ ۵۴ کوڑیاں کتنی دفعہ لی جائیں کہ ۱۱۳۴ کوڑیاں ہو جائیں ؟

۷۶ دو عددوں کا حاصل ضرب ۳۴۷۵۰ ہے - ایک عدد ۲۷۸ ہے - دوسرا عدد بتاؤ +

۷۷ ۱۳۹۹۹۷ کو ۱۴۳ پر تقسیم کرو +

۷۸ ۱۲۸۸۸ ÷ ۱۵۶ +

۷۹ ۳۲۵ روپے فی گھوڑے کے حساب سے ۱۳۳۲۵ روپے کے کتنے گھوڑے ملیں گے ؟

۸۰ ایک ٹوکرے میں ۳۸۴ انار آتے ہیں تو بتاؤ - ۲۷۶۲۹ انار کتنے ٹوکروں میں

آئیں گے ؟

---

۸۱ ۶۷۱۵ میں سے ۵۴ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں ؟

۸۲ ۹۷ کو کس عدد میں ضرب دی جائے کہ حاصل ضرب ۸۴۳۹ ہو جائے ۔

۸۳ دو عددوں کا حاصل ضرب ۱۹۷۵ ہے اُن میں سے ایک عدد ۷۹ ہے ۔ دُوسرا عدد بتاؤ ۔

۸۴ ۳۴۷۵۰ میں ۲۷۸ کتنی دفعہ شامل ہے ؟

۸۵ ۸۲۲۸ کا گیارھواں حصّہ کیا ہے ؟

۸۶ ۳۲۳۰۷ میں سے ۳۶۳ کتنی دفعہ تفریق ہو سکتے ہیں ؟

۸۷ ۹۰۰۷۲ کو ۴۸۶ پر تقسیم کرو ۔

۸۸ ۲۰۹۰۱ ÷ ۳۰۸ ۔

۸۹ ایک سوداگر نے ۱۹۵ روپے فی گھوڑا کے حساب سے ۹۵۵۵ روپے کے گھوڑے خریدے ۔ بتاؤ ۔ اُس نے کُل کتنے گھوڑے خریدے ؟

۹۰ ایک زمیندار نے ۸۴۳۹ روپے کے بیل بحساب ۹۷ روپے فی بیل اور ۳۴۲۵ روپے کے گھوڑے بحساب ۱۳۷ روپے فی گھوڑا خرید کئے۔ بتاؤ۔ اُس نے کُل کتنے مویشی خرید کئے؟

---

۹۱ ۹۰۸۷۱۴ میں سے ۷۱۸ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں؟

۹۲ ۱۳۷ کو کتنے میں ضرب دی جائے کہ حاصل ضرب ۳۴۲۵ ہو +

۹۳ دو عددوں کا حاصل ضرب ۲۶۹۶ ہے۔ ایک عدد ۵۳ ہے۔ تو دُوسرا عدد بتاؤ +

۹۴ ۶۱۷۵ میں ۳۲۵ کتنی دفعہ شامل ہے؟

۹۵ ۱۷۴۰۴ کا بارھواں حصہ کیا ہے؟

۹۶ ۶۴۶۱۴ میں سے ۷۲۶ کتنی دفعہ تفریق ہو سکتے ہیں؟

۹۷ ۵۶۷۱۸ کو ۵۷۸ پر تقسیم کرو +

۹۸ ۴۰۰۱۰ ÷ ۵۰۷ +

۹۹ ایک زمیندار نے ۳۲۵ روپے فی بیل

کے حساب سے ۲۶۶۵۰ روپے کے بَیل خریدے - بتاؤ - اُس نے کُل کِتنے بَیل خریدے ؟

۱۰۰ ایک کِسان نے ۲۴۵ گائے ۱۸۶۲۰ روپے کو خرید کر ۱۹۶۰۰ روپے کو بیچ دیں - بتاؤ - اُس کو فی گائے کِتنا فائدہ ہُوا ؟

مُتفرّق سوالاتِ نمبر ۱۷

۱ نواسی ہزار چوّن کو ہندسوں میں لِکھّو +

۲ ۹۰۴۹ کو لفظوں میں لِکھّو +

۳ ستڑسٹھ ہزار پچپن کو ہندسوں میں لِکھّو +

۴ ۹۹۴۲۳ کو لفظوں میں لِکھّو +

۵ ۷۳۶ ، ۵۷۲ ، ۸۹۷ ، ۹۰۷۲ کو جمع کرو +

۶ ۷۰۱۸۹ + ۵۰۴ + ۹۷۳۲ + ۹۰۰۰۱ کو حل کرو +

۷ ۷۰۸،۴ میں سے ۱۲۸۱۹ تفریق کرو +

۸ ایک آدمی ۱۸۹۲ء میں پیدا ہُوا ۱۹۱۴ء

میں مر گیا۔ بتاؤ۔ کتنے سال زندہ رہا؟

۹ خدا بخش کے پاس ۸۴۶۷ روپے تھے۔ اُس نے ۸۶ بکریاں بحساب ۲۴ روپے فی بکری خریدیں۔ بتاؤ۔ اُس کے پاس کتنے روپے بچ رہے؟

۱۰ ۸۲۵ کو کس عدد میں ضرب دیں۔ کہ حاصل ضرب ۱۹۷۵ ہو؟

۱۱ ایک شخص نے دو گھوڑے ۱۱۷۵ روپے کو خریدے۔ اگر ایک گھوڑے کی قیمت ۶۴۷ روپے ہو۔ تو دوسرے گھوڑے کی قیمت بتاؤ؟

۱۲ ایک گڈریے کے پاس ۸۹۵ بکریاں اور ۶۸۷ بھیڑیں تھیں۔ اُس نے ۲۱۵ بکریاں اور ۲۹۸ بھیڑیں بیچ ڈالیں۔ بتاؤ۔ اب اُس کے پاس بکریاں اور بھیڑیں الگ الگ کتنی ہیں؟

۱۳ ایک روپے کے ۶۴ پیسے ہوتے ہیں۔ ۷۸۶ روپوں کے کتنے پیسے آئینگے؟

۱۴ ۱۹۲ پائیوں کا ایک روپیہ ہوتا ہے تو

۸۷۲۵ پائیوں کے کتنے روپے بلینگے - اور
کتنی پائیاں بچ رہینگی ؟

۱۵ ایک زمیندار نے ۶۵ بیل بحساب ۱۲۶
روپے فی بیل اور ۷۸ گھوڑے بحساب
۲۴۸ روپے فی گھوڑا خرید کئے - بتاؤ -
اُس کا کُل کتنا روپیہ خرچ ہُوا ؟

۱۶ اُوپر سے نیچے اور دائیں سے بائیں لائن
کو الگ جمع کرکے دونوں لائنوں کا
فرق بتاؤ +

				۵۶				
				۸۷				
				۷۲				
				۹۶				
۵۷	۶۸	۷۴	۸۲	۸۴	۸۹	۷۲	۴۸	۷۴
				۳۹				
				۶۴				
				۵۵				
				۸۰				

۱۷ ۸۶۷۵ × ۵۶۷ + ۱۸ ۶۸۴۹ × ۶۵۷ +

۱۹ ۸۴۰۱۷ ÷ ۱۹۸ + ۲۰ ۱۱۹۴۷ ÷ ۱۷۵ +

۲۱ ۷۵۶ - ۴۳۲ + ۲۱۸ + ۷۵ - ۲۱۶ کو حل کرو +

۲۲ ایک شخص کا ۵۷۶ بیگھے کھیت ہے - جس میں سے ۲۷۶۶۸ من جوار پیدا ہوئی - بتاؤ - ایک بیگھ میں کتنی جوار پیدا ہوئی ؟

۲۳ ایک زمیندار کی ۵۳۶ من کنک و ۲۴۸ من چنے اور ۵۲۲ من جو پیدا ہوئے - بتاؤ - اس کا کل کتنا اناج پیدا ہوا ؟

۲۴ گندم کا بھاؤ ۱۸ سیر فی روپیہ ہے - ۴۳۲ روپے کی کل کتنے سیر گندم آئیگی ؟

۲۵ دو عددوں کا مجموعہ ۴۸۳۷ ہے - بڑا عدد ۳۲۱۶ ہے - چھوٹا عدد بتاؤ +

۲۶ ایک شخص نے ایک موٹر ۱۸۵۶ روپے کو خرید کر ۲۸۲۰ روپے کو بیچ ڈالی - بتاؤ - اس کو کیا نفع ہوا ؟

۲۷ اگر ایک بیل کی قیمت ۷۵ روپے ہو -

تو ۵۶۲۵ روپے کے کتنے بیل آئینگے ؟

۲۸ ایک سکول میں چار جماعتیں ہیں - اور اُس میں ۱۹۶ لڑکے پڑھتے ہیں - تو بتاؤ تیسری جماعت میں کتنے لڑکے پڑھتے ہیں جبکہ پہلی جماعت میں ۶۴ اور دُوسری جماعت میں ۴۶ لڑکے اور چوتھی جماعت میں ۳۸ لڑکے پڑھتے ہوں ؟

۲۹ ایک گاؤں جس میں صرف ہندو اور مُسلمان رہتے ہیں کی آبادی ۴۸۵۲ آدمی ہیں - ہندو ۱۲۸۷ ہیں - مُسلمانوں کی تعداد بتاؤ ؟

۳۰ ایک بیگھ زمین میں ۳۵ من پیاز پیدا ہوتے ہیں - تو ۵۳۲ بیگھ کے کھیت میں کتنے پیاز پیدا ہونگے ؟

۳۱ ۵۲ زمینداروں کو ایک چک میں برابر برابر زمین ملی - اگر ہر ایک کے حصے میں ۲۶ بیگھے زمین آئی ہو - تو اُس چک میں کُل کتنے بیگھے زمین ہے ؟

۳۲ ایک گھوڑے اور بگھی کی قیمت ۴۵۲ روپے

ہے - اور گھوڑے کی قیمت ۳۱۶ روپے۔ تو بگھی کی قیمت بتاؤ ؟

۳۳ ایک شخص نے اپنے روپوں میں سے ۸۹۶ روپے سے ایک باغ لگوایا - اور ۱۲۸۷ روپے اُس کے پاس بچ رہے - بتاؤ - اُس کے پاس کتنے روپے تھے ؟

۳۴ ۷۲ سپاہیوں کو سرکار کی طرف سے برابر برابر انعام ملا - اگر ہر ایک کو ۳۸۰ روپے ملے ہوں - تو بتاؤ - انعام کی کُل رقم کتنی تھی ؟

۳۵ ایک زمیندار نے ۸۷ گائیں بحساب ۷۵ روپے فی گائے اور ۹۲ گھوڑے بحساب ۱۲۰ روپیہ فی گھوڑا خرید کئے - بتاؤ - گھوڑوں پر گائیوں سے کتنی رقم زیادہ خرچ ہوئی ؟

۳۶ ایک کسان نے ۶۳ بیگھے زمین ۸۶ روپے فی بیگھ کے حساب خرید کر ۹۶ روپے فی بیگھ کے حساب فروخت کر دی - بتاؤ اُس کو کیا نفع ہوا ؟

۳۷ مکی کے ایک کھیت میں ۱۵ لڑکے گئے۔
پہلے نے ایک۔ دُوسرے نے دو۔ تیسرے
نے تین۔ اِسی طرح پندرھویں نے پندرہ
بُھٹے توڑے۔ بتاؤ۔ سب لڑکوں نے کتنے
بُھٹے توڑے ؟

۳۸ گُڑ روپے کا ۶ سیر اور آٹا روپے کا ۱۴
سیر۔ آلُو روپے کے ۱۲ سیر آتے ہیں۔
ایک شخص نے دو روپے کا گُڑ۔ ۴
روپے کا آٹا۔ اور ایک روپیہ کے آلُو
خریدے۔ بتاؤ۔ اُس کے پاس کُل کتنا
وزن ہے ؟

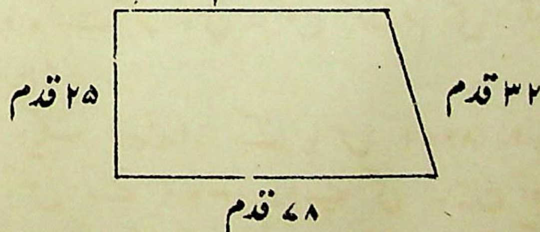
۴٠ کِشن پال سِنگھ کے پاس ۲۲۹۴ روپے ہیں اور کرتار سِنگھ کے پاس اُس سے ۵۸۶ چند روپے ہیں - بتاؤ - دونوں کے پاس کُل کِتنے روپے ہیں ؟

۴۱ ایک کِتاب میں ۱۲۸ صفحے ہیں - اور ہر صفحے میں ۱۷ سطریں اور ہر سطر میں ۱۲ لفظ - بتاؤ - ساری کِتاب میں کُل کِتنے لفظ ہیں ؟

۴۲ ۴۷۶ اور ۳۲۱ کے حاصِل جمع اور حاصِل تفرِیق کا فرق بتاؤ +

۴۳ چار ہِندسوں کا چھوٹے سے چھوٹا عدد بتاؤ - اور اِس میں سے ۴۷۵ تفرِیق کرو +

۴۴ اِس کھیت کا اِحاطہ کُل کِتنے قدم ہے ؟

۴۵ میرے پاس ۱۷۳۶ روپے تھے - جِن میں

سے میں نے ۹۸۴ روپے کی زمین خریدی - بتاؤ - اب میرے پاس کتنے روپے باقی ہیں ؟

۴۶ ایک شخص کی آمدنی ۷۸۹ روپے ہے - اور خرچ ۴۹۷ روپے اُس کی بچت بتاؤ؟

۴۷ ایک کوٹھے میں ۸۶ من دانے آتے ہیں - بتاؤ - ۶۱۰۶ من دانے کتنے کوٹھوں میں آئینگے ؟

۴۸ (زبانی) ایک زمیندار نے ایک بھینس ۲۷۵ روپے کو خرید کر ۳۱۰ روپے کو بیچ دی بتاؤ - اُس کو کیا نفع ہُوا ؟

۴۹ ایک کسان کی ۴۳۷ من گندم ہوئی - اُس نے ۲۵۲ من بحساب ۳ روپے فی من اور باقی بحساب ۴ روپے فی من فروخت کر دی - کُل گندم کی قیمت بتاؤ ؟

۵۰ ایک زمیندار کے پاس ۸۶۷۲ روپے تھے اُس نے ۱۳۲۶ روپے کی زمین اور ۴۸۷ روپے کے بیل اور ۹۷۶ روپے کے اُونٹ

اَور ۵۲۷ روپےَ کا بِیج خرِیدا - بتاؤ - اب
اُس کے پاس کِتنے روپےَ باقی ہَیں ؟

۵۱ زبانی - ۲۳۲۴ کو ۱۲۵ سے ضرب دو +

۵۲ ایک زمیندار کا ۲۷۸ بیگھے چنے کا کھیت
ہے - اُس کھیت سے ۸۴۴۴ من چنے
پَیدا ہُوئے - بتاؤ - ایک بیگھے میں سے
کِتنے من چنے پَیدا ہُوئے ؟

۵۳ ایک گڈریے نے ۳۴۸ بکریاں ۲۴ روپے
فی بکری اَور ۴۷۵ بھیڑیں بحساب ۲۱ روپے
فی بھیڑ خرِید کر اپنا ریوڑ بنایا - بتاؤ -
اُس کے ریوڑ پر کُل کِتنا روپیہ خرچ
ہُوا ؟

۵۴ ۷۶۷۲۵ کو ۶۷۸ سے ضرب دو +

۵۵ ۹۲۶۷۵ کو ۸۷۹ پر تقسیم کرو +

۵۶ زبانی - ۸۶ + ۱۴ - ۷۶ + ۱۴ - ۲۵ - ۱۴ کو حل
کرو +

۵۷ ایک زمیندار کا ایک انبار میں ۸۷۶ من
غلّہ تھا - ۲۴۸ من غلّہ اَور ڈالا گیا - پھر
اُس نے ۷۵۹ من غلّہ فروخت کر دیا -

اب اُس انبار میں کتنا غلّہ باقی ہے۔ اور ۴ روپئے فی من کے حساب اُس کی کیا قیمت ہے؟

۵۸ بڑ کے ایک درخت پر ۹۸۵ پرندے بیٹھے تھے۔ جن میں سے ۲۹۸ پہلی دفعہ اور ۳۴۸ دوسری دفعہ اور ۲۸۴ تیسری دفعہ اور باقی کے چوتھی دفعہ اُڑ گئے۔ بتاؤ۔ چوتھی دفعہ کتنے پرندے اُڑ گئے؟

۵۹ ایک زمیندار نے ایک بنک کا ۱۸۶۹ روپئے قرض دینا تھا۔ اُس نے ۱۵۶ من باجرہ بحساب ۳ روپئے فی من اور ۱۸۷ من جوار بحساب ۲ روپئے فی من اور ۸۵۰ روپئے نقد بنک میں جمع کرائے بتاؤ۔ اب اُس کے ذمّہ بنک کا کتنا روپیہ باقی ہے؟

۶۰ ۴۵ زمینداروں نے مل کر ۲۵ سیر ٹکڑی کے انڈے تلف کرنے کے لئے جمع کئے۔ سرکار کی طرف سے اُن کو ۱۸ روپئے فی سیر کے حساب انعام ملا۔ بتاؤ۔ ہر ایک

زمیندار کو کتنے روپے اِنعام مِلا ؟

۶۱ ایک زمیندار نے ۵۶ بَیل بحساب ۱۵۶ روپے فی بَیل خرید کر ۱۷۲ روپے بَیل کے حساب فروخت کر دیئے - بتاؤ - اُس کو کُل کتنے روپے نفع ہُوا ؟

۶۲ ایک زمیندار نے ۱۹۵ گائے ۹۵۵۵ روپے کو خرید کر ۱۱۱۱۵ روپے کو بیچ دیں - بتاؤ اُس کو فی گائے کتنا فائدہ ہُوا ؟

۶۳ ایک کسان کے پاس ۵۴۳۲ روپے تھے اُس نے ۲۵ بیگھہ زمین فی بیگھہ ۱۸۵ روپے کے حساب سے خریدیں - بتاؤ - اب اُس کے پاس کتنے روپے باقی بچ رہے ؟

۶۴ ۶۵۵۲ لڈّو ۳۶ لڑکوں میں برابر برابر تقسیم کئے گئے - بتاؤ - ہر ایک لڑکے کو کتنے لڈّو مِلے ؟

۶۵ ۸۹۷ کو ایسے دو حصّوں میں تقسیم کرو کہ ایک حصّہ دُوسرے سے بقدر ۵۷ کے بڑا ہو +

۶۶ مقسوم علیہ ۱۹۵ ہے - اور خارج قسمت ۴۹ باقی ۱۸ ہے - تو مقسوم معلوم کرو +

۶۷ ایک شخص نے ۱۴ گدھے ۳۶ روپے فی گدھے کے حساب بیچ کر ۷۲ روپے فی ٹٹو کے حساب خریدے - بتاؤ - اس نے کل کتنے ٹٹو خریدے ؟

۶۸ ۵۶۸ کو کس عدد سے ضرب دیں - کہ حاصل ضرب ۴۷۷۱۲ ہو +

۶۹ ایک ڈبیا میں ۷۲ دیا سلائیاں آتی ہیں تو بتاؤ - ۶۹۱۲ دیا سلائیاں کتنی ڈبیوں میں آئینگی ؟

۷۰ ایک ٹوکرے میں ۷۳۵ پیاز آسکتے ہیں تو بتاؤ - ۵۷۳۳۰ پیاز کتنے ٹوکروں میں آئینگے ؟

۷۱ ایک میوہ فروش نے ۴۱۷ سیب - ۸۲۶ سنگترے - ۵۱۴ آم اور ۹۲۶ امرود اور کچھ انار ایک دن میں فروخت کئے - اگر اس نے کل ۳۴۰۳ پھل فروخت کئے ہوں - تو بتاؤ - اس نے کتنے انار فروخت

رہ گئے ؟

۷۲ سرگودھا شہر میں ۱۸ بلاک ہیں - اگر ہر ایک بلاک میں ۹۲۷ آدمی رہتے ہوں تو سرگودھا شہر کی کُل آبادی بتاؤ ؟

۷۳ ایک گاؤں میں ۲۶۱۷ مُسلمان - ۱۲۱۹ ہندُو - ۴۳۲ سکھ اور ۲۱۸ عیسائی رہتے ہیں - اُس گاؤں کی کُل آبادی بتاؤ ؟

۷۴ ایک ساہُوکار کے پاس ۵۶۱۷ روپے تھے - اُس نے ۶۴۳ روپے کی گندُم - ۷۸۴ روپے کے چنے - ۵۱۸ روپے کے جَو - ۹۸۹ روپے کا باجرہ خرید کیا - بتاؤ اب اُس کے پاس باقی کتنے روپے ہیں ؟

۷۵ ایک زمیندار کی ۱۳۶ من مکئی اور ۸۷ من جوار پیدا ہُوئی - اُس نے مکئی ۴ روپے فی من اَور جوار ۳ روپے فی من کے حساب بیچ دی - بتاؤ - اُس کو کُل کتنا روپیہ وصُول ہُوا ؟

۷۶ ایک بیوپاری نے مبلغ مویشیاں سے ۸۵۶ روپے کے بَیل - ۹۷۶ روپے کی

گائیں - ۵۸۶ روپے کی بھینسیں - اور ۸۷۰۶ روپے کے گھوڑے خریدے - بتاؤ اُس نے مویشیوں پر کُل کتنے روپے خرچ کئے ؟

۷۷ ایک زمیندار کے ۹ کوٹھے گندم کے بھرے پڑے ہیں - اور ہر ایک کوٹھا میں ۷۹ من گندم ہے - ۳۱۶ من گندم اُس نے بیچ دی - بتاؤ - اب اُس کے پاس کتنے من گندم باقی پڑی ہے ؟

۷۸ محمد قمر زمان خان کے پاس ۹۸۵۲ روپے تھے - اُس نے ۷۵ بھیڑیں بحساب ۲۳ روپے فی بھیڑ خریدیں - بتاؤ - اُس کے پاس کتنے روپے بچ رہے ؟

۷۹ اگر ایک روپیہ کی ۱۷ سیر گندم ہے تو ۷۳۴ روپے کی کتنے سیر گندم ملیگی ؟

۸۰ ایک شخص نے ۶۵۱۸ روپے کی زمین خریدی - ۴۴۸۲ روپے اُس کے پاس بچ رہے - بتاؤ - اُس کے پاس کُل کتنے روپے تھے ؟

۸۱ ۹۷۲۵ میں کیا جمع کریں - کہ ۱۰۰۰۰ ہو جائیں ؟

۸۲ ۹۸۷۲۵ میں سے ۲۲۷ کتنی دفعہ نکال سکتے ہیں ؟

۸۳ دو عددوں کا حاصل ضرب ۳۱۵۰۰ ہے - اُن میں سے ایک عدد ۳۰ ہے - دُوسرا عدد بتاؤ ؟

۸۴ ۹۷۵ روپے عنائت شاہ اور کرم شاہ میں اِس طرح تقسیم کرو - کہ عنائت شاہ کو کرم شاہ سے ۷۵ روپے زیادہ مِلیں +

۸۵ گائے اور بچھڑے کی قیمت ۲۱۵ روپے ہے - اگر بچھڑے کی قیمت ۲۶ روپے ہو - تو گائے کی قیمت بتاؤ +

۸۶ دو عددوں کا مجموعہ ۲۵ ہے - اُن میں سے ایک عدد ۱۲ ہے - دونو عددوں کا حاصل ضرب بتاؤ +

۸۷ ایک زمیندار نے ۲۵ گھوڑے بحساب ۱۸۶ روپے فی گھوڑا - اور ۲۴ بَیل ۱۵۶ روپے فی بَیل کے حساب خرید کئے -

بتاؤ۔ اُس نے کُل کتنا روپیہ خرچ کیا؟

۸۸ ایک تھیلی میں ۷۵۶ روپے آتے ہیں
بتاؤ۔ ویسی ۶۳ تھیلیوں میں کتنے روپے
آئینگے؟

۸۹ ۸۲۷ کو ۴۱۵ میں ضرب دے کر حاصل
ضرب کو ۳۹۸ پر تقسیم کرو +

۹۰ اگر ۳۹۹ بیگھے زمین میں ۶۷۸۳ من
مکئی پیدا ہو۔ تو بتاؤ۔ ایک بیگھہ زمین
میں کتنی مکئی پیدا ہوگی؟

۹۱ ایک زمیندار نے ۴۱۵۲ سیر گندم بحساب
۱۲ سیر فی روپیہ فروخت کی۔ بتاؤ۔ اُس
کو کُل کتنا روپیہ وصول ہُوا؟

۹۲ ایک بزاز کے پاس ۱۰۰۰ روپے والا
نوٹ تھا۔ اُس نے ۳۲۵ روپے کا لٹھا
۲۱۸ روپے کی چھینٹ۔ ۷۶ روپے کی ململ
اور ۲۸۹ روپے کا کھدّر خریدا۔ بتاؤ۔
اب اُس کے پاس کتنی رقم بچ رہی؟

۹۳ ایک گڈریے نے ۱۲۵ بھیڑیں بحساب ۲۱
روپے فی بھیڑ دے کر ۱۰۵ روپے فی بیل

خریدے - بتاؤ - اِس سودے میں اُس
نے کتنے بیل خریدے ؟

۹۴ ۱۹۲ پائیوں کا ایک روپیہ ہوتا ہے -
بتاؤ - ۱۵۳۶۰ پائیوں کے کتنے روپے
ہونگے ؟

۹۵ ایک شخص کی سالانہ آمدنی ۸۷۲۵ روپے
ہے - اور اُس کا سالانہ خرچ ۶۴۱۸
روپے - اُس کی سالانہ بچت بتاؤ ؟

۹۶ ایک مدرسے میں چار جماعتیں ہیں -
اور اُن میں ۲۰۶ لڑکے پڑھتے ہیں - اگر
پہلی جماعت میں ۸۶ لڑکے - دُوسری جماعت
میں ۴۵ لڑکے اور تیسری جماعت میں
۳۵ لڑکے پڑھتے ہوں - تو بتاؤ - چوتھی
جماعت میں کتنے لڑکے پڑھتے ہیں ؟

۹۷ اگر ایک بیگھہ زمین ۱۸۹ روپیہ سے ملے
تو ویسی ۵۲۹ بیگھہ زمین کی قیمت بتاؤ؟

۹۸ ۶۴ سپاہیوں کو ۲۵۶۰ روپے انعام ملا -
بتاؤ - ہر ایک سپاہی کو کتنے روپے
انعام ملا ؟

۹۹ ایک زمیندار نے ایک ساہوکار کے ۲۸۵۶ روپے دینے تھے - اُس نے ۸۹۲ روپے ہاڑی پر اور ۷۲۶ روپے ساونی کی فصل پر ادا کر دئے - بتاؤ - اب اُس کے ذمے کتنے روپے باقی ہیں ؟

۱۰۰ ایک سکول میں ۳۴۴ لڑکے پڑھتے ہیں اور ایک ٹاٹ پر ۸ لڑکے بیٹھتے ہیں - بتاؤ - اُس سکول کے لڑکوں کے لئے کتنے ٹاٹ کافی ہونگے ؟

۱۰۱ ۷۰۰۴۰ کو ۱۵۶ سے اجزائے ضربی بنا کر ضرب دو +

۱۰۲ ۸۷۶۱۸ کو ۱۵۶ پر اجزائے ضربی بناکر تقسیم کرو +

۱۰۳ ایک شخص نے ۹۰ بھیڑیں بحساب ۱۲ روپے فی بھیڑ بیچ کر ۱۵ خچر مول لئے۔ تو ایک خچر کی قیمت بتاؤ +

۱۰۴ ایک موٹر لاری ۲۵ میل فی گھنٹہ کی رفتار سے کسی مقام پر ۱۸ گھنٹوں میں پہنچتی ہے - اگر وہی موٹر لاری ۳۰ میل

فی گھنٹہ کی رفتار سے واپس آئے۔ تو کتنے گھنٹوں میں واپس آئیگی ؟

۱۰۵ ایک زمیندار نے ۴ گھوڑے بحساب ۱۶۲ روپے فی گھوڑا اور ۸ بیل بحساب ۹۰ روپے فی بیل فروخت کر کے تمام روپوں کی گائیں مول لیں۔ اگر ہر ایک گائے کی قیمت ۶۴ روپے ہو۔ تو بتاؤ۔ اُس نے کُل کتنی گائے مول لیں ؟

۱۰۶ ۴۸۳۰ سیب ۳۰ لڑکوں میں برابر برابر بانٹو ÷

۱۰۷ ۱۸۴۹۹ کو ۱۹۵ پر تقسیم کرو ÷

۱۰۸ ۹۰۰۴ و ۸۰۷ و ۶۰۱۰ و ۹ کو جمع کرو +

۱۰۹ ۴۰۰۳۰ میں سے ۱۰۹۰ تفریق کرو ÷

۱۱۰ ایک شخص نے ۵۲۶ من گھی ۶۴ روپے فی من کے حساب خرید کر ۶۲ روپے فی من کے حساب بیچ دیا۔ بتاؤ۔ اُسے کتنا نقصان ہُوا ؟

۱۱۱ ایک زمیندار نے ۷۹۴۷۵ روپے کی زمین ۱۸۷ روپے گھماؤں کے حساب سے

خرید کی - بتاؤ - اُس نے کُل کتنی زمین
خریدی ؟

۱۱۲ ایک شخص نے ایک دُکاندار کو ۱۰۰۰
روپے کا نوٹ دے کر ۲۹۷ روپے کا
گُڑ - ۳۲۵ روپے کی شکّر اور ۳۲۹ روپے
کی کھانڈ خریدی - بتاؤ - اُس کو دُکاندار
سے کتنے روپے واپس لینے ہیں ؟

۱۱۳ ۸۰۷۸۹ کو ۶۷۵ میں ضرب دو ۔

۱۱۴ ایک شخص نے ۳۲۶ من کپاس ۸ روپے
فی من کے حساب اور ۷۵۸ من باجرہ
۳ روپے من کے حساب اور ۸۷ من
جوار ۲ روپے من کے حساب فروخت
کی - بتاؤ - اُس کو کُل کتنا روپیہ وُصول
ہُوا ؟

۱۱۵ ایک زمیندار نے
۱۵ بھینسیں ۱۵۶
روپے فی بھینس
کے حساب اور ۱۳
گائے ۱۲۵ روپے

فی گائے کے حساب
اور ۱۶ بکریاں ۲۴
روپے فی بکری کے
حساب فروخت کیں۔
بتاؤ۔ اُس کو کُل
کتنا روپیہ وصُول
ہُوا ؟

۱۱۶ تین عددوں کا مجمُوعہ ۴۸۲۵ ہے۔ اُن میں سے ایک عدد ۱۲۷۹ اور دُوسرا عدد ۱۴۲۸ ہے۔ تو تیسرا عدد بتاؤ ؟

۱۱۷ ایک بیوپاری نے ۴۳۲ من چنے ۳ روپے فی من اور ۴۲۵ من گندُم ۴ روپے فی من اور ۲۳۹ من کپاس ۸ روپے فی من خرید کی۔ بتاؤ۔ اُس نے کُل کتنے روپے کا مال خریدا ؟

۱۱۸ موہن کے پاس ۷۲۵ روپے ہیں۔ اور اور اُس کے بھائی کے پاس اُس سے دُگنے روپے ہیں۔ بتاؤ۔ دونوں کے پاس کُل کتنے روپے ہیں ؟

119 شبیر محمد کے پاس علی محمد سے ۷۸ بیل
زیادہ ہیں۔ اگر شبیر محمد کے پاس ۲۵۹
بیل ہوں۔ تو بتاؤ۔ دونوں کے پاس
کُل کتنے بیل ہیں؟

120 ۲۵ زمینداروں نے مل کر ۳۵ سیر ٹکڈی
کے انڈے تلف کرنے کے لئے جمع کئے
سرکار کی طرف سے اُن کو ۱۵ روپے
فی سیر اِنعام ملا۔ بتاؤ۔ ہر ایک زمیندار
کو کتنے روپے اِنعام ملا؟

جوابات

نمبر۱

۱ ۹ کھڑپے + ۲ ۹ دوات + ۳ ۹ کشتی + ۴ ۱۲ بیل +
۵ ۲۱ پنسل + ۶ ۱۷ لڑکے + ۷ ۲۰ آدمی + ۸ ۲۵ قلم +
۹ ۱۰ بکریاں ۱۰ ۹ کبوتر + ۱۱ ۲ ہاتھ + ۱۲ ۴ ہاتھ +
۱۳ ۶ ہاتھ + ۱۴ ۵ انگلیاں + ۱۵ ۲۰ انگلیاں + ۱۶ ۳۰ انگلیاں +
۱۷ ۱۹ کوس + ۱۸ ۱۵ آنے + ۱۹ ۲۲ روپے + ۲۰ ۲۸ +
۲۱ ۳۷ + ۲۲ ۲۹ + ۲۳ ۲۵ + ۲۴ ۴۵ +

نمبر۲

۱ ۱۲ رول پنسل ۲ ۱۱ خربوزے + ۳ ۱۱ چاقو + ۴ ۲۸ گولیاں
۵ ۱۲ کوڑیاں + ۶ ۱۵ آم + ۷ ۱۲ سیب + ۸ ۱۷ مولیاں
۹ ۱۳ بینگن + ۱۰ ۱۴ انڈے + ۱۱ ۲۰ + ۱۲ ۲۵ +
۱۳ ۱۵ + ۱۴ ۴۵ + ۱۵ ۲۵ + ۱۶ ۲۷ +
۱۷ ۱۵ + ۱۸ ۲۹ + ۱۹ ۲۳ + ۲۰ ۲۴ +
۲۱ ۲۲ + ۲۲ ۲۰ + ۲۳ ۳۰ . ۲۴ ۲۷ +
۲۵ ۳۰ + ۲۶ ۴۲ + ۲۷ ۲ + ۲۸ ۲۱ +
۲۹ ۳۲ + ۳۰ ۲۷ + ۳۱ ۳۰ + ۳۲ ۳۰ +

۳۳ ۴۰ ÷ ۳۴ ۱۵ ÷ ۳۵ ۲۵ ÷ ۳۶ ۳۰ ÷

۳۷ ۲۴ ÷ ۳۸ ۲۰ ÷ ۳۹ ۲۴ ÷ ۴۰ ۳۲ ÷

۴۱ ۱۵ انار ÷ ۴۲ ۱۵ آنے ÷ ۴۳ ۲۴ روپے ÷

۴۴ ۱۴ آنے ÷ ۴۵ ۲۰ روپے ÷ ۴۶ ۱۸ درخت ÷

۴۷ ۳۰ روپے ÷ ۴۸ ۱۸ ÷ ۴۹ ۱۸ مویشی ÷

۵۰ ۲۶ من ÷

نمبر ۳

۱ ۲۲ لیموں ÷ ۲ ۲۷ سیب ÷ ۳ ۲۲ انار ÷

۴ ۲۶ مولیاں ÷ ۵ ۲۵ لڑکے ÷ ۶ ۲۴ گھوڑے ÷

۷ ۳۱ گھوڑے ÷ ۸ ۲۳ دواتیں ÷ ۹ ۲۵ کبوتر ÷

۱۰ ۲۷ بیل ÷ ۱۱ ۶۷ خربوزے ÷ ۱۲ ۸۷ گوڑیاں ÷

۱۳ ۹۹ گوریاں ÷ ۱۴ ۶۸ کبوتر ÷ ۱۵ ۸۹ بٹیر ÷

۱۶ ۸۸ کوے ÷ ۱۷ ۹۷۶ بیل ÷ ۱۸ ۷۸۹ گھوڑے ÷

۱۹ ۹۹۹ اونٹ ÷ ۲۰ ۸۸۹ پیسے ÷ ۲۱ ۶۶۸ آنے ÷

۲۲ ۷۶۸ آنے ÷ ۲۳ ۹۷۶ ÷ ۲۴ ۷۸۷ ÷

۲۵ ۹۹۷ ÷ ۲۶ ۸۵۱ ÷ ۲۷ ۸۶۴ ÷

۲۸ ۷۵۹ ÷ ۲۹ ۲۴۳۷ ÷ ۳۰ ۲۱۴۱ ÷

۳۱ ۱۵۶۳ ÷ ۳۲ ۱۹۷۰ ÷ ۳۳ ۱۳۲۱ ÷

۳۴ ۱۵۹۳ ÷ ۳۵ ۱۶۲۷ ÷ ۳۶ ۱۷۳۵ ÷

۳۷ ۱۴۵۱ ÷ ۳۸ ۱۷۵۶ ÷ ۳۹ ۱۷۱۶ ÷

۴۰ ۲۶۱۹ ÷ ۴۱ ۱۵۸۸ ÷ ۴۲ ۱۹۳۵ ÷

۴۳ ۲۴۸۰ ÷ ۴۴ ۲۶۶۴ ÷ ۴۵ ۱۹۹۸ ÷

۴۶	۱۷۷۶ ÷	۴۷	۲۰۹۲ ÷	۴۸	۲۴۱۲ ÷
۴۹	۲۰۴۰ ÷	۵۰	۲۶۶۷ ÷	۵۱	۱۹۶۸ ÷
۵۲	۲۱۹۲ ÷	۵۳	۲۳۷۰ ÷	۵۴	۱۳۳۲ ÷
۵۵	۱۳۳۲ ÷	۵۶	۲۳۳۱ ÷	۵۷	۱۵۳۹ ÷
۵۸	۱۴۴۲ ÷	۵۹	۲۳۰۸ ÷	۶۰	۱۴۶۸ ÷
۶۱	۱۵۳۷ ÷	۶۲	۲۳۴۸ ÷	۶۳	۱۹۱۳ ÷
۶۴	۲۳۳۰ ÷	۶۵	۲۰۳۰۶ ÷	۶۶	۱۹۴۶۳ ÷
۶۷	۲۱۰۳۰ ÷	۶۸	۱۹۰۷۱ ÷	۶۹	۱۹۵۵۵ ÷
۷۰	۱۸۲۶۷ ÷	۷۱	۲۲۸۰۵ ÷	۷۲	۲۲۸۷۹ ÷
۷۳	۲۴۶۹۹ ÷	۷۴	۲۱۰۹۲ ÷	۷۵	۲۰۲۷۵ ÷
۷۶	۲۲۰۵۹ ÷	۷۷	۱۸۷۰۹ ÷	۷۸	۲۳۱۳۱ ÷
۷۹	۱۶۶۶۵ ÷	۸۰	۲۷۴۰۰ ÷	۸۱	۳۱۵۱۶ ÷
۸۲	۲۲۸۵۷ ÷	۸۳	۲۲۱۵۴ ÷	۸۴	۳۲۸۷۹ ÷
۸۵	۲۴۹۵۱ ÷	۸۶	۲۲۳۲۴ ÷	۸۷	۲۴۳۴۳ ÷
۸۸	۲۸۲۸۰ ÷	۸۹	۳۸۰۲۶ ÷	۹۰	۱۹۷۹۶ ÷
۹۱	۲۲۰۲۷ ÷	۹۲	۲۴۴۴۲ ÷	۹۳	۲۰۶۰۲ ÷
۹۴	۱۵۶۷۸ ÷	۹۵	۳۳۳۳۹ ÷	۹۶	۶۵۵۹ ÷
۹۷	۳۳۱۵۴ ÷	۹۸	۲۴۰۹۸ ÷	۹۹	۱۹۹۶۲ ÷
۱۰۰	۲۴۴۹۶ ÷	۱۰۱	۲۴۹۴۶ ÷	۱۰۲	۲۶۲۶۱ ÷
۱۰۳	۲۳۱۸۶ ÷	۱۰۴	۲۱۱۷۴ ÷	۱۰۵	۱۸۳۱۰ ÷
۱۰۶	۱۴۲۲۰ ÷	۱۰۷	۲۰۲۳۰ ÷	۱۰۸	۲۲۰۲۷۰ ÷
۱۰۹	۲۱۰۲۵۹ ÷	۱۱۰	۳۱۳۷۲ ÷	۱۱۱	۳۳۳۳۰ ÷
۱۱۲	۱۵۵۵۴ ÷	۱۱۳	۲۳۳۴۰۴ ÷	۱۱۴	۱۶۲۴۴۸ ÷

۱۱۵ ۲۳۰۱۸۸ ÷ ۱۱۶ ۵۱۳۶ ÷ ۱۱۷ ۱۰۶۶۳ ÷
۱۱۸ ۱۹۰۲۵۰ ÷ ۱۱۹ ۱۳۸۹۷ ÷ ۱۲۰ ۲۱۶۲۸ ÷
۱۲۱ ۱۵۱۰۳ ÷ ۱۲۲ ۲۲۲۲۰ ÷ ۱۲۳ ۲۵۳۸۰ ÷
۱۲۴ ۳۲۲۸۰ ÷ ۱۲۵ ۲۵۲۸ ÷ ۱۲۶ ۳۷۸۰ ÷
۱۲۷ ۳۸۹ ÷ ۱۲۸ ۲۸۹ ÷ ۱۲۹ ۲۷۱۵ ÷
۱۳۰ ۳۳۲۱ ÷ ۱۳۱ ۱۲۱۰۱۳ ÷ ۱۳۲ ۲۳۲۰۳ ÷
۱۳۳ ۱۱۰۳۶ ÷ ۱۳۴ ۵۶۵۸۰ ÷ ۱۳۵ ۹۵۷۲۹ ÷
۱۳۶ ۱۲۰ جانور ÷ ۱۳۷ ۹۵ ٹوپے ÷ ۱۳۸ ۸۹ سیر جنس ÷
۱۳۹ ۵۳۹ من ÷ ۱۴۰ ۱۹۱ درخت ÷ ۱۴۱ ۲۶۰ روپیے ÷
۱۴۲ ۳۳۳ لڑکے ÷ ۱۴۳ ۷۸ کوس ÷ ۱۴۴ ۵۴۱ گھر ÷
۱۴۵ ۲۷۳۳ آدمی ÷ ۱۴۶ ۱۳۳۶ روپیے ÷ ۱۴۷ ۲۰۱ ہاتھ کپڑا ÷
۱۴۸ ۲۳۰ چیزیں ÷ ۱۴۹ ۴۸۰ روپے ÷ ۱۵۰ ۱۹۹ بیگھے ÷

نمبر ۴

۱ ۲۴۸ ÷ ۲ ۳۲۲۱ ÷ ۳ ۲۹۹۷۱ ÷
۴ ۱۸۲۷۰۸ ÷ ۵ ۱۸۴۴۶۹ ÷ ۶ ۱۴۰۳۰۰ ÷
۷ ۳۱۱۰۸ ÷ ۸ ۹۸۱۴۰ ÷ ۹ ۳۱۸ ÷
۱۰ ۱۹۴۰۹ ÷ ۱۱ ۲۵۲ ÷ ۱۲ ۱۱۷۴۶ ÷
۱۳ ۲۱۲۵۲ ÷ ۱۴ ۲۱۱۶۳۶ ÷ ۱۵ ۱۰۹۶۸۲ ÷
۱۶ ۱۹۱۰۵۷ ÷ ۱۷ ۴۲۶۱۸ ÷ ۱۸ ۵۱۱۶۵ ÷
۱۹ ۱۶۹ روپیے ÷ ۲۰ ۳۰۶ لڑکے ÷ ۲۱ ۲۷۹۶ ÷
۲۲ ۱۹۴۵ ÷ ۲۳ ۲۸۰۳۱ ÷ ۲۴ ۱۲۰۳۴ ÷
۲۵ ۱۹۷۷۶۲ ÷ ۲۶ ۲۴۰۳۳۰ ÷ ۲۷ ۱۶۲۶۲۹ ÷

۲۸	۷۶۶۶۶۷ +	۲۹	۱۴۳۴۶ +	۳۰	۵۳۳ +
۳۱	۱۴۴۸۵۸ +	۳۲	۱۲۲۹۳۴ +	۳۳	۱۲۶۶۴۳ +
۳۴	۱۶۲۵۱۹ +	۳۵	۲۵۵۳۷۶ +	۳۶	۲۴۱۰۸۴ +
۳۷	۴۲۰۰۹ +	۳۸	۸۷۳۹۰ +		
۳۹	۵۷۹۱ آدمی +	۴۰	۱۰۲۹ من گندم +		
۴۱	۳۱۲۳۶ +	۴۲	۴۶۰۰۳۵ +	۴۳	۳۲۲۸۳۶ +
۴۴	۳۷۴۳۹۵ +	۴۵	۷۴۲۶۸۵ +	۴۶	۱۸۳۴۵۴ +
۴۷	۲۲۱۵۶۳ +	۴۸	۵۹۳۹۱ +	۴۹	۵۹۹ درخت +
۵۰	۶۹۹ گھر +	۵۱	۱۵۴۴۴۴ +	۵۲	۱۰۱۵۹۹ +
۵۳	۴۰۳۹۴۵ +	۵۴	۲۲۷۱۵۶ +	۵۵	۲۱۷۸۰۴ +
۵۶	۲۲۰۹۳۱ +	۵۷	۳۲۲۲ +	۵۸	۸۰۷۳۴ +
۵۹	۲۰۵۳ پھل +	۶۰	۱۰۵۶ روپیے +		
۶۱	۲۱۸۶۴۶ +	۶۲	۱۴۱۴۲۸ +	۶۳	۳۹۹۹۹۶ +
۶۴	۱۹۴۸۸۰ +	۶۵	۲۸۹۲۶۸ +	۶۶	۲۲۵۴۹۵ +
۶۷	۲۲۰۰۳۹ +	۶۸	۱۸۰۳۴۳ +		
۶۹	۴۲۸ بیگھے +	۷۰	۲۶۶۶ بھیڑیں +		
۷۱	۱۱۹۳۳ +	۷۲	۲۶۶۷۹۰ +	۷۳	۱۹۵۹۰۴ +
۷۴	۴۴۴۴۴۰ +	۷۵	۲۶۲۱۵۴ +	۷۶	۳۴۲۲۶۹ +
۷۷	۱۲۱۱۰۸ +	۷۸	۷۴۵۰۵ +		
۷۹	۳۱۹۶ بکریاں +	۸۰	۱۱۸۷۰ +		
۸۱	۳۰۷۲۲۸ +	۸۲	۱۴۳۱۶۱ +	۸۳	۲۵۳۹۵۰ +
۸۴	۲۰۷۴۰۲ +	۸۵	۲۷۸۶۳۹ +	۸۶	۳۶۰۵۸۱ +
۸۷	۳۰۱۲۷۰ +	۸۸	۱۹۴۵۳۲ +	۸۹	۳۷۹۵ گز +

۹۰ ۲۲۳۹۵۵ + ۹۱ ۲۳۹۰۱۹ + ۹۲ ۲۳۸۹۳۷ +
۹۳ ۵۵۲۶۹۹ + ۹۴ ۶۴۵۹۲۰ + ۹۵ ۳۴۹۱۱۴ +
۹۶ ۳۲۱۳۹۱ + ۹۷ ۲۲۹۶۹۴ + ۹۸ ۱۵۷۹۱۲ +
۹۹ ۲۴۰۰۹ آدمی + ۱۰۰ ۵۶۱ روپے +

نمبر ۵

۱ ۶ و ۹ و ۱۲ و ۹ + ۲ ۹ و ۹ و ۸ و ۸ +
۳ ۱۱ و ۹ و ۶ و ۶ + ۴ ۹ و ۷ و ۹ و ۱ +
۵ ۳ و ۵ و ۷ و ۷ + ۶ ۹ و ۶ و ۶ و ۸ +
۷ × + ۸ × + ۹ × +
۱۰ ۵ + ۱۱ ۷ + ۱۲ ۱۴ +
۱۳ ۱۳ + ۱۴ ۴۰ + ۱۵ ۱۵ +
۱۶ ۱۹ + ۱۷ ۶ + ۱۸ ۱۸ +
۱۹ ۲۰ + ۲۰ ۶ + ۲۱ ۸؛ و ۱۵ +
۲۲ ۲۵ و ۱۵ + ۲۳ ۳۳ و ۱۸ + ۲۴ ۱۹ و ۲۳ +
۲۵ ۱۲ پیسے + ۲۶ ۱۲ سیر + ۲۷ ۱۶ صفحے +
۲۸ ۱۶ درخت + ۲۹ ۱۴ + ۳۰ ۹ +
۳۱ ۱۱ + ۳۲ ۸ آنار + ۳۳ ۸ روپے +
۳۴ ۵ رنگترے + ۳۵ ۵ دواتیں + ۳۶ ۱۲ روپے +
۳۷ ۱۳ کبوتر + ۳۸ ۱۳ مولیاں + ۳۹ ۱۳ +
۴۰ ۲۳ + ۴۱ ۱۴ بکریاں + ۴۲ ۱۱ سال +
۴۳ ۲۳ روپے + ۴۴ ۱۴ من + ۴۵ ۱۲ +
۴۶ ۲۹ صفحے + ۴۷ ۲۷ بیگھے + ۴۸ ۱۵ +

۴۹ ۵ درانتیاں + ۵۰ ۱۶ من +

نمبر ۶

۱	۱۶ +	۲	۲۲ +	۳	۱۵ +
۴	۳۳ +	۵	۱۲ +	۶	۳۱ +
۷	۲۱ +	۸	۵۲ +	۹	۷۳ +
۱۰	۴۶ +	۱۱	۴۱ +	۱۲	۴۵ +
۱۳	۵۱ +	۱۴	۵۴ +	۱۵	۷۱ +
۱۶	۷۲ +	۱۷	۲۵ +	۱۸	۳۶ +
۱۹	۶۱ +	۲۰	۳۱ +	۲۱	۲۲ +
۲۲	۳۳ +	۲۳	۴۴ +	۲۴	۲۲ +
۲۵	۱۵ +	۲۶	۳۳ +	۲۷	۲۴ +
۲۸	۲۴ +	۲۹	۱۱۲ +	۳۰	۲۱۴ +
۳۱	۲۰۷ +	۳۲	۲۱۷ +	۳۳	۴۲۳ +
۳۴	۲۲۲ +	۳۵	۱۲۱ +	۳۶	۳۱۲ +
۳۷	۲۵۲ +	۳۸	۱۰۷ +	۳۹	۳۲۲ +
۴۰	۲۳۷ +	۴۱	۱۲۲ +	۴۲	۲۱۲ +
۴۳	۲۳۲ +	۴۴	۲۴۲ +	۴۵	۱۲۲ +
۴۶	۱۱۳ +	۴۷	۱۲۱ +	۴۸	۲۷۰ +
۴۹	۳۴۱ +	۵۰	۳۳۳ +	۵۱	۴۴۴ +
۵۲	۴۴۴ +	۵۳	۱۱۱ +	۵۴	۳۳۳ +
۵۵	۱۱۱ +	۵۶	۲۲۲ +	۵۷	۲۱۱۳ +
۵۸	۴۱۳۳ +	۵۹	۴۱۳۲ +	۶۰	۲۲۱۳ +

۶۱	۳۳۴۲ +	۶۲	۳۳۲۴ +	۶۳	۱۱۰۲ +
۶۴	۱۲۲۵۰ +	۶۵	۴۳۲۳ +	۶۶	۱۳۴۲ +
۶۷	۲۳۰۲ +	۶۸	۳۲۰۲ +	۶۹	۳۲۰۲ +
۷۰	۲۴۰۳ +	۷۱	۳۲۰۱ +	۷۲	۱۲ +
۷۳	۴۲ +	۷۴	۳۰۳ +	۷۵	۴۴۰ +
۷۶	۱۱۱۱ +	۷۷	۱۱۱۱ +	۷۸	۵۵۵۵ +
۷۹	۲۲۲۲ +	۸۰	۳۳۳۳ +	۸۱	۲۲۰۲ +
۸۲	۲۰۶۰ +	۸۳	۲۰۲۰ +	۸۴	۱۰۲۰ +
۸۵	۶۰ +	۸۶	۲۷۰۰ +	۸۷	۱۰۵۰ +
۸۸	۳۵۷۰ +	۸۹	۱۰۲۲ +	۹۰	۱۱۱ +
۹۱	۲۲۳۵ +	۹۲	۲۱۲۱ +	۹۳	۳۰۴۳ +
۹۴	۲۲۳۰ +	۹۵	۲۱۴۴ +	۹۶	۱۱۴۱ +
۹۷	۲۶۰۴ +	۹۸	۱۱۱۵ +	۹۹	۱۳۹۰ +
۱۰۰	۳۲۲۱ +	۱۰۱	۱۳۰۱۸ +	۱۰۲	۱۱۰۲۳ +
۱۰۳	۱۲۶۹۳ +	۱۰۴	۲۱۵۸۸ +	۱۰۵	۴۳۹۸۹ +
۱۰۶	۴۸۷۱۵ +	۱۰۷	۲۰۲۳۹ +	۱۰۸	۳۸۱۲ +
۱۰۹	۵۱۸۹۵ +	۱۱۰	۵۹۸۴۴ +	۱۱۱	۲۳۸۵۳ +
۱۱۲	۴۰۲۰۸ +	۱۱۳	۶۰۶۲۵ +	۱۱۴	۱۹۰۵۵ +
۱۱۵	۴۱۷۳۳ +	۱۱۶	۲۰۷۴۸ +	۱۱۷	۲۱۸۳۸ +
۱۱۸	۸۶۷۴ +	۱۱۹	۲۲۷۵۷ +	۱۲۰	۷۱۶۵ +
۱۲۱	۲۳۷۵۶ +	۱۲۲	۱۸۶۱۲ +	۱۲۳	۲۳۶۷۹ +
۱۲۴	۳۱۳۷ +	۱۲۵	۱۱۹۸۳ +	۱۲۶	۱۱۶۹۷ +
۱۲۷	۲۱۹۷۶ +	۱۲۸	۲۰۴۰۱ +	۱۲۹	۵۱۹۹۶ +

۱۳۰	+۱۳۴۹۲	۱۳۱	+۳۲۹۱۴	۱۳۲	+۴۰۹۷۹
۱۳۳	+۱۰۹۳۴	۱۳۴	+۱۱۲۳۸	۱۳۵	+۲۹۰۰۹
۱۳۶	+۹۰۰۹	۱۳۷	+۲۴۹۹۷	۱۳۸	+۱۹۹۷۱
۱۳۹	+۲۷۸۹۲	۱۴۰	+۲۳۹۳۹	۱۴۱	+۴۲۹۸۹
۱۴۲	+۴۹۹۷	۱۴۳	+۳۸۱۹۳	۱۴۴	+۶۳۴۳۷
۱۴۵	+۱۱۱۰۷	۱۴۶	+۱۱۷۷۷	۱۴۷	+۱۰۲۶۲
۱۴۸	+۵۸۸۹۹	۱۴۹	+۹	۱۵۰	+۶۴۹۹۹
۱۵۱	+۱۹۹۸۹	۱۵۲	+۳۴۱۲۳	۱۵۳	+۳۷۲۲۳
۱۵۴	+۱۳۰۹۵	۱۵۵	+۲۳۴۱۶	۱۵۶	+۴۷۹۰۹
۱۵۷	+۵۴۹۹۳	۱۵۸	+۶۹۱۵	۱۵۹	+۶۸۶۲۹
۱۶۰	+۴۵۸۶۸	۱۶۱	+۳۷۶۸۴	۱۶۲	+۹۹۰۹
۱۶۳	+۲۰۳۰۲	۱۶۴	+۷۱۸۴۵	۱۶۵	+۳۸۹۶۷
۱۶۶	+۲۷۸۹۳	۱۶۷	+۷۸۹۹۸	۱۶۸	+۴۱۹۷۹
۱۶۹	+۹۹۹۹۰	۱۷۰	+۱۹۵۴۱	۱۷۱	+۴۹۹۱
۱۷۲	+۹۹۹۹۹	۱۷۳	+۸۴۴۲	۱۷۴	+۷۳۴۰
۱۷۵	+۹۵۹۹۶	۱۷۶	+۸۹۹	۱۷۷	+۲۱۰۰۹
۱۷۸	+۹۹۹۹۹	۱۷۹	+۱۰۳۷۰	۱۸۰	+۸۸۸۲
۱۸۱	+۹۸۹۹۹	۱۸۲	+۹۳۷	۱۸۳	+۸۵۰۳
۱۸۴	+۳۴۹۵۲	۱۸۵	+۴۸۷۱۸	۱۸۶	+۱۹۱۲
۱۸۷	+۱۸۳۰۳	۱۸۸	+۷۸۷۳۰	۱۸۹	+۲۹۸۴۷
۱۹۰	+۹۹۸۱	۱۹۱	+۱۰۹۹۹	۱۹۲	+۵۸۶۳۷
۱۹۳	+۵۰۴۰۰	۱۹۴	+۲۲۳۵۵	۱۹۵	+۲۸۵۸۶
۱۹۶	+۱۴۳۳۹	۱۹۷	+۸۵۴	۱۹۸	+۱۰۸۹

۱۹۹ ۶۸۷ + ۲۰۰ ۱۶ + ۲۰۱ ۵۹۱ +
۲۰۲ ۳۶۵۷ + ۲۰۳ ۱۴۴۱ بَیل +
۲۰۴ ۶۰۹ روپے + ۲۰۵ ۴۱۱ من +
۲۰۶ ۳۶۴ + ۲۰۷ ۲۵۹ روپے +
۲۰۸ ۲۷ لڑکے + ۲۰۹ ۱۹۲ روپے +
۲۱۰ ۱۹۳ من جَو + ۲۱۱ ۲۵۴۶ مُسلمان +
۲۱۲ ۱۸۹۹ من + ۲۱۳ ۷۳۰ روپے +
۲۱۴ ۱۴۰ روپے + ۲۱۵ ۲۰۱۱ روپے +
۲۱۶ ۴۶۶ بھیڑیں + ۲۱۷ ۱۸۲۸ پتھر +
۲۱۸ ۲۱۰ روپے + ۲۱۹ ۲۵۲ + ۲۲۰ ۶۵۸ +

نمبر ۷

۱ ۷۶۷۲ + ۲ ۳۴۸۴۶ + ۳ ۷۲۷۰۸ +
۴ ۲۹۹۰۶ + ۵ ۶۵۸۷ + ۶ ۳۹۸۸۶ +
۷ ۱۱۴۱۰ + ۸ ۵۰۴۶۷ +
۹ ۱۰۷۲۸۶ روپے + ۱۰ ۴۹۷ بکریاں +
۱۱ ۲۲۹۰۶ + ۱۲ ۸۸۸۴ + ۱۳ ۶۰۹۹۰ +
۱۴ ۱۹۵۸۹ + ۱۵ ۱۱۸۴۱ + ۱۶ ۷۹۴۶ +
۱۷ ۱۳۵۹۰ + ۱۸ ۷۲۱۸۴ +
۱۹ ۶۷۵۲ روپے + ۲۰ ۳۳۱۳ آدمی +
۲۱ ۵۰۹۱۰ + ۲۲ ۱۲۱۲۶ + ۲۳ ۱۰۹۷۳ +
۲۴ ۴۷۴۵ + ۲۵ ۳۰۴۰۲ + ۲۶ ۳۳۲۰۹ +
۲۷ ۵۳۴۹۲ + ۲۸ ۵۲۰۰۶ +

۲۹ ۱۱۱۵۲ اینٹیں + **۳۰** ۳۲۶۰ روپے +

۳۱ ۵۵۵۵۵۵ + **۳۲** ۱۰۰۰۱ + **۳۳** ۱۰۰۱ +

۳۴ ۷۹۶۹ + **۳۵** ۵۰۸۰۶ + **۳۶** ۴۲۲۱۴ +

۳۷ ۱۰۶۱۰ + **۳۸** ۸۳۲۱۷ +

۳۹ ۶۲۰ بیگھے + **۴۰** ۱۰۳۲۶ مُسلمان +

۴۱ ۲۰۷۲۴ + **۴۲** ۱۰۲۱۲ + **۴۳** ۱ +

۴۴ ۱۱۱۱۱ + **۴۵** ۳۵۳۸۴۴ + **۴۶** ۱۷۷۹۵ +

۴۷ ۲۰۵۸۲ + **۴۸** ۶۵۳۱۰ +

۴۹ ۹۳۷۳ روپے + **۵۰** ۴۶۴۸ بھیڑیں +

۵۱ ۹۷۸ + **۵۲** ۴۸۳۳۲ + **۵۳** ۱۹۹۹ +

۵۴ ۷۰۰۰۸ + **۵۵** ۲۴۹۱۲ + **۵۶** ۱۷۱۲ +

۵۷ ۳۱۰۹ + **۵۸** ۴۲۸۵ + **۵۹** ۶۳ +

۶۰ ۷۹۹۲ + **۶۱** ۱۷۵۸۴ + **۶۲** ۴۸۲۳۵ +

۶۳ ۶ + **۶۴** ۹۹۹۹ + **۶۵** ۴۸۹۹۸ +

۶۶ ۳۱۴۱۲ + **۶۷** ۶۲۵۰۳ + **۶۸** ۷۴۰۹۲ +

۶۹ ۲۰۲۱ روپے + **۷۰** ۹۳۳ روپے +

۷۱ ۴۱۱۹۹ + **۷۲** ۵۴۸۷ + **۷۳** ۸۳۳۱ +

۷۴ ۲۹۰۸۹ + **۷۵** ۳۶۰۴۷ + **۷۶** ۸۰۹۹۰ +

۷۷ ۵۰۰۹۶ + **۷۸** ۸۱۲ + **۷۹** ۶۱۱ بوری +

۸۰ ۵۶۰ + **۸۱** ۴۱۹۴ + **۸۲** ۹۹۹۸ +

۸۳ ۳۳۳۳۳ + **۸۴** ۱۳۹۸ + **۸۵** ۱۴۴۴۲ +

۸۶ ۷۰۸۸۹ + **۸۷** ۸۰۰۸۰ + **۸۸** ۲۰۹۰۰ +

۸۹ ۸۱۴ من + **۹۰** ۸۰۰ من +

۹۱	۷۶۸۲ +	۹۲	۴۱۴۸۵ +	۹۳	۶۶۲۲۰ +
۹۴	۷۲۸۴ +	۹۵	۸۷۶۵۴ +	۹۶	۸۲۰۹۹ +
۹۷	۳۶۴۸۳ +	۹۸	۵۳۷۷۴ +	۹۹	۶۲۱۴ +
۱۰۰	۷۳۱ بیگھے +				

نمبر ۸

۱	۲۱ +	۲	۲۱ +	۳	۱۵ +	۴	۷ +
۵	۱۰ +	۶	۵ +	۷	۴ +	۸	۷ +
۹	۵ +	۱۰	۴ +	۱۱	۹ +	۱۲	۶ +

۱۳	۷۳ +	۱۴	۱۶۵ +	۱۵	۹۶۸ +
۱۶	۷۳۲۲ +	۱۷	۱۳۱۵ +	۱۸	۱۴۹ +
۱۹	۶۹۷۳ +	۲۰	۳۷۳ +	۲۱	۱۱۹۸ +
۲۲	۱۱۵۱۵ +	۲۳	۹۱۷ +	۲۴	۳۳۴۹ +
۲۵	۲۵۶۹ +	۲۶	۲۰ سال +	۲۷	۲۴ سال +
۲۸	۴۰ سال +	۲۹	۴۹۹ روپے +	۳۰	۷۲۹۵ روپے +
۳۱	۳۰۱۵ +	۳۲	۱۸۴۶ +	۳۳	۴۵۲۲ +

۳۴	۲۵۳۸ روپے +	۳۵	۹۲۱۴۴ روپے +
۳۶	۱۰۴۳ " +	۳۷	۲۵۲ من +
۳۸	۲۰۴ بیگھے +	۳۹	۳۴۷ روپے +
۴۰	۱۰۱۰ روپے +	۴۱	۱۷۱۷۷۴ +

۴۲	۱۱۰۱۷ +	۴۳	۱۹۹۶۵۸ +	۴۴	۱۶۲۳۱۹ +
۴۵	۴۹۹۱۴ +	۴۶	۲۷۹۰۱ +	۴۷	۷۲۱۳۶ +
۴۸	۶۶۰۴ +	۴۹	۱۷۴ آنار +		

۵۰ ۴۲۹ من چنے + ۵۱ ۳۳۴۳ +
۵۲ ۲۷۷۴ من روئی + ۵۳ ۳۷۲ روپے +
۵۴ ۷۷۰ بھیڑیں + ۵۵ ۱۹۰۳ درخت +
۵۶ ۲۷۴ روپے + ۵۷ ۴۹۲ روپے +
۵۸ ۱۲۹۳ + ۵۹ ۱۷۶ روپے +
۶۰ ۵۶۵ روپے + ۶۱ ۵۴۵ من +
۶۲ ۱۲۱۶ ہندو + ۶۳ ۴۵ مویشی +
۶۴ ۸۵ روپے +

نمبر ۹ (زبانی)

۱ ۵۲ و ۱۰۸ و ۱۰۵ + ۲ ۱۲۱ و ۱۹۶ و ۲۲۵ +
۳ ۲۰۸ و ۱۶۵ و ۸۴ + ۴ ۸۰ پیسے +
۵ ۱۰۸ کوس + ۶ ۱۱۲ آنے + ۷ ۵۲ ٹانگیں +
۸ ۳۲ و ۶۴ پیسے + ۹ ۴۰ سیر دودھ +
۱۰ ۱۹۲ آنے + ۱۱ ۱۰ آنے + ۱۲ ۹۰ بیل +
۱۳ ۵ روپے ۱۰ آنے ۰ پائی +
۱۴ ۲۰۸ گرہ + ۱۵ ۱۵۶ چھٹانک +
۱۶ ۸۴ سیر + ۱۷ ۲۲۴ انچ + ۱۸ ۱۹۶ روپے +
۱۹ ۱۴۳ آدمی + ۲۰ ۴۸ کتابیں + ۲۱ ۱۹۵ روپے +
۲۲ ۱۶۸ سطریں + ۲۳ ۱۳۲ آنے + ۲۴ ۱۸۲ سیر +
۲۵ ۱۶۸ سیر + ۲۶ ۱۴۴ سیر + ۲۷ ۱۶۸ درخت +
۲۸ ۸ درانتیاں + ۲۹ ۱۳۲ گانٹھیں ۳۰ ۱۸۰ روپے +
۳۱ ۱۸۲ چھٹانک ۳۲ ۱۵۴ لڑکے + ۳۳ ۷۲ سیر +

۳۴ ۸۴ دِن + ۳۵ ۱۸۰ گز + ۳۶ ۹۹ میل +
۳۷ ۱۶۸ موریاں + ۳۸ ۱۶۵ من + ۳۹ ۱۳۵ آنے +
۴۰ ۱۸۰ روپے + ۴۱ ۱۰۸ روپے + ۴۲ ۱۶۸ روپے +
۴۳ ۴۲ ٹوپے + ۴۴ ۹۰ آنے + ۴۵ ۷۷ ذرے +
۴۶ ۱۲۰ پتاشے + ۴۷ ۱۹۲ لڑکے + ۴۸ ۲۱۰ پونے گندم +
۴۹ ۴۸ کنال + ۵۰ ۳۹ بیگھے +

نمبر ۱۰

۱ ۲۱۰ و ۲۴۰ و ۷۸۳ + ۲ ۳۳۶ و ۴۴۸ و ۶۰۳ +
۳ ۱۱۵۲ و ۶۲۴ و ۵۷۶ + ۴ ۱۰۳۲ و ۶۰۸ و ۱۰۱۲ +
۵ ۵۶۲۸ و ۷۷۸۴ و ۵۵۲۳ +
۶ ۶۰۰ و ۴۹۳۲ و ۳۳۳۲ +
۷ ۱۴۵۸۰ و ۹۴۲۵ و ۱۴۰۶۴ +
۸ ۱۳۵۰۴ و ۸۸۹۲ و ۶۵۵۲ +
۹ ۸۱۴۶۸ و ۹۶۴۵۰ و ۱۱۰۵۵۲ +
۱۰ ۷۴۲۲۸ و ۵۷۹۰۰ و ۱۲۵۷۱ +
۱۱ ۱۲۶۲۴۰ و ۸۳۹۴۱ و ۹۴۴۳۰ +
۱۲ ۹۹۱۲۰ و ۱۲۱۰۵۰ و ۱۴۴۰۶۴ +
۱۳ ۱۰۴۵۲۰ و ۹۹۷۷۰ و ۹۸۱۴۰ +
۱۴ ۷۷۴۴۰ و ۱۰۸۰۸۴ و ۳۵۰۱۰ +
۱۵ ۸۴۰۶۰ و ۹۸۱۱۲ و ۵۲۰۱۳ +
۱۶ ۱۲۹۴۴۰ و ۱۱۰۶۰۰ و ۹۱۱۰۴ +
۱۷ ۱۲۸۰۰۰ و ۴۰۰۰۰ و ۹۴۹۹۰ +

۱۸ ۸۸۰۰۰ و ۹۶۴۸۰ و ۶۰۵۸۵ +

۱۹ ۱۰۹۳۹۶ و ۳۴۰۸۳ و ۶۴۲۷۵ +

۲۰ ۱۰۴۶۷۲ و ۳۴۴۰۱۲ و ۸۰۱۵۶ +

۲۱ ۳۵۵۶ روپے + ۲۲ ۱۹۲ صفحے +

۲۳ ۷۲۰ آنے + ۲۴ ۱۲۴۸ روپے +

۲۵ ۴۲۰ کوس + ۲۶ ۲۳۴ تہ نگڑ +

۲۷ ۱۲۶۰ بول + ۲۸ ۱۲۸۸ بیر +

۲۹ ۵۵۲ چھٹانک + ۳۰ ۸۵۵ سیر +

۳۱ ۴۱۲۵ بَیل + ۳۲ ۳۳۶ لڑکے +

۳۳ ۵۲۵۰ روپے + ۳۴ ۶۰۰۰ روپے +

۳۵ ۶۰۸۴ روپے +

نمبر ۱۱

۱۸۴۱۰ + ۲ ۴۱۱۰۸ + ۳ ۶۶۰۵۶ +

۱ ۵۶۶۹۳ + ۵ ۴۴۱۸۴ + ۶ ۴۲۱۸۰۰

۷ ۵۸۸۴۹۶۸ + ۸ ۳۷۶۲۰۴۵ +

۹ ۲۸۲۷۷۲۸ + ۱۰ ۳۷۱۷۰۰۰ +

۱۱ ۱۲۶۵۱۲۴۸۰ + ۱۲ ۵۲۵۱۳۹ +

۱۳ ۵۴۰۶۲۳۰ + ۱۴ ۳۵۴۱۴۷۰ +

۱۵ ۳۸۸۶۹۱۳۰ + ۱۶ ۴۱۷۲۷۱۲ +

۱۷ ۵۱۹۳۷۵۰ + ۱۸ ۷۵۹۱۱۸۵

۱۹ ۴۸۰۸۵۲۰ + ۲۰ ۷۳۷۱۰۴۶ +

۲۱ ۵۲۷۲۴۸ + ۲۲ ۴۶۷۴۸۰ +

۲۳	+ ۳۴۸۷۶۳۸	۲۴	+ ۶۷۵۴۸۶۰
۲۵	+ ۱۵۳۹۴۶۰	۲۶	+ ۳۴۶۶۵۰
۲۷	+ ۵۱۸۷۴۶۸	۲۸	+ ۴۷۴۳۶۰۰
۲۹	+ ۴۷۴۵۷۳۰	۳۰	+ ۷۵۳۵۰۱۰
۳۱	+ ۴۵۶۵۷۳۵	۳۲	+ ۴۸۳۵۵۷۶
۳۳	+ ۵۶۹۳۲۷۰	۳۴	+ ۵۳۵۷۱۴۲
۳۵	+ ۷۴۱۴۸۹۶	۳۶	+ ۳۸۳۰۸
۳۷	+ ۲۴۵۸۵۷۸	۳۸	+ ۳۶۱۰۷۰۶
۳۹	+ ۳۶۷۹۷۲۵	۴۰	+ ۶۸۸۲۱۵۶
۴۱	+ ۱۰۶۲۳۶۰	۴۲	+ ۷۵۶۷۹۹۲
۴۳	+ ۵۰۷۰۴۸	۴۴	+ ۳۵۸۳۰۰۸
۴۵	+ ۲۸۵۴۰۴۶	۴۶	+ ۲۹۳۸۳۰۰
۴۷	+ ۲۲۹۵۱۵۲	۴۸	+ ۱۵۹۹۹۰۲
۴۹	+ ۱۴۰۸۶۰۸	۵۰	+ ۷۳۰۶۵۶
۵۱	+ ۸۷۶۹۷۲	۵۲	+ ۱۶۷۳۲۳۰
۵۳	+ ۴۹۳۰۵۹۵	۵۴	+ ۱۳۰۴۳۲۵
۵۵	+ ۴۰۴۳۹۵۲	۵۶	+ ۳۵۲۷۵۷۲
۵۷	+ ۷۲۳۷۸۶۰	۵۸	+ ۲۶۲۶۶۸۰
۵۹	+ ۶۷۹۷۹۷۱	۶۰	+ ۲۳۱۸۰۵
۶۱	+ ۵۶۶۷۱۰۲	۶۲	+ ۴۹۹۳۲۹۰
۶۳	+ ۱۷۴۹۱۵۹	۶۴	+ ۳۱۲۸۱۲۵
۶۵	+ ۲۱۱۹۳۳۸	۶۶	+ ۱۴۵۳۱۹۲
۶۷	+ ۲۸۵۶۵۴۴	۶۸	+ ۹۹۲۸۰۰

۶۹	۱۴۲۴۶۸۵ +	۷۰	۱۶۶۷۲۱۱ +
۷۱	۵۴۷۰۴۱۶ +	۷۲	۱۶۳۳۶۳۲ +
۷۳	۴۷۹۶۶۰۰ +	۷۴	۷۴۱۱۹۳۸ +
۷۵	۳۷۰۹۴۸۸ +	۷۶	۸۹۰۱۴۶ +
۷۷	۶۲۴۸۷۰۴ +	۷۸	۳۲۰۱۰۰۶ +
۷۹	۳۴۳۴۷۰۴ +	۸۰	۵۹۱۰۶۴۲ +
۸۱	۴۵۲۶۱۹ +	۸۲	۲۷۱۴۷۵۵ +
۸۳	۷۱۵۳۸۶۳ +	۸۴	۶۸۲۶۷۵۵ +
۸۵	۶۳۹۹۷۶۸ +	۸۶	۳۸۴۵۵۴۰ +
۸۷	۱۵۹۴۱۲ +	۸۸	۳۰۴۹۸۵۴ +
۸۹	۳۶۸۴۵۱۶ +	۹۰	۵۱۹۴۶۰۰ +
۹۱	۵۳۶۱۸۸۸ +	۹۲	۳۸۹۱۲۹۰ +
۹۳	۲۸۱۳۸۲۴ +	۹۴	۸۲۱۴۴۲۴۵ +
۹۵	۳۲۱۰۷۰۱ +	۹۶	۳۳۹۵۹۶۴ +
۹۷	۷۲۶۰۵۹۶ +	۹۸	۶۶۱۷۷۷۶ +
۹۹	۹۰۶۹۲۹۲ +	۱۰۰	۳۴۱۹۷۱۲ +
۱۰۱	۳۲۱۳۶۱۱ +	۱۰۲	۱۴۵۶۷۵۲ +
۱۰۳	۳۳۰۸۸۸۸ +	۱۰۴	۲۸۵۶۴۱۱ +
۱۰۵	۲۴۳۹۰۴۴ +	۱۰۶	۹۱۸۹۲۸ +
۱۰۷	۵۲۷۱۳۳ +	۱۰۸	۲۲۱۴۸۴۴ +
۱۰۹	۷۲۲۶۳۰۴ +	۱۱۰	۴۴۲۹۶۹۸ +
۱۱۱	۴۰۹۰۴۳۶ +	۱۱۲	۳۰۰۷۴۸۸ +
۱۱۳	۳۲۳۰۶۰۱ +	۱۱۴	۳۷۲۱۶۴۸ +

۱۱۵ ۴۳۸۲۸۹۵ +
۱۱۶ ۹۹۸۹۰۰۱ +
۱۱۷ ۲۳۴۲۲۰۵ +
۱۱۸ ۳۴۱۱۰۷۲ +
۱۱۹ ۳۳۳۴۸۸ +
۱۲۰ ۶۶۴۴۱۰۶ +
۱۲۱ ۴۰۴۹۱۳۶ +
۱۲۲ ۶۷۷۵۴۴۳ +
۱۲۳ ۱۵۱۹۲۲۸ +
۱۲۴ ۲۶۸۳۰۶۵ +
۱۲۵ ۴۸۳۶۸۰۴۰ +
۱۲۶ ۳۳۲۱۹۳۵ +
۱۲۷ ۷۷۵۶۷۵۶ +
۱۲۸ ۱۷۶۷۱۴۶ +
۱۲۹ ۷۲۱۵۴۳۹ +
۱۳۰ ۲۸۷۳۵۵۲ +
۱۳۱ ۴۰۰۸۲۴۹ +
۱۳۲ ۲۳۶۳۴۲۸ +
۱۳۳ ۱۹۶۷۵۰۸ +
۱۳۴ ۸۵۷۹۵۲ +
۱۳۵ ۱۹۸۶۵۲۵ +
۱۳۶ ۲۶۱۵۹۰۰ +
۱۳۷ ۷۱۷۶۸۳۲ +
۱۳۸ ۳۵۱۲۷۳۰ +
۱۳۹ ۲۴۸۶۷۲۰ +
۱۴۰ ۲۶۹۴۲۰۰ +
۱۴۱ ۴۹۷۷۲۴۰ +
۱۴۲ ۸۵۲۷۲۰ +
۱۴۳ ۶۳۵۵۱۲۰ +
۱۴۴ ۱۲۰۰۸۱۰ +
۱۴۵ ۳۰۷۴۵۴۱ +
۱۴۶ ۶۳۹۰۲۷۰ +
۱۴۷ ۶۹۹۹۳۰۰ +
۱۴۸ ۵۹۹۹۴۰۰ +
۱۴۹ ۲۱۴۷۵۰۸ +
۱۵۰ ۳۰۵۹۲۳۰ +
۱۵۱ ۳۰۰ روپے +
۱۵۲ ۵۳۷۷۲۸۲ +
۱۵۳ ۸۷۸۹ روپے +
۱۵۴ ۹۴۰۰ روپے +
۱۵۵ ۱۴۹۳۸ روپے نفع +
۱۵۶ ۷۴۸۸ لڈو +
۱۵۷ ۲۴۰۸ نفع +
۱۵۸ ۱۷۶۵۷۶ +
۱۵۹ ۲۹۵۸۴ گڈے +
۱۶۰ ۲۱۸۵ روپے +

۱۶۱ ۴۸۰۹۹۴۲ ÷
۱۶۲ ۲۸۰۵۷۴ ÷
۱۶۳ ۶۰۶۲۵ ÷
۱۶۴ ۵۷۶۳ روپے ÷
۱۶۵ ۱۹۹ روپے نفع ÷
۱۶۶ ۳۶۵۰ روپے ÷
۱۶۷ ۳۱۹۰ سطریں ÷
۱۶۸ ۸۰۲۷۵ لفظ ÷
۱۶۹ ۱۳۶۲۰ جھنڈیاں ÷
۱۷۰ ۲۱۹۳۵ میل ÷
۱۷۱ ۲۹۴۵ لڈو ÷
۱۷۲ ۲۰۴۱۶ پیسے ÷
۱۷۳ ۱۱۵۱۰۴ روپے ÷
۱۷۴ ۴۵۰ من ÷
۱۷۵ ۱۱۷۶ آدمی ÷
۱۷۶ ۵۶۵۵ روپے ÷
۱۷۷ ۸۱۷۹۲ پائیاں ÷
۱۷۸ ۶۷۲۱۰ روپے ÷
۱۷۹ ۹۱۲ من ÷
۱۸۰ ۱۸۲۴ سیر ÷
۱۸۱ ۱۰۷۶۴ ÷
۱۸۲ ۴۸۸۴ ÷
۱۸۳ ۹۴۷۱۰ روپے ÷
۱۸۴ ۴۱۷۴۸ چنے ÷
۱۸۵ ۲۳۷۵۶۶۰ ÷

نمبر ۱۲

۱ ۶۴۲۵۶۶۰ ÷
۲ ۴۳۳۹۷۳۰ ÷
۳ ۴۰۲۳۶۰ ÷
۴ ۸۶۴۰ ÷
۵ ۵۱۱۲۰ ÷
۶ ۴۴۵۰۲۸۰ ÷
۷ ۲۷۲۶۷۸۴ ÷
۸ ۳۲۵۹۶۳۶۰۰ ÷
۹ ۷۳۴۴۰ ÷
۱۰ ۲۴۴۸ ÷
۱۱ ۵۷۶۸۰۸۸ ÷
۱۲ ۴۲۹۰۸۹۰ ÷
۱۳ ۶۷۶۷۲۸ ÷
۱۴ ۵۶۷۰ ÷
۱۵ ۳۸۷۶۶ ÷
۱۶ ۴۵۶۲۸۵۹۶ ÷

۱۷	۷۸۲۲۰۸۶ ÷	۱۸	۵۳۸۴۱۲۷۶۰ ÷
۱۹	۹۵۸۲ ÷	۲۰	۴۰۰۰ ÷
۲۱	۴۲۶۶۶۴۸۰ ÷	۲۲	۱۳۲۸۸۶۲۶ ÷
۲۳	۵۷۴۲۰۸ ÷	۲۴	۱۰۰۸۰ ÷
۲۵	۷۳۴۰۲ ÷	۲۶	۷۱۰۳۰۹۶ ÷
۲۷	۳۵۲۵۱۴۸ ÷	۲۸	۶۲۹۵۹۶۸ ÷
۲۹	۷۱۲۸ سیر ÷	۳۰	۷۱۶۷۲ ÷
۳۱	۳۴۳۱۴۳۱۵ ÷	۳۲	۵۱۵۹۶۸۲ ÷
۳۳	۱۷۰۹۷۶ ÷	۳۴	۳۳۶۰ ÷
۳۵	۱۶۱۲۸ ÷	۳۶	۳۹۰۹۸۷۰ ÷
۳۷	۳۵۵۳۸۷۵ ÷	۳۸	۳۲۱۰۰۰۷۲۰ ÷
۳۹	۲۸۰۱۶ ÷	۴۰	۱۳۷۰۲۵ ÷
۴۱	۷۰۲۰۶۳۰ ÷	۴۲	۱۸۰۹۸۷۰ ÷
۴۳	۴۶۶۱۷۶ ÷	۴۴	۱۰۲۴ ÷
۴۵	۲۴۸۸۳۲ ÷	۴۶	۳۹۹۵۶۶۷ ÷
۴۷	۱۹۷۶۰۴۸۴ ÷	۴۸	۳۵۰۹۴۰۶۳۰ ÷
۴۹	۸۱۲ ÷	۵۰	۱۲۵۲۸ روپے ÷
۵۱	۱۳۸۹۴۸۴ ÷	۵۲	۵۶۸۶۴۳۳۶ ÷
۵۳	۲۹۷۶۷۵ ÷	۵۴	۳۸۴۰ ÷
۵۵	۲۱۶۰۰ ÷	۵۶	۲۸۸۳۱۳۲ ÷
۵۷	۷۳۴۴۰۰۹ ÷	۵۸	۱۶۷۴۲۱۵۴ ÷
۵۹	۱۵۱۳۶ من ÷	۶۰	۸۵۹۲ ÷
۶۱	۵۲۲۵۲۲۲ ÷	۶۲	۵۸۹۲۹۷۶ ÷

۶۳ ۱۵۵۶۳۵۲ ÷	۶۴ ۲۸۲۲۴ ÷
۶۵ ۷۲۰ ÷	۶۶ ۴۲۷۲۴۵۰ ÷
۶۷ ۵۰۰۷۱۵۱۶ ÷	۶۸ ۱۲۲۶۸۵۶۰۰ ÷
۶۹ ۲۰۴۷ من آٹا ÷	۷۰ ۱۶۱۲۴ روپے ÷
۷۱ ۴۲۶۳۱۲۷۲ ÷	۷۲ ۶۵۲۷۲۴۴ ÷
۷۳ ۱۷۵۷۵۷۴ ÷	۷۴ ۱۲۰۹۶ ÷
۷۵ ۵۵۲۰ ÷	۷۶ ۲۵۲۳۸۸۵ ÷
۷۷ ۴۶۲۸۵۷۵۲ ÷	۷۸ ۱۰۴۰۵۱۸۷۱ ÷
۷۹ ۵۸۴۸ دانے ÷	۸۰ ۳۹۶۴۸ روپے ÷
۸۱ ۶۸۷۰۲۰۴۰ ÷	۸۲ ۳۱۰۶۵۹۶ ÷
۸۳ ۱۶۶۵۶۹۰ ÷	۸۴ ۲۰۷۳۶ ÷
۸۵ ۱۳۲۳۰ ÷	۸۶ ۱۸۵۸۲۱۲ ÷
۸۷ ۳۴۷۴۷۸۱۴ ÷	۸۸ ۱۸۳۵۴۰۳۰۴ ÷
۸۹ ۱۶۸۵۶ ÷	۹۰ ۲۵۲۲۱ روپے ÷
۹۱ ۲۱۹۶۳۷۱۸ ÷	۹۲ ۴۱۲۲۳۴۹ ÷
۹۳ ۱۱۷۶۰ ÷	۹۴ ۱۲۵۹۷۱۲ ÷
۹۵ ۲۷۸۹۴۴۸ ÷	۹۶ ۱۴۰۰۴۰۰ ÷
۹۷ ۴۹۷۰۷۷۵۳ ÷	۹۸ ۳۵۶۱۸۷۷۲ ÷
۹۹ ۷۴۶۱۳۰ ÷	۱۰۰ ۲۹۳۴ روپے فائدہ ÷

نمبر ۱۳ (زبانی)

۱ ۲ ÷	۲ ۲ ÷	۳ ۲ ÷	۴ ۲ ÷
۵ ۳ ÷	۶ ۳ ÷	۷ ۳ ÷	۸ ۳ ÷

۹ ۹ ÷ ۱۰ ۸ ÷ ۱۱ ۷ ÷ ۱۲ ۶ ÷

۱۳ ۵ ÷ ۱۴ ۴ ÷ ۱۵ ۳ ÷ ۱۶ ۲ ÷

۱۷ ۷ ÷ ۱۸ ۱۶ ÷ ۱۹ ۱۵ ÷ ۲۰ ۱۵ ÷

۲۱ ۹ ÷ ۲۲ ۸ ÷ ۲۳ ۱۵ ÷

۲۴ ۱۴ خارج قسمت ۶ باقی ÷ ۲۵ ۱۲ ÷

۲۶ ۱۰ 〃 〃 ۴ 〃 ÷ ۲۷ ۱۲ ÷

۲۸ ۱۲ 〃 〃 ۱۴ 〃 ÷

۲۹ ۸ 〃 〃 ۴ 〃 ÷

۳۰ ۸ 〃 〃 ۱۰ 〃 ÷

۳۱ ۹ 〃 〃 ۶ 〃 ÷

۳۲ ۹ 〃 〃 ۴ 〃 ÷

۳۳ ۱۲ ÷ ۳۴ ۱۴ ÷ ۳۵ ۱۶ ÷ ۳۶ ۱۶ ÷

۳۷ ۸ ÷ ۳۸ ۸ ÷

۳۹ ۱۹ خارج قسمت ۲ باقی ÷

۴۰ ۱۴ 〃 〃 ۲ 〃 ÷

۴۱ ۷ دن ÷ ۴۲ ۹ آنار ÷ ۴۳ ۱۱ روپے ÷ ۴۴ ۵ آنے ÷

۴۵ ۹ روپے ÷ ۴۶ ۱۲ روپے ÷ ۴۷ ۱۲ دن ÷ ۴۸ ۱۳ دفعہ ÷

۴۹ ۱۲ ڈھیریاں ÷ ۵۰ ۱۶ سیر ÷

نمبر ۱۴

۱ ۴۲۳ ÷ ۲ ۲۱۲ ÷ ۳ ۱۲۲۳ ÷

۴ ۲۳۴۲ ÷ ۵ ۱۱۱ ÷ ۶ ۱۲۲۱ ÷

۷ ۱۵۲۶ ÷ ۸ ۳۴۲۱ خارج قسمت ۱ باقی ÷

۹ ۲۱۸۱ خارج قسمت ۱ باقی + ۱۰ ۱۹۲۳ +
۱۱ ۱۳۱۷ ″ ″ ۲ ″ +
۱۲ ۱۵۳۸ ″ ″ ۲ ″ +
۱۳ ۱۲۳۸ ″ ″ ۴ ″ +
۱۴ ۳۹۱ ″ ″ ۱ ″ +
۱۵ ۸۲۱ ″ ″ ۱ ″ +
۱۶ ۱۲۴۶ ″ ″ ۴ ″ + ۱۷ ۱۲۱۹ +
۱۸ ۸۸۱ + ۱۹ ۸۷۵ خارج قسمت ۱۹ باقی +
۲۰ ۵۴۲ + ۲۱ ۱۵۴ +
۲۲ ۵۷۸ خارج قسمت ۲ باقی +
۲۳ ۴۱۰ ″ ″ ۸ ″ + ۲۴ ۸۰۷ +
۲۵ ۹۱ ″ ″ ۷ ″ +
۲۶ ۴۰۴۳ ″ ″ ۲ ″ +
۲۷ ۷۳۳ ″ ″ ۰ ″ +
۲۸ ۶۳۱ ″ ″ ۷ ″ +
۲۹ ۹۴ ″ ″ ۴ ″ +
۳۰ ۲۷۳ ″ ″ ۹ ″ +
۳۱ ۶۶۷ ″ ″ ۴ ″ +
۳۲ ۱۴۴ ″ ″ ۳ ″ +
۳۳ ۹۱ ″ ″ ۱۳ ″ +
۳۴ ۹۳ ″ ″ ۵ ″ +
۳۵ ۵۰۰ ″ ″ ۸ ″ +
۳۶ ۱۳۰ ″ ″ ۷ ″ +

۳۷	۵۵۰	خارج قسمت	۰ باقی	÷
۳۸	۴۷۹	" "	۲ "	÷
۳۹	۶۵۴	" "	۱ "	÷
۴۰	۷۴	" "	۵ "	÷
۴۱	۴۸۰	" "	۵ "	÷
۴۲	۸۰	" "	۵ "	÷
۴۳	۵۱۳	" "	۱۰ "	÷
۴۴	۲۲۲	" "	۱۵ "	÷
۴۵	۸۲۲۶	" "	۱ "	÷
۴۶	۵۲۴۳	" "	۱ "	÷
۴۷	۸۸۰	" "	۶ "	÷
۴۸	۸۹۶	" "	۷ "	÷
۴۹	۱۷۸۰	" "	۱۳ "	÷
۵۰	۸۲۲۷	" "	۱ "	÷

نمبر ۱۴ - الف

۱	۹۶۷	خارج قسمت	۵ باقی	÷
۲	۸۷۶	" "	۵ "	÷
۳	۷۵۸	" "	۷ "	÷
۴	۵۶۷	" "	۸ "	÷
۵	۴۵۶	" "	۰ "	÷
۶	۴۵۷	" "	۶ "	÷
۷	۸۶	" "	۱۰ "	÷

۸	۷۶	خارج	قسمت	۱۲	باقی	+
۹	۵۷	//	//	۵	//	+
۱۰	۸۷	//	//	۱	//	+
۱۱	۸۰	//	//	۲۴	//	+
۱۲	۶۵	//	//	۲۷	//	+
۱۳	۸۰	//	//	۷۱	//	+
۱۴	۹۰	//	//	۷۰۱	//	+
۱۵	۸۰	//	//	۱	//	+
۱۶	۴۰	//	//	۸۰۱	//	+
۱۷	۷۰	//	//	۱۲	//	+
۱۸	۸۶۰	//	//	۰	//	+
۱۹	۷۱۰	//	//	۶۴	//	+
۲۰	۸۶۰	//	//	۰	//	+
۲۱	۶۹	//	//	۸۳	//	+
۲۲	۷۷	//	//	۷۷۷	//	+

نمبر ۱۵

۱	۲۸	خارج	قسمت	۴۶	باقی	+	۲	۱۴	خارج	قسمت	۳۵۵	باقی +
۳	۲۵	//	//	۲	//	+	۴	۲۱	//	//	۲۵۸	// +
۵	۸۷	//	//	۳۲	//	+	۶	۲۶	//	//	۹۹	// +
۷	۲۲۶	//	//	۱۸	//	+	۸	۳۰	//	//	۷۷	// +
۹	۵۴	//	//	۰	//	+	۱۰	۲۹	//	//	۱۸	// +
۱۱	۴۳	//	//	۵	//	+	۱۲	۹۰	//	//	۶۰	// +

۱۳	۱۷	خارج	قسمت	۱۷	باقی	÷	۱۴	۲۸۹	خارج	قسمت	۲۲	باقی	÷
۱۵	۱۰۹	//	//	۳۸	//	÷	۱۶	۹۹	//	//	۸۰	//	÷
۱۷	۱۲۵	//	//	۶۴	//	÷	۱۸	۱۰۶	//	//	۱۳	//	÷
۱۹	۱۳۱	//	//	۶	//	÷	۲۰	۸۴	//	//	۲۱	//	÷
۲۱	۱۱۳	//	//	۵۴	//	÷	۲۲	۸۹	//	//	۳	//	÷
۲۳	۹۹	//	//	۲۱	//	÷	۲۴	[illegible]	//	//	۱	//	÷
۲۵	۱۰۳	//	//	۵۴	//	÷	۲۶	۱۲۲	//	//	۹	//	÷
۲۷	۳۷	//	//	۳۳	//	÷	۲۸	۲۰۲	//	//	۱۸	//	÷
۲۹	۱۲۴	//	//	۱۳	//	÷	۳۰	۱۹۵	//	//	۳۰	//	÷
۳۱	۶۹	//	//	۲۱	//	÷	۳۲	۸۹	//	//	۵۵	//	÷
۳۳	۵۷	//	//	۷	//	÷	۳۴	۷۳	//	//	۳۲	//	÷
۳۵	۱۶۴	//	//	۴۱	//	÷	۳۶	۱۳۶	//	//	۴۳	//	÷
۳۷	۹۵	//	//	۸۰	//	÷	۳۸	۱۱۳	//	//	۹	//	÷
۳۹	۱۲۱	//	//	۱۳	//	÷	۴۰	۹۵	//	//	۸۰	//	÷
۴۱	۱۳۲	//	//	۱۸	//	÷	۴۲	۱۰۸	//	//	۱۳	//	÷
۴۳	۲۰۲	//	//	۲۳	//	÷	۴۴	۱۲۳	//	//	۹	//	÷
۴۵	۹۸	//	//	۴۳	//	÷	۴۶	۱۰۰	//	//	۵۶	//	÷
۴۷	۱۸۶	//	//	[illegible]	//	÷	۴۸	۱۰۵	//	//	۳۴	//	÷
۴۹	۴۹	//	//	۱۱۰	//	÷	۵۰	۳۶	//	//	۴	//	÷
۵۱	۵۳	//	//	۷	//	÷	۵۲	۵۷	//	//	۵۰	//	÷
۵۳	۲۰	//	//	۱۵۷	//	÷	۵۴	۶	//	//	۱۷۲	//	÷
۵۵	۳۷	//	//	۱۲۳	//	÷	۵۶	۲۷	//	//	۱	//	÷
۵۷	۵۳	//	//	۵۰	//	÷	۵۸	۲۲	//	//	۱۱۱	//	÷

۵۹	۲۶	خارج قسمت	۴۴	باقی	÷	۶۰	۱۶	خارج قسمت	۷۴	باقی	÷
۶۱	۱۲	〃	۴۳۰	〃	÷	۶۲	۱۶	〃	۲۱۱	〃	÷
۶۳	۸	〃	۲۴۶	〃	÷	۶۴	۲۹	〃	۱۸۶	〃	÷
۶۵	۱۱	〃	۶۸۹	〃	÷	۶۶	۲۲	〃	۲۴۰	〃	÷
۶۷	۱۰	〃	۶۴۷	〃	÷	۶۸	۱۳	〃	۱۳۲	〃	÷
۶۹	۷۰۶	〃	۷۶۳	〃	÷	۷۰	۱۴	〃	۳۹۹	〃	÷
۷۱	۳۴	〃	۱۱۶	〃	÷	۷۲	۱۰	〃	۴۱۸	〃	÷
۷۳	۱۷	〃	۴۸۱	〃	÷	۷۴	۲۰	〃	۳۹۱	〃	÷
۷۵	۱۲	〃	۴۵۳	〃	÷	۷۶	۲۰	〃	۱۲۵	〃	÷
۷۷	۱۷	〃	۱۱۶	〃	÷	۷۸	۲۳	〃	۲۷۰	〃	÷
۷۹	۲۶	〃	۲۲۱	〃	÷	۸۰	۷	〃	۷۳	〃	÷
۸۱	۳۵	〃	۹۰	〃	÷	۸۲	۱۲	〃	۲۴۸	〃	÷
۸۳	۵۳	〃	۶۱	〃	÷	۸۴	۵۲	〃	۱۷	〃	÷
۸۵	۳۹	〃	۹	〃	÷	۸۶	۹	〃	۱۰۸	〃	÷
۸۷	۱۸	〃	۱۷۹	〃	÷	۸۸	۳۵	〃	۳۵	〃	÷
۸۹	۳۹	〃	۶	〃	÷	۹۰	۱۳	〃	۲۸۷	〃	÷
۹۱	۵۴	〃	۱۳۰	〃	÷	۹۲	۴۸	〃	۱۳۳	〃	÷
۹۳	۸	〃	۸۹۶	〃	÷	۹۴	۲۰	〃	۳۱۶	〃	÷
۹۵	۳۱	〃	۱۲۱	〃	÷	۹۶	۸	〃	۴۵۰	〃	÷
۹۷	۵۹	〃	۴	〃	÷	۹۸	۳۴	〃	۲۱۳	〃	÷
۹۹	۴۵	〃	۱۴	〃	÷	۱۰۰	۲۲	〃	۵۰	〃	÷
۱۰۱	۱۶	〃	۴۴۴	〃	÷	۱۰۲	۲۸	〃	۱۳۵	〃	÷
۱۰۳	۳۱	〃	۲۰۳	〃	÷	۱۰۴	۲۳	〃	۱۳۴	〃	÷

۱۰۵ | ۱۸ خارج قسمت ۴ باقی ÷ ۱۰۶ | ۸ خارج قسمت ۴۲۱ باقی ÷
۱۰۷ | ۷۴ // ۴۶ // ÷ ۱۰۸ | ۷۳ // ۵۳ // ÷
۱۰۹ | ۴ // ۱۹۹ // ÷ ۱۱۰ | ۱۳ // ۴۱۹ // ÷
۱۱۱ | ۵۰ // ۴۲ // ÷ ۱۱۲ | ۱۸ // ۱۰۲ // ÷
۱۱۳ | ۱۰۶ // ۳۵۰ // ÷ ۱۱۴ | ۳۸ // ۱۳۸ // ÷
۱۱۵ | ۱۱ // ۶۵۰ // ÷ ۱۱۶ | ۲۸ // ۱۶ // ÷
۱۱۷ | ۴۵ // ۱۲۱ // ÷ ۱۱۸ | ۴۵ // ۱۶۷ // ÷
۱۱۹ | ۹ // ۱۵۴ // ÷ ۱۲۰ | ۷ // ۷۴ // ÷
۱۲۱ | ۲۶ // ۲۸ // ÷ ۱۲۲ | ۱۲ // ۵۸۸ // ÷
۱۲۳ | ۶ // ۷۱۰ // ÷ ۱۲۴ | ۱۴ // ۳۴۲ // ÷
۱۲۵ | ۱۰ // ۶۱۸ // ÷ ۱۲۶ | ۱۷ // ۱۶۶ // ÷
۱۲۷ | ۵۵ // ۴۲ // ÷ ۱۲۸ | ۲۹ // ۹ // ÷
۱۲۹ | ۳۵ // ۱۱۰ // ÷ ۱۳۰ | ۶۲ // ۱۲ // ÷
۱۳۱ | ۸ // ۴۴۰ // ÷ ۱۳۲ | ۴۲ // ۷۳ // ÷
۱۳۳ | ۷۱ // ۳۵ // ÷ ۱۳۴ | ۷ // ۲۸۱ // ÷
۱۳۵ | ۱۸ // ۱۵۳ // ÷ ۱۳۶ | ۲۴ // ۱۴۷ // ÷
۱۳۷ | ۳۶ // ۱۷۳ // ÷ ۱۳۸ | ۱۵ // ۳۶۴ // ÷
۱۳۹ | ۳۳ // ۱۳۴ // ÷ ۱۴۰ | ۹ // ۲۰۴ // ÷
۱۴۱ | ۴۶ // ۹۵ // ÷ ۱۴۲ | ۱۷ // ۵۱ // ÷
۱۴۳ | ۱۱ // ۳۷۶ // ÷ ۱۴۴ | ۵۶ // ۸۶ // ÷
۱۴۵ | ۲۱ // ۱۰ // ÷ ۱۴۶ | ۲۴ // ۳۳ // ÷
۱۴۷ | ۲۲ // ۲۲۱ // ÷ ۱۴۸ | ۸ // ۵۶ // ÷
۱۴۹ | ۱۲۱ // ۱۳ // ÷ ۱۵۰ | ۲۰ // ۸۵ // ÷

۱۵۱ ۱۱۳ خارج قسمت ۵۴ باقی + ۱۵۲ ۷۲ خارج قسمت ۲۲۹ باقی ÷
۱۵۳ ۳۴ // ۵۹ // + ۱۵۴ ۲۶ // ۱۸۱ // +
۱۵۵ ۸ // ۶۳۴ // ÷ ۱۵۶ ۶۴ // ۸۷ // +
۱۵۷ ۹۲ // ۲۷ // + ۱۵۸ ۳۰ // ۲۱۱ // +
۱۵۹ ۸۶ // ۸۹ // + ۱۶۰ ۱۹ // ۳۵۵ // +
۱۶۱ ۵۲ پتاشے ÷ ۱۶۲ ۳۱ گھوڑے +
۱۶۳ ۳۴ بیگھے + ۱۶۴ ۳۲ روپے +
۱۶۵ ۸۰ // + ۱۶۶ ۹۵ لڑکے ÷
۱۶۷ ۲۶ دفعہ + ۱۶۸ ۳۶ دفعہ +
۱۶۹ ۴۰ من + ۱۷۰ ۱۳۶ روپے خارج قسمت ۱۲ پیسے باقی +
۱۷۱ ۹۰۱ بھٹے خارج قسمت و ۲۳ دانے باقی +
۱۷۲ ۲۷۰ ہل + ۱۷۳ ۷۰ مکان + ۱۷۴ ۳۲۵ نوکر ÷
۱۷۵ ۷۵۲ من + ۱۷۶ ۹۲ دن + ۱۷۷ ۷۱ بیل +
۱۷۸ ۸۸ بوری + ۱۷۹ ۷۳ بھینسیں + ۱۸۰ ۵۶ روپے +
۱۸۱ ۱۷ گز + ۱۸۲ ۹۱ بکریاں ÷ ۱۸۳ ۴۲ // +
۱۸۴ ۳۷ لڈو و ۳ ۱/۳ باقی ÷ ۱۸۵ ۴۷ +
۱۸۶ ۲۰۰ ڈبیاں + ۱۸۷ ۱۳۴ لڑکے + ۱۸۸ ایک روپیہ +
۱۸۹ ۹۱ روپے + ۱۹۰ ۱۷ رنگترے ۱۰۸ باقی +
۱۹۱ ۱۲۵ گائیں + ۱۹۲ ۹۷ بیگھ + ۱۹۳ ۶۱ تھیلیاں +
۱۹۴ ۳۳ + ۱۹۵ ۵۰ من + ۱۹۶ ۷۰ بھینسیں +
۱۹۷ ۷۴ بھٹے + ۱۹۸ ۲۳ روپے ÷
۱۹۹ ۱۸ انبار + ۲۰۰ ۷۵ گدے +

نمبر ۱۶

۱ ۴۹۱ + ۲ ۱۲۴ + ۳ ۴۰ دفعہ +

۴ ۵۲۶ + ۵ ۶۵۷ + ۶ ۷۸۹۲ +

۷ ۵۱۴ خارج قسمت ۳۷ باقی +

۸ ۱۶۱ 〃 〃 ۱۷۳ 〃 + ۹ ۱۶ ٹوکریاں +

۱۰ ۳۶ بوری ۹ ۴۵ باقی + ۱۱ ۲۷۱ دفعہ +

۱۲ ۱۱ + ۱۳ ۷۹ + ۱۴ ۳۸۵ +

۱۵ ۹۸۷ خارج قسمت ۲۵ باقی + ۱۶ ۲۵ +

۱۷ ۴۳۸ 〃 〃 ۱۱۵ 〃 +

۱۸ ۹۸ 〃 〃 ۶۳۱ 〃 + ۱۹ ۱۶۰ بیگھے +

۲۰ ۵۰ لڈو ۲۱ ۴۶۷ دفعہ + ۲۲ ۱۸ +

۲۳ ۱۵۰ دفعہ + ۲۴ ۵۴۹ ۲۵ ۴۸۲ +

۲۶ ۹۶ خارج قسمت ۷۸۵ باقی +

۲۷ ۱۶۷ 〃 〃 ۲۳ 〃 +

۲۸ ۹۴ 〃 〃 ۱۰۲ 〃 + ۲۹ ۲۱۴ و ۲۴۴ +

۳۰ ۷۲۳ گڑھے + ۳۱ ۱۶۳ دفعہ +

۳۲ ۷۴ دفعہ ۳۳ ۲۹ 〃 +

۳۴ ۱۱۸۱ خارج قسمت ۲۱ باقی + ۳۵ ۲۱ دفعہ +

۳۶ ۷۲۱ + ۳۷ ۸۰ خارج قسمت ۴۱۰ باقی +

۳۸ ۱۱۱ خارج قسمت ۵۰ باقی +

۳۹ ۷۲ 〃 〃 ۶۵ 〃 + ۴۰ ۹۶ +

۴۱ ۳۶۷ دفعہ + ۴۲ ۲۱ + ۴۳ ۳۷ دفعہ +

۴۴ ۶۱۱ خارج قسمت ۶۲ باقی + ۴۵ ۳۰۰ دفعہ +
۴۶ ۲۳۲۴ دفعہ + ۴۷ ۱۶۹ خارج قسمت ۴۳۷ باقی +
۴۸ ۵۶ خارج قسمت ۱۰۵ باقی + ۴۹ ۶۴ روپے +
۵۰ ۲ روپے + ۵۱ ۱۱۰۳ خارج قسمت ۶۱ باقی +
۵۲ ۶۸ + ۵۳ ۱۳۶ دفعہ +
۵۴ ۶۳۲ خارج قسمت ۱۶ باقی + ۵۵ ۳۱ قطاریں +
۵۶ ۷۲۳ 〃 〃 ۴۱ 〃 +
۵۷ ۳۶۶ 〃 〃 ۷۹ 〃 +
۵۸ ۱۱۴ 〃 〃 ۱۶۱ 〃 +
۵۹ ۱۰۵ روپے + ۶۰ ۴ روپے +
۶۱ ۷۹۷ خارج قسمت ۴ باقی + ۶۲ ۱۲۵ +
۶۳ ۲۱ دفعہ + ۶۴ ۶۱۶ خارج قسمت ۷۷ باقی +
۶۵ ۹۶۴ گولیاں + ۶۶ ۲۰۱ +
۶۷ ۴۸۶ خارج قسمت ۱۶۰ باقی +
۶۸ ۷۷ 〃 〃 ۳۱۳ 〃 + ۶۹ ۷۹ بیگھے +
۷۰ ۳۳۰۶۹ روپے + ۷۱ ۶۱۵ دفعہ + ۷۲ ۴۲۶ + ۷۳ ۱۳ دفعہ +
۷۴ ۴۹۸ خارج قسمت ۳۴ باقی + ۷۵ ۲۱ دفعہ +
۷۶ ۱۲۵ + ۷۷ ۹۷ خارج قسمت ۱۲۸ باقی +
۷۸ ۸۲ خارج قسمت ۹۶ باقی + ۷۹ ۴۱ گھوڑے +
۸۰ ۷۱ ٹوکرے ۳۰۵ انار باقی + ۸۱ ۱۲۴ دفعہ +
۸۲ ۸۷ + ۸۳ ۲۵ + ۸۴ ۱۲۵ دفعہ + ۸۵ ۴۸ +
۸۶ ۸۹ + ۸۷ ۱۸۵ خارج قسمت ۱۶۲ باقی +
۸۸ ۶۷ خارج قسمت ۲۶۵ باقی + ۸۹ ۴۹ گھوڑے +

۹۰ ۱۱۲ مویشی + ۹۱ ۱۳۷ دفعہ + ۹۲ ۲۵ +
۹۳ ۳۲ + ۹۴ ۱۹ دفعہ + ۹۵ ۱۴۴۲ + ۹۶ ۸۹ دفعہ +
۹۷ ۹۸ خارج قسمت ۴۷ باقی +
۹۸ ۷۸ ″ ″ ۴۶۴ ″ +
۹۹ ۸۲ بیل + ۱۰۰ ۴ روپے +

نمبر ۱۷

۱ ۸۹۰۵۴ + ۲ اُنسٹھ ہزار اُنچاس +
۳ ۶۷۵۵ + ۴ ننانوے ہزار چار سو تنتیس +
۵ ۱۱۲۷۷ + ۶ ۱۷۰۴۲۶ + ۷ ۲۷۸۸۹ +
۸ ۲۲ سال + ۹ ۶۴۰۳ روپے + ۱۰ ۶۳ +
۱۱ ۵۲۸ روپے + ۱۲ ۳۸۳ بکریاں ۳۸۹ بھیڑیں +
۱۳ ۵۰۳۰۴ پیسے + ۱۴ ۸۵ باقی ۴۵ روپے +
۱۵ ۲۷۵۳۴ + ۱۶ ۵ + ۱۷ ۴۹۱۸۷۲۵ +
۱۸ ۴۴۹۹۷۹۲ + ۱۹ ۴۲۴ خارج قسمت ۶۵ باقی +
۲۰ ۶۸ خارج قسمت ۴۷ باقی + ۲۱ ۴۰۱ +
۲۲ ۴۸ من فی بیگھہ + ۲۳ ۱۳۰۶ من +
۲۴ ۷۷۷۶ سیر + ۲۵ ۱۶۲۱ چھوٹا عدد +
۲۶ ۹۲۴ روپے نفع + ۲۷ ۷۵ بیل +
۲۸ ۴۸ لڑکے + ۲۹ ۳۵۶۵ مسلمان +
۳۰ ۱۸۶۲۰ من + ۳۱ ۱۳۵۲ +
۳۲ ۱۳۶ روپے + ۳۳ ۲۱۸۳ روپے +
۳۴ ۲۷۳۶۰ روپے + ۳۵ ۴۵۱۵ روپے +

۳۶ ۶۳۰ روپے +

۳۷ ۱۲۰ بھٹے +

۳۸ ۱۰۸ سیر +

۳۹ ۴۶۷ پرندے +

۴۰ ۱۷۰۴ روپے +

۴۱ ۲۶۱۱۲ لفظ +

۴۲ ۶۴۲ +

۴۳ ۱۰۰۰ و ۶۲۵ +

۴۴ ۲۰۱ قدم +

۴۵ ۷۵۲۰ روپے +

۴۶ ۲۹۲ روپے +

۴۷ ۱۷ کوٹھے +

۴۸ ۳۵ روپے نفع +

۴۹ ۲۲۹۶ روپے +

۵۰ ۵۱۵۸ روپے +

۵۱ ۵۴۰۰ +

۵۲ ۱۲ من فی بیگھہ +

۵۳ ۱۸۳۲۷ +

۵۴ ۵۲۰۱۹۵۵ +

۵۵ ۳۸۰ باقی ۱۰۵ خارج قسمت +

۵۶ ۱۳ +

۵۷ ۳۶۵ من و ۱۴۶۰ روپے +

۵۸ ۵۵ پرندے چوتھی دفعہ +

۵۹ ۱۷۷ روپے +

۶۰ ۱۰ روپے فی زمیندار +

۶۱ ۷۹۶ روپے +

۶۲ ۸ روپے فی گائے +

۶۳ ۸۰۷ روپے +

۶۴ ۱۸۲ لڈو +

۶۵ ۴۲۰ و ۴۷۷ +

۶۶ ۹۵۷۳ +

۶۷ ۷ ٹٹو +

۶۸ ۸۴ +

۶۹ ۹۶ ڈبیاں +

۷۰ ۷۸ ٹوکرے +

۷۱ ۷۲۰ آنار +

۷۲ ۱۶۶۸۶ روپے +

۷۳ [illegible] آدمی +

۷۴ [illegible]۸۳ روپے +

۷۵ ۸۰۵ روپے ÷ ۷۶ ۱۱۲۴ روپے ÷

۷۷ ۳۹۵ من گندم ÷ ۷۸ ۸۱۲۷ روپے ÷

۷۹ ۷۴۲۹ سیر گندم ÷ ۸۰ ۱۱۰۰۰ روپے ÷

۸۱ ۳۷۵ ÷ ۸۲ ۱۳۵ دفعہ ÷

۸۳ ۱۰۰۰ ÷

۸۴ ۴۶۵ و ۵۱۰ روپے ÷

۸۵ ۱۸۹ روپے ÷ ۸۶ ۱۵۶ ÷

۸۷ ۸۳۹۴ روپے ÷ ۸۸ ۴۷۶۲۸ روپے ÷

۸۹ ۱۲۹ باقی ۸۶۲ خارج قسمت ÷

۹۰ ۱۷ من فی بیگھہ ÷ ۹۱ ۳۴۶ روپے ÷

۹۲ ۹۲ روپے ÷ ۹۳ ۲۵ بیل ÷

۹۴ ۸۰ روپے ÷ ۹۵ ۲۳۰۷ روپے ÷

۹۶ ۳۱ لڑکے ÷ ۹۷ ۹۹۹۸۱ روپے ÷

۹۸ ۴۰ روپے فی سپاہی ÷

۹۹ ۱۲۳۸ روپے ÷ ۱۰۰ ۳۴۳ ٹاٹ ÷

۱۰۱ ۹۳۷۰۹۲۰ ÷

۱۰۲ ۵۶۱ خارج قسمت ۱۰۲ باقی ÷

۱۰۳ ۷۸ روپے فی خچر ÷

۱۰۴ ۱۵ گھنٹے ÷ ۱۰۵ ۲۲ گائیں ÷

۱۰۶ ۱۶۱ سیب ÷

۱۰۷ ۹۴ خارج قسمت ۱۶۹ باقی ÷

۱۰۸ ۴۶۸۳۵ ÷ ۱۰۹ ۳۸۹۴۰ ÷

۱۱۰ ۱۰۵۲ روپے ÷ ۱۱۱ ۴۲۵ گھماؤں ÷

۱۱۲ ۴۹ روپے ÷

۱۱۳ ۵۰۵۶ روپے ÷

۱۱۴ ۵۴۵۳۲۵۷۵ ÷

۱۱۵ ۴۳۴۹ روپے ÷

۱۱۶ ۲۱۱۸ ÷

۱۱۷ ۴۹۰۸ روپے ÷

۱۱۸ ۲۱۷۵ روپے ÷

۱۱۹ ۴۴۰ بَیل ÷

۱۲۰ ۲۱ بَیل ÷

مفید عام پریس لاہور

میں

باہتمام لالہ موتی رام مینجر

چھپا

سنہ ۱۹۳۰ء

